

PĒTĪJUMA ZIŅOJUMS

**NEFORMĀLĀS IZGLĪTĪBAS LOMA
KULTŪRAS MANTOJUMA IZPRATNES
VEIDOŠANĀ JAUNIEŠU VIDŪ**

Pētījums veikts Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra (LKA ZPC) un Eiropas Savienības programmas *Apvārsnis 2020* pētniecības projekta *Kritiskais mantojums: identitātes izpausmes un reprezentācija Eiropā* (CoHERE)/ European Union's *Horizon 2020* research and innovation programme project *Critical Heritages: performing and representing identities in Europe* (CoHERE) (Grant Agreement No. 693289) sadarbības ietvaros.

2018

PROJEKTA ĪSTENOTĀJS:

Latvijas Kultūras akadēmijas
Zinātniskās pētniecības centrs
Ludzas iela 24
Rīga, LV- 1003
E-pasts: zpc@lka.edu.lv

PROJEKTA FINANSĒJUMS:

ES programmas *Apvārsnis 2020* pētniecības projekts *CoHere Kritiskais mantojums: identitātes izpausmes un reprezentācija Eiropā*.

PROJEKTA VADĪTĀJA

Prof., dr.art. Rūta Muktupāvela

PROJEKTA DARBA GRUPA

Prof., dr.sc.soc. Anda Laķe
Mg.art. Agnese Treimane
Mg.art. Līga Vinogradova

IZLASES PLĀNOŠANA

Mg.soc. Zanda Rutkovska

PROJEKTA ĪSTENOŠANA

Biedrība *Culturelab*

Dārta Dīriņa, Kristiāna Gulbinska, Kristīne Jakovļeva, Agnese Karlsonē, Liene Krūmiņa, Sintija Kļaviņa, Elza Medne, Linda Pūle, Dinija Pūga, Marita, Sanžarevska, Agnese Šķēle, Laura Tuča, Anna Binde, Elīna Baltskara, Laura Nellija Bāka, Romāns Gruznovs, Anna Niedola, Laima Miltiņa, Didzis Znutiņš

KONTAKTPERSONA PAR PĒTĪJUMA ZIŅOJUMU

Līga Vinogradova
E-pasts: liga.vinogradova@lka.edu.lv

SATURS

IEVADS	4
PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA	5
1. JAUNIEŠU BRĪVAIS LAIKS	7
1.1. <i>Brīvā laika pavadīšanas veidi.....</i>	7
1.2. <i>Iesaiste ārpusskolas aktivitātēs .....</i>	14
1.3. <i>Motivācija iesaistīties ārpusskolas aktivitātēs.....</i>	21
1.4. <i>Aspekti, kas kavē iesaistīties ārpusskolas aktivitātēs .....</i>	23
1.5. <i>Laika ieguldījums ārpusskolas aktivitātēs .....</i>	29
2. JAUNIEŠU LĪDZDALĪBA DZIESMU UN DEJU SVĒTKOS.....	33
2.1. <i>Līdzdalības formas Dziesmu un deju svētkos .....</i>	33
2.2. <i>Dalības statuss Dziesmu un deju svētkos .....</i>	41
2.3. <i>Ģimenes locekļu nozīme jauniešu iesaistei Dziesmu un deju svētku tradīcijā.....</i>	44
2.4. <i>Galvenie ieguvumi no dalības Dziesmu un deju svētkos .....</i>	49
3. JAUNIEŠU VĒRTĒJUMS PAR LOKĀLO, NACIONĀLO UN EIROPEISKO IDENTITĀTI	60
3.1. <i>Ar ko jaunieši lepojas, esot Latvijas iedzīvotāji .....</i>	60
3.2. <i>Ar ko jaunieši nelepojas, esot Latvijas iedzīvotāji .....</i>	63
3.3. <i>Ar ko jaunieši lepojas, esot Eiropas iedzīvotāji .....</i>	66
3.4. <i>Ar ko jaunieši nelepojas, esot Eiropas iedzīvotāji.....</i>	67
3.5. <i>Piederības novērtējums dažādām vietām .....</i>	69
3.6. <i>Piederības sajūtu Latvijai ietekmējošie aspekti.....</i>	71
4. JAUNIEŠU IZPRATNE PAR KULTŪRAS MANTOJUMU.....	74
4.1. <i>Kultūras mantojuma piemēri jauniešu dzīvesvietās.....</i>	74
4.2. <i>Kultūras mantojuma piemēri Latvijā.....</i>	79
4.3. <i>Kultūras mantojuma piemēri Eiropā .....</i>	82
4.4. <i>Kādā veidā skolā tiek runāts par kultūras mantojumu .....</i>	84
4.5. <i>Aspekti, kas veicina izpratni par kultūras mantojumu .....</i>	87
4.6. <i>Kultūras mantojuma piemēri, kas liek lepoties.....</i>	89
4.7. <i>No ģimenes aizgūtās tradīcijas .....</i>	92
RESPONDENTU RAKSTUROJUMS	94
SECNĀJUMI	96
1.pielikums. Aptaujas anketas jautājumi	103
2.pielikums. Izmantoto attēlu un tabulu saraksts	111

IEVADS

Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra (LKA ZPC) un Eiropas Savienības pētniecības un inovāciju programmas *Apvārsnis 2020* pētniecības projekta CoHere *Kritiskais mantojums: identitātes izpausmes un reprezentācijas Eiropā (CoHere)* sadarbībā tapis pētījums ***Neformālās izglītības loma kultūras mantojuma izpratnes veidošanai jauniešu vidū.***

Atsaucoties uz CoHere darba grupas *Izglītība, mantojums un identitāte (W5)* pētniecisko jautājumu *izpētīt formālās un neformālās izglītības lomu kā platformu eiropeskuma identifikācijai un kultūras prakšu lomu lokalitātes reprezentācijā*, LKA ZPC pētnieki īstenoja pētījumu par jauniešu iesaisti neformālajā izglītībā jeb dažādās ārpusstundu aktivitātēs, kas īstēnotas gan skolas, gan ārpus tās ietvaros, un kā tā darbojas kā platforma kultūras mantojuma izpratnes veidošanai. Ņemot vērā, ka Latvijā spilgts piemērs kultūras mantojuma iesaistei jauniešu ikdienas dzīvēs ir Dziesmu un deju svētku tradīcija, kas tiek īstēnota caur dejošanas, dziedāšanas, amatierteātra un instrumentu spēlēšanas, kā arī citām brīvā laika pavadīšanas iespējām, pētījumā īpaša uzmanība pievērsta jauniešu iesaistei šajā tradīcijā.

Pētījuma mērķis ir noskaidrot, kāda ir jauniešu izpratne par kultūras mantojumu un kāda loma tās veidošanai ir neformālajai izglītībai.

Pētījuma **uzdevumi** ir:

1. Noskaidrot, kādas ir jauniešu brīvā laika pavadīšanas formas un iesaiste ārpusstundu aktivitātes;
2. Analizēt jauniešu iesaisti un līdzdalības formas Dziesmu un deju svētku tradīcijā;
3. Noskaidrot, kā jaunieši vērtē savu lokālo, nacionālo un eiropesko identitāti;
4. Izpētīt jauniešu izpratni par kultūras mantojumu.

PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA

Pētījuma ietvaros Latvijas izglītības iestādēs tika veikta jauniešu aptauja ar nosaukumu *Jauniešu brīvais laiks, ārpusstundu aktivitātes un kultūras mantojums*.

Datu ieguvē izmantota kvantitatīvās aptaujas datu ieguves tehnika – anketēšana. Tai tika izstrādāta aptaujas anketa (skatīt 1. pielikumā) ar 23 jautājumiem. Aptaujas norises laiks bija no 2017. gada 1. decembra līdz 2018. gada 28. februārim.

Pētījuma mērķgrupa ir Latvijas jaunieši 16 – 19 gadu vecumā no vispārizglītojošo dienas skolu 10. – 12.klasēm un profesionālo izglītības skolu 1. – 3.kursiem (kuru audzēkņi atbilst izvēlētajam vecuma posmam).

Ģenerālais kopums šajā aptaujā ir 53385 izglītojamie, ko veido 341 vidusskolas, kuru 10. – 12. klasēs mācās 28674 skolēni (54%), un 65 profesionālās izglītības iestādes, kuru 1. – 3.ursos mācās 24796 audzēkņi (46%) (skatīt 1. tabulu). Ģenerālā kopuma aprēķinam tika izmantoti LR Izglītības un zinātnes ministrijas statistikas dati par 2016./2017. mācību gadu¹.

Izlases veidota pēc nejaušās stratificētās klāsteru jeb ligzdveida izlases principiem, kur par stratifikācijas pazīmēm izvēlēts skolēnu skaits dažāda tipa skolās (vispārizglītojošā vai profesionālā), skolas ar atšķirīgu atrašanās vietu (plānošanas reģions) un skolas ar atšķirīgu mācību valodu (latviešu, krievu vai citu), lai būtu atbilstošās proporcijās pārstāvēti visi reģioni un skolēni ar atšķirīgu mācību valodu.

Katrā no izlasē iekļautajām skolām tika aptaujāti skolēni no vienas 10., 11. un 12. klases vai audzēkņi no viena 1., 2. un 3. kursa (gadījumos, ja skolā bija vairākas klases/kursi, to izvēle notika pēc nejaušības principa).

---

¹ LR Izglītības un zinātnes ministrija. *Publikācijas un statistika: Izglītības statistika*. Pieejams: <http://www.izm.gov.lv/lv/publikācijas-un-statistika/statistika-par-izglitibu> [skatīts 05.05.2018.].

Plānotā izlase bija 1047 respondenti. Sasniegtā izlase – 1240 respondenti no 28 Latvijas skolām (skatīt 1. tabulu). Tā kā procentuālā atšķirība starp plānoto un sasniegtu izlasi bija 5% ietvaros, tad datu svēršanas procedūras netika piemērotas.

1.tabula. Plānotā pētījuma izlase.

Izglītības iestādes veids	Izglītojamo skaits ģenerālkopā	Skaits plānotajā izlasē (%)	Skaits sasniegtajā izlasē (%)
Vispārizglītojošās izglītības iestādes, 10.-12.klase*	28674	561 (54%)	734 (59%)
Profesionālās izglītības iestādes, 1.-3.kurss	24796	486 (46%)	406 (41%)
Kopā:	53385	1047 (100%)	1240 (100%)

*Izlasē netika iekļauti vakara un neklātienas vispārizglītojošo programmu 10.-12.klašu skolēni (8813 skolēni), jo mērķauditorija ir jaunieši, bet šajās programmās pārsvarā mācās vecāki cilvēki, kā arī 10.-12.klašu skolēni, kuri mācās speciālās izglītības iestādēs (85 skolēni).

1. JAUNIEŠU BRĪVAIS LAIKS

Brīvais laiks ir nozīmīga katra cilvēka dzīves daļa. Pētījuma ietvaros **brīvais laiks** definēts kā laiks, kad skolēns nemācās – laiks pēc mācību stundām, nedēļas nogalēs un brīvlaikos.

Šīs nodaļas 1.1. apakšnodaļā ir noskaidroti populārākie jauniešu brīvā laika pavadīšanas veidi. 1.2. apakšnodaļā analizētas visas tās aktivitātes, kurās jaunieši bijuši iesaistīti kādā noteiktā dzīves posmā. 1.3. apakšnodaļā tiek apskatīta jauniešu motivācija iesaistīties ārpusskolas aktivitātēs. 1.4. apakšnodaļā analizēti ārpusskolas aktivitāšu līdzdalību kavējošie aspekti, bet 1.5. apakšnodaļā laika ieguldījums ārpusskolas aktivitātēs.

1.1. Brīvā laika pavadīšanas veidi

Lai izprastu jauniešu brīvā laika pavadīšanas tendences, nepieciešams noskaidrot ar kādām brīvā laika pavadīšanas aktivitātēm jaunieši nodarbojušies. Šajā apakšnodaļā tiek analizētas tās brīvā laika aktivitātes, kurās jaunieši piedalījušies pēdējā gada laikā (skat. 1. attēlu).

Gandrīz visi aptaujātie jaunieši norāda, ka brīvo laiku *pavada internetā* (95%), jaunieši bieži pavada brīvo laiku *ar draugiem* (90%) un *ciemojas pie radiem, draugiem vai ciemiņu uzņemšanā* (90%). Populārs brīvā laika pavadīšanas veids jauniešu vidū ir arī *mūzikas ierakstu klausīšanās* (87%), kā arī *televīzijas* (72%) un *kino skatīšanās* (72%). Liela daļa jauniešu pēdējā gada laikā *nodarbojušies ar kādu sporta veidu, sportiskām aktivitātēm* (76%), kā arī *devušies ceļojumu braucienos pa Latviju vai uz ārvalstīm* (69%).

Aptuveni divas trešdaļas jauniešu brīvajā laikā pēdējā gada laikā *spēlējuši spēles internetā vai datorspēles* (67%), tāpat arī *apmeklējuši kādu diskotēku vai balli* (63%). *Galda spēles spēlējuši* 62% jauniešu, bet nedaudz vairāk par pusi no visiem respondentiem 2017. gadā *lasījuši kādu grāmatu* (60%). 56% jauniešu *apmeklējuši muzejus un izstādes*, 55% *apmeklējuši koncertus*.

Mazāk nekā puse respondentu *fotografējuši vai paši veidojuši filmas* (46%), tāds pats skaits jauniešu *klausījušies radio* (46%), un gandrīz tikpat jauniešu *apmeklējuši teātra izrādes, operu, baletu* (45%).

43% jauniešu 2017. gada laikā *nodarbojušies ar kulināriju*, 42% jauniešu ir *zīmējuši, gleznojuši*. *Festivālu apmeklēšana* tikai daļai bijusi aktuāla – tos apmeklējuši 35% jauniešu. *Avīzes, žurnālus lasījuši* 31% jauniešu, *baznīcu apmeklējuši* 25% jauniešu, bet *kādu daiļdarbu, eseju rakstījuši* 22% jauniešu.

Brīvprātīgajā darbā iesaistījies salīdzinoši mazs skaits jauniešu – 19%, tāpat arī *ar rokdarbiem nodarbojušies* 17%. Mazs skaits jauniešu 2017. gadā bijuši *iesaistīti kādas nevalstiskās organizācijas darbā* - to darījuši vien 14% respondentu.

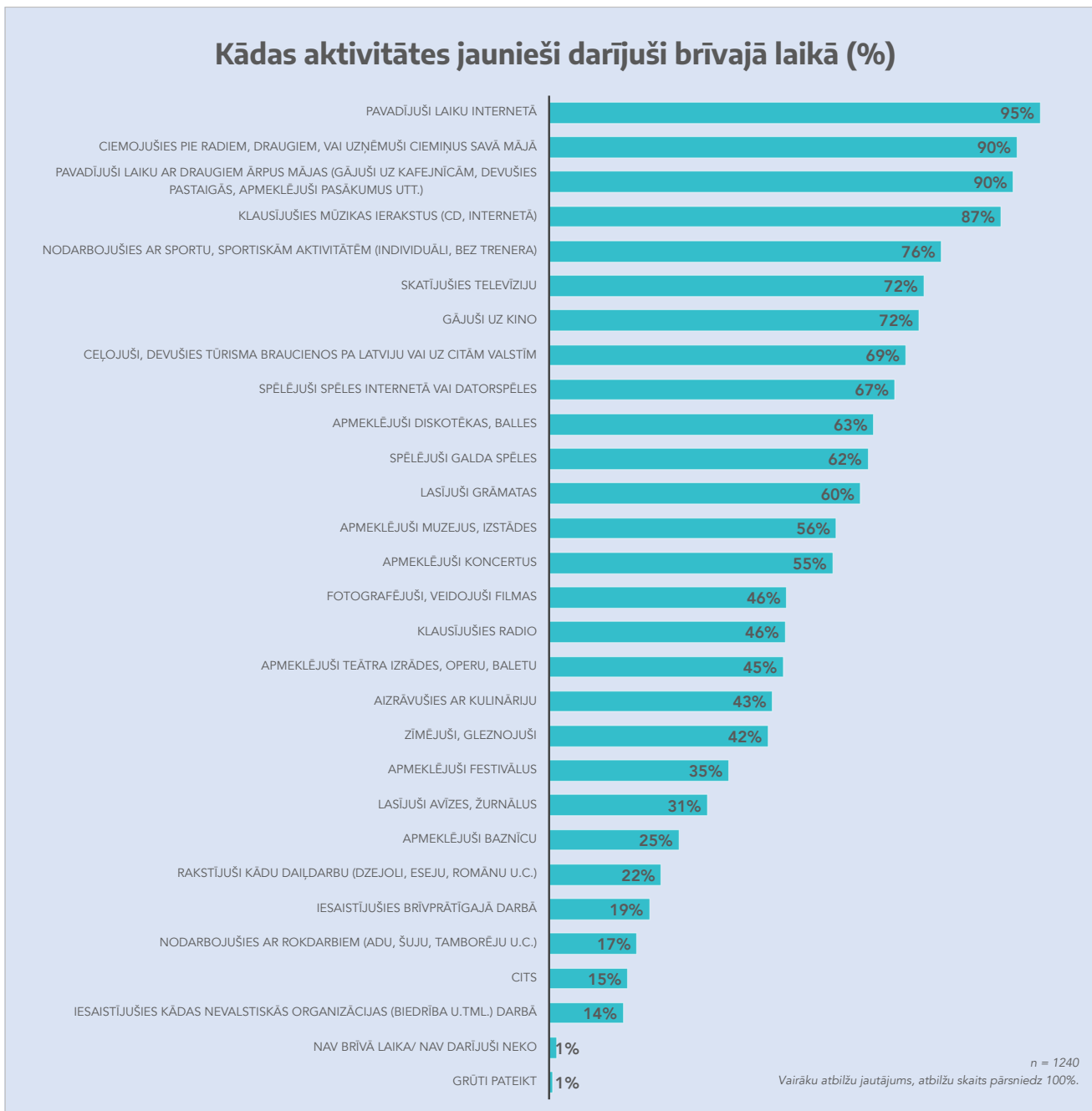
Tikai 1% no visiem aptaujātajiem jauniešiem nav bijis brīvā laikā vai tie nav darījuši neko, bet 1% jauniešu bijis grūti atbildēt uz uzdoto jautājumu.

184 jeb 15% jauniešu izvēlējušies kādu *citū brīvā laika pavadīšanas veidu*. 33 jaunieši norādījuši, ka savā brīvajā laikā *strādā algotu darbu*. 21 jaunietis brīvajā laikā *nodarbojies ar aktivitātēm, kas saistītas ar mūziku* – kāda mūzikas instrumenta spēlēšana, dziedāšana kori, mūzikas rakstīšana. 18 jaunieši brīvajā laikā *interesējušies par izglītību ārzemēs, kā arī papildus apguvuši kādu mācību priekšmetu un pildījuši skolā uzdotos mājas darbus*. 10 jaunieši kā citu atbildi norādījuši *gulēšanu, atpūšanos, nekā nedarīšanu*. 4 jaunieši norādījuši, ka brīvajā laikā nodarbojas ar aktivitātēm, kas saistītas ar auto – *apmācību kursi, autokross, braukšana ar auto*. 2 jaunieši brīvajā laikā līdzdarbojušies *zemessardzē*, 2 jaunieši līdzdarbojušies *skolēnu padomē*.

Vēl jaunieši kā aktivitātes, ar kurām nodarbojušies, norādījuši: *programmēšanu, radošas izpausmes* (Instagram.com kontu veidošana par modi, glezniņu veidošana no plastilīna, kaligrāfija u.c.), *dalība nometnēs, līdzdalība teātrī, šaušanas treniņi, sporta zāles apmeklēšana* u.c.

1. attēls. Kādas aktivitātes jaunieši darījuši brīvajā laikā

Var secināt, ka jaunieši Latvijā ir aizņemti ar daudz un dažādām brīvā laika pavadīšanas formām un maz ir tādu jauniešu, kuriem brīvajā laikā nav nekā, ko darīt un kā sevi nodarbināt. Populārākās no tām (laika pavadīšana internetā, ciemošanās pie draugiem, radiem un ciemiņu uzņemšana, tikšanās ar draugiem) nav saistītas ar kultūras patēriņu.

Piecas visbiežāk īstenotās brīvā laika aktivitātes, kas saistītas ar kultūru, ir pasīvs kultūras patēriņš – mūzikas ierakstu klausīšanās, kino apmeklēšana, grāmatu lasīšana, muzeju, izstāžu apmeklēšana un koncertu apmeklēšana. Divas visbiežāk īstenotās brīvā laika aktivitātes, kas prasa aktīvu kultūras līdzdalību un radošo izpausmi, ir fotografēšana, filmu veidošana un zīmēšana, gleznošana, ko īsteno tikai nedaudz mazāk par pusi no visiem jauniešiem. Pārējās aktīvās kultūras līdzdalības un radošo izpausmju formas īsteno salīdzinoši maza daļa jauniešu.

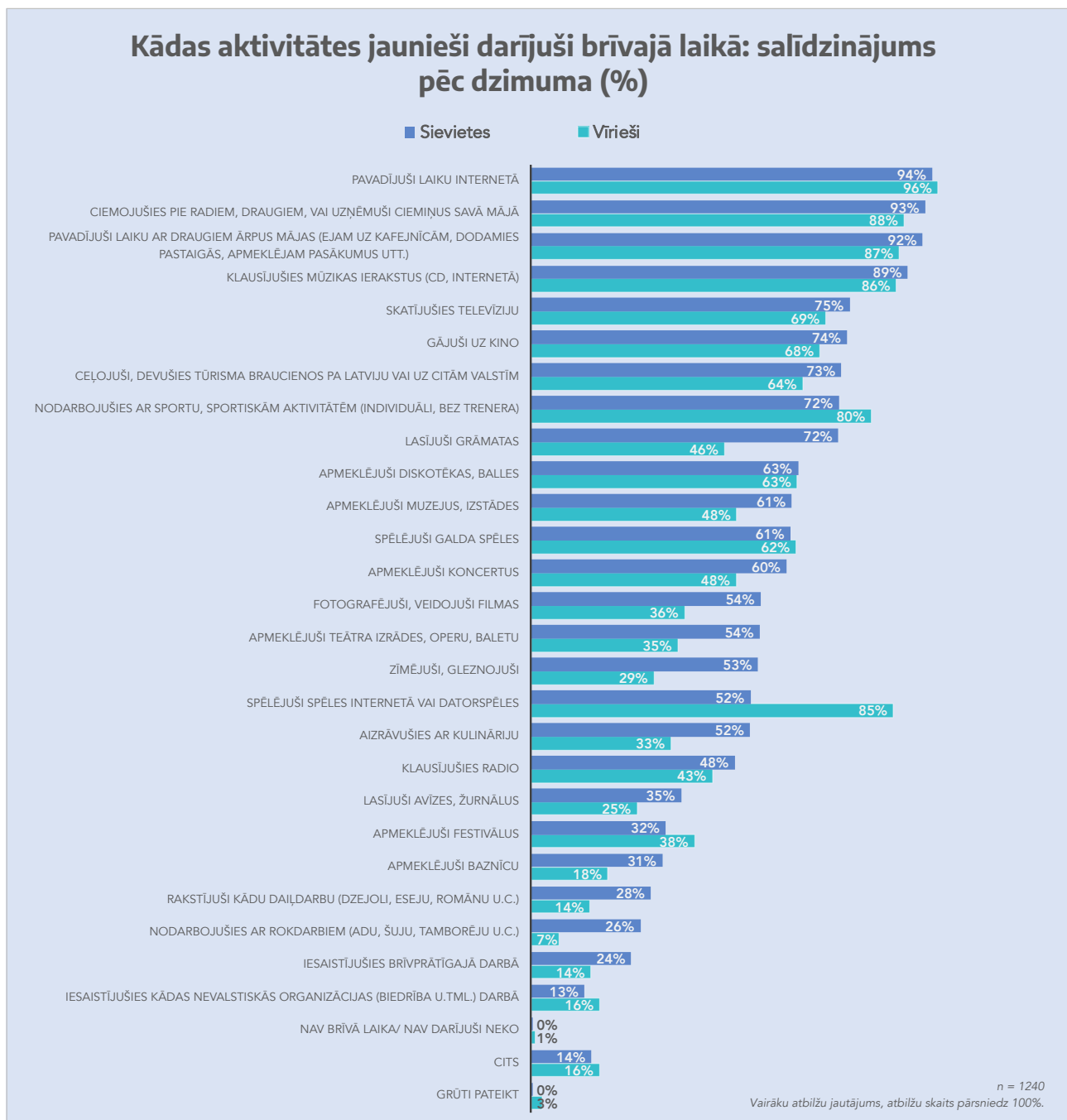
Jauniešu brīvā laika aktivitāšu pavadīšanas formās parādās zināmas tendences, analizējot tās pēc **dzimuma** (skatīt 2. attēlu). Piecas populārākās aktivitātes (*laika pavadīšana internetā, ciemošanās pie radiem, draugiem vai ciemiņu uzņemšana, laika pavadīšana ar draugiem un mūzikas ierakstu klausīšanās, nodarbošanās ar sportu*) ir līdzvērtīgas abiem dzimumiem, bet vislielākās atšķirības parādās *datorspēļu spēlēšanā* – to vairāk dara jaunieši (85%) nekā jaunietes (52%).

Tāpat dati liecina, ka jaunietes ir aktīvākas dažādos brīvā laika pavadīšanas veidos, kas saistīti gan ar aktīvo, gan pasīvo kultūras līdzdalību. Grāmatas lasa ievērojami vairāk jaunietes (72%), kamēr to dara tikai 46% jauniešu. Jaunietes vairāk apmeklē muzejus, izstādes, koncertus, teātrus, operas, kā arī pašas radoši darbojas – fotografē un veido filmas, zīmē, glezno, raksta kādu daiļdarbu vai nodarbojas ar rokdarbiem.

Jaunietēm raksturīgāka augstāka iesaiste brīvprātīgajā darbā, kamēr jauniešiem tā ir nedaudz augstāka nevalstiskajās organizācijās. Neviena no jaunietēm nenorāda, ka tai nav brīvā laika vai neko brīvajā laikā nav darījusi, kamēr 1% jauniešu atzīmējuši šo atbildi.

Aptaujas dati ļauj secināt, ka sieviešu dzimuma jaunietes ir aktīvākas dažādos brīvā laika pavadīšanas veidos nekā vīriešu dzimuma, un tas attiecas kā uz aktīvo, tā pasīvo kultūras līdzdalību. Jaunietes lasa vairāk grāmatas, apmeklē muzejus, izstādes, koncertus, teātrus, operas un pašas radoši izpaužas. Savukārt daudz vairāk vīriešu dzimuma jaunieši nodarbojas ar datorspēļu spēlēšanu.

2. attēls. Kādas aktivitātes jaunieši darījuši brīvajā laikā: salīdzinājums pēc dzimuma

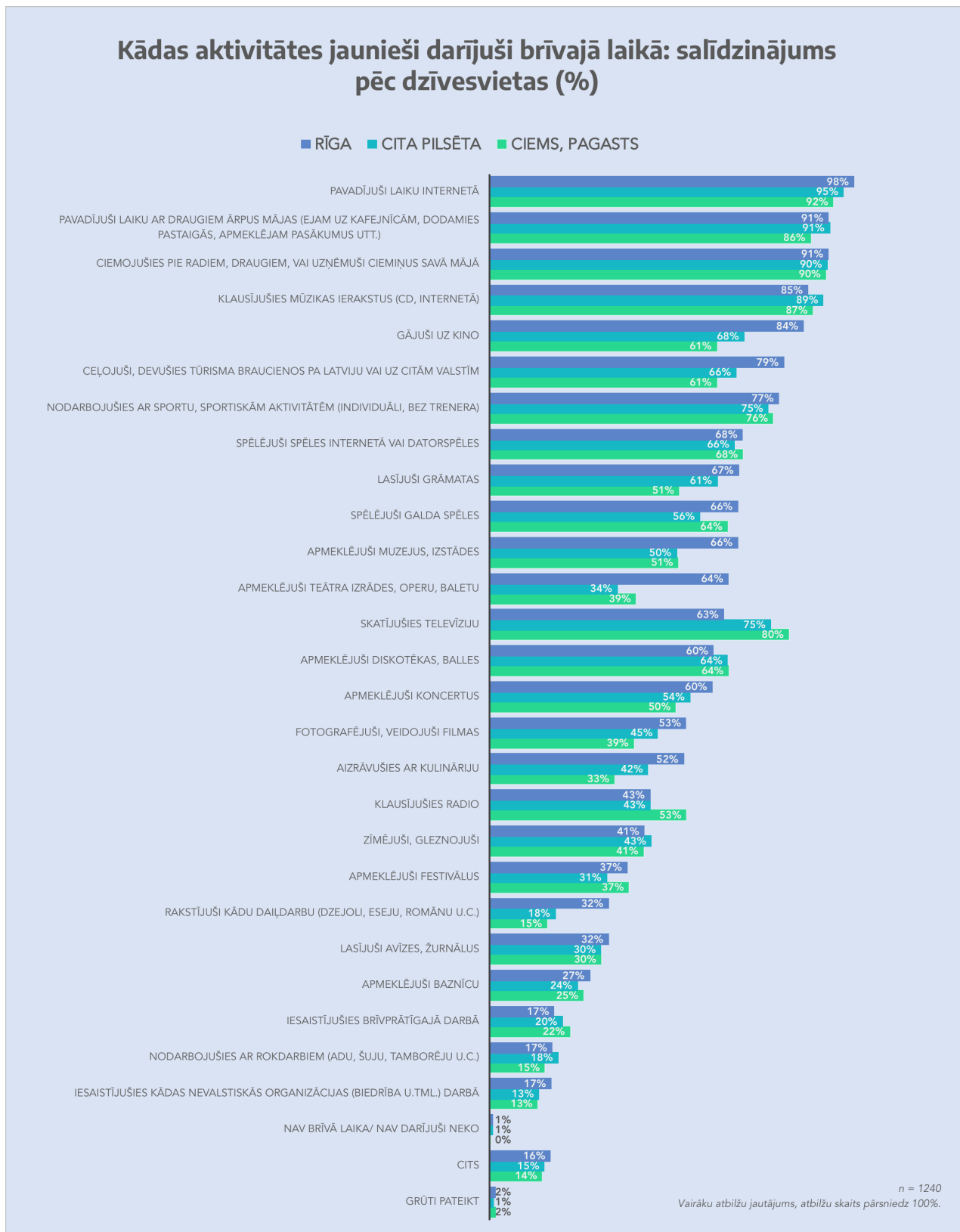
Lai saprastu, vai un kā mainās brīvā laika pavadīšanas formas dažādās dzīvesvietās (Rīgā, citā pilsētā vai ciemā, pagastā), atbildes analizētas, ņemot vērā jauniešu **dzīvesvietu** (skatīt 3. attēlu).

Jauniešu dzīvesvieta būtiski neietekmē visbiežākos brīvā laika pavadīšanas veidus – *laika pavadīšana internetā, ciemošanās pie radiem, draugiem vai ciemiņu uzņemšana, laika pavadīšana ar draugiem un mūzikas ierakstu klausīšanās, nodarbošanās ar sportu, kā arī datorspēļu spēlēšana*. Tomēr parādās tendences, ka ciemu, pagastu jaunieši mazliet mazāk pavada laiku internetā, kamēr ievērojami atšķiras to pavadītais laiks pie TV – to dara 80% ciemu un pagastu jaunieši, 75% pilsētu jaunieši un tikai 63% Rīgas jaunieši.

Dati liecina, ka Rīgas jauniešiem ir izteikti atšķirīgi brīvā laika pavadīšanas veidi, kuros tie iesaistās daudz vairāk nekā citu pilsētu un ciemu, pagastu jaunieši, un tie ir – ceļošana, došanās tūrisma braucienos uz citām valstīm, iešana uz kino, grāmatu lasīšana, iešana uz muzejiem, izstādēm, teātra un operu, koncertu apmeklēšana, fotografēšana un filmu veidošana, aizraušanās ar kulināriju, kā arī daiļdarbu rakstīšana. Visas no šīm minētajām aktivitātēm ir mazāk aktuālas citu pilsētu jauniešiem, bet vēl mazāk – ciemu un pagastu jauniešiem.

Kopumā nākas secināt, ka Rīgā dzīvojošajiem jauniešiem ir vairāk iespēju pasīvi patērēt kultūru, kā iet uz kino, muzejiem, izstādēm, teātriem un operu, koncertiem, bet viņi daudz aktīvāk izmanto arī tās iespējas, kuras teorētiski būtu pieejamas citu pilsētu un ciemu, pagastu jauniešiem, kā grāmatu lasīšana, aizraušanās ar kulināriju un daiļdarbu rakstīšana.

3. attēls. Kādas aktivitātes jaunieši darījuši brīvajā laikā: salīdzinājums pēc dzīvesvietas

1.2. Iesaiste ārpusskolas aktivitātēs

Ar aptaujas palīdzību tika noskaidrots, kādās ārpusskolas aktivitātēs iesaistījušies jaunieši un kādos periodos viņi to darījuši – piedalās šobrīd un dara to jau ilgāku laiku, piedalās šobrīd, bet dara to tikai nesen, šobrīd nepiedalās, bet piedalījās kādā dzīves posmā (skatīt 2. tabulu). Minētas tādas aktivitātes, kas ietilpst neformālajā izglītībā gan skolas, gan ārpus skolas ietvaros (t.sk. interešu izglītības pulciņi). Atsevišķi izceltas tās aktivitātes, kas saistītas ar Dziesmu un deju svētku tradīciju – tautas deju dejošana, dziedāšana korī, mūzikas instrumentu spēlēšana pūtēju orķestrī un koklētāju ansambli, dalība amatierteātrī.

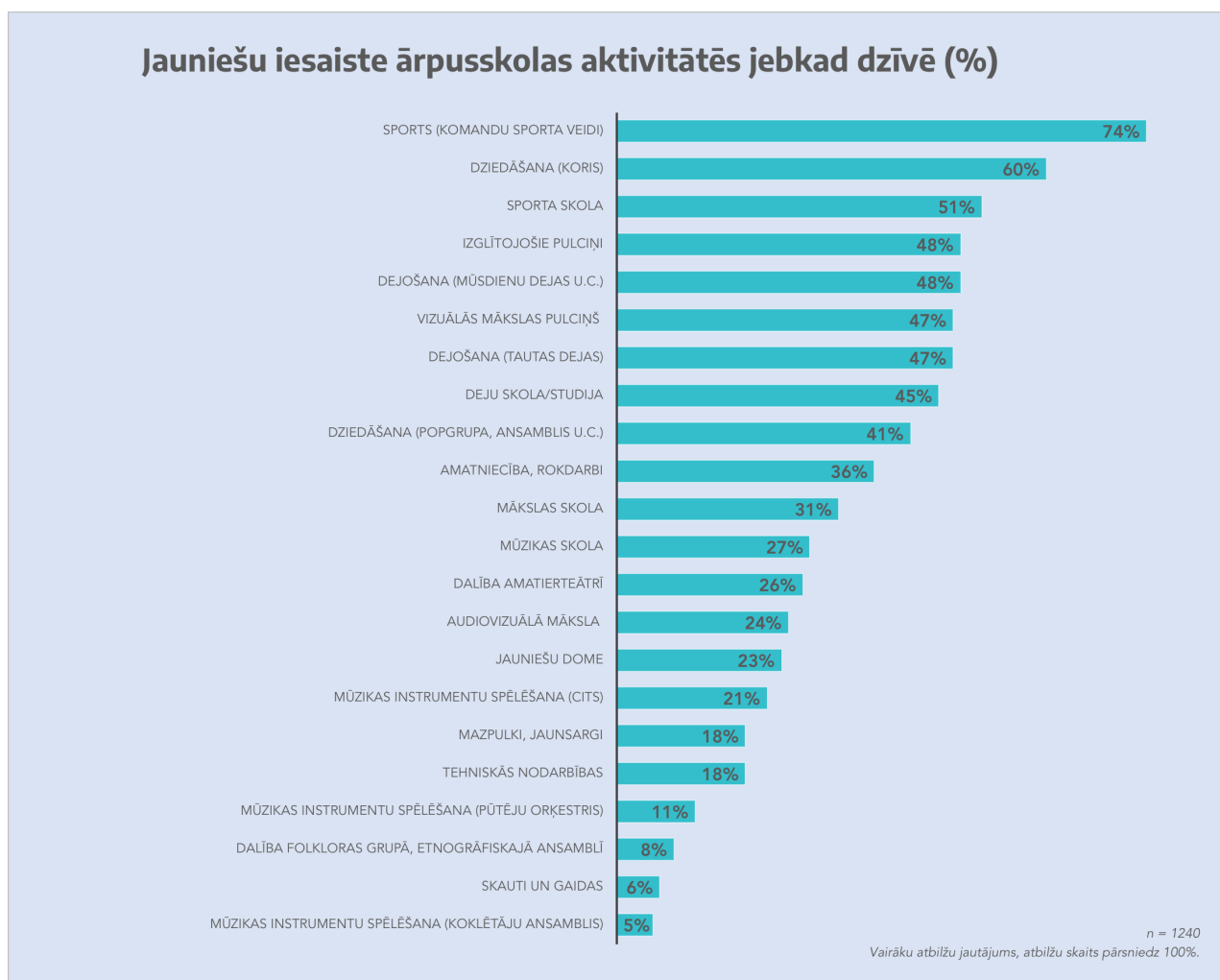
Analizējot datus par to, kādās ārpusskolas aktivitātēs jaunieši visbiežāk iesaistījušies jebkad savas dzīves laikā (skatīt 4. attēlu), nākas secināt, ka lielākā daļa jeb trīs ceturtdaļas no visiem jauniešiem nodarbojušies ar kādu *komandu sporta veidu* (74%), starp piecām populārākajām aktivitātēm ir arī *dziedāšana korī* (60%), *iešana sporta skolā* (51%), *izglītojošie pulciņi* (48%) un *mūsdienu deju dejošana* (48%).

Pirmajā desmitniekā ierindojas arī *vizuālās mākslas pulciņi* (47%), *tautas deju dejošana* (47%), *iešana deju skolā/studijā* (45%), *dziedāšana popgrupā, ansambli* (41%) un *amatniecība, rokdarbi* (36%).

Mazāk nekā trešdaļa jauniešu ir gājuši *mākslas skolā* (31%), *mūzikas skolā* (27%), *piedalījušies amatierteātrī* (26%), nodarbojušies ar *audiovizuālo mākslu* (24%), iesaistījušies *jauniešu domē* (23%), spēlējuši dažādus mūzikas instrumentus, kas nav kokle vai nepiedalās pūtēju orķestrī (21%), bijuši *mazpulkos, jaunsargos* (18%), apmeklējuši *tehniskās nodarbības* (18%).

Maza daļa jauniešu ir *spēlējuši mūzikas instrumentus pūtēju orķestrī* (11%), piedalījušies *folkloras grupā, etnogrāfiskajā ansambli* (8%) un bijuši *skauti vai gaidas* (6%), kā arī *spēlējuši kokli* ir 5% jauniešu.

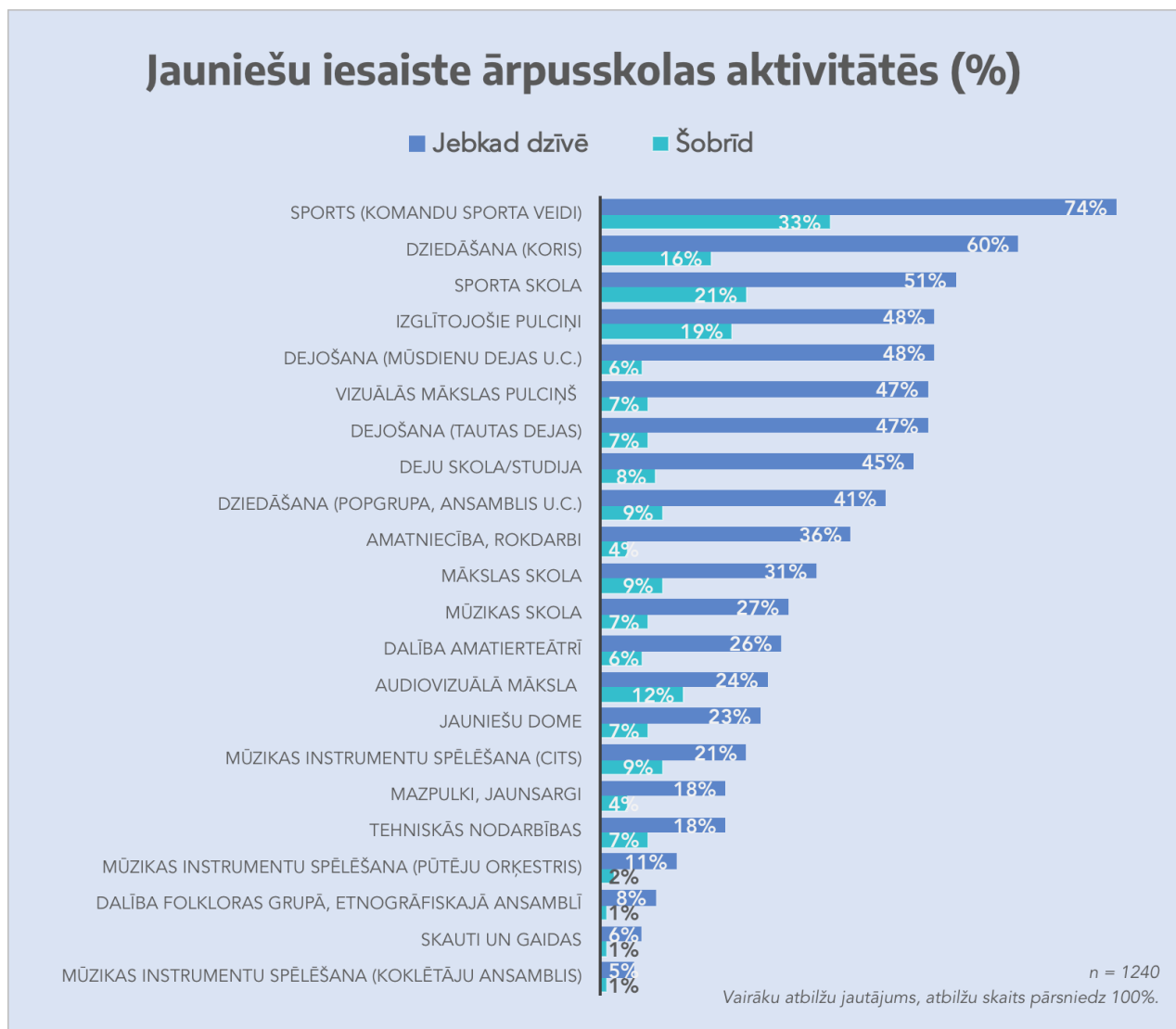
4. attēls. Jauniešu iesaiste ārpuskolas aktivitātēs jebkad dzīvē

Analizējot jauniešu iesaisti minētajās aktivitātēs laika posmā, kad viņi tikuši aptaujāti (vidusskolas un profesionālo izglītības iestāžu laikā), var secināt, ka jaunieši mērķgrupā 16-19 gadi nav pārāk aktīvi, iesaistoties ārpuskolas aktivitātēs (skatīt 5. attēlu).

Piecās populārākajās aktivitātēs šobrīd iesaistījušies salīdzinoši maz jauniešu – 33% komandu sportā, 21% sporta skolā, 19% izglītojošos pulciņos, 16% dzied korī un 12% nodarbojas ar audiovizuālo mākslu. Visās pārējās aktivitātēs šobrīd iesaistās mazāk par 10% jauniešu.

5. attēls. Jauniešu iesaiste ārpusskolas aktivitātēs jebkad dzīvē un šobrīd

2. tabula. Iesaiste ārpusskolas aktivitātēs

Aktivitāte	Ir piedalījies jebkad	Ir piedalījies jebkad			Nekad nav piedalījies	Grūti pateikt	Nav atbildes
		Šobrīd piedalās un dara to jau ilgāku laiku	Šobrīd piedalās, bet dara to nesen	Šobrīd nepiedalās, bet piedalījās kādā dzīves posmā			
Mākslas skola	31%	6%	3%	22%	60%	1%	8%
Mūzikas skola	27%	6%	1%	20%	65%	1%	7%
Deju skola/studija	45%	7%	1%	37%	46%	1%	8%
Sporta skola	51%	18%	3%	30%	40%	2%	7%
Dejošana (mūsdienu dejas u.c.)	48%	5%	1%	42%	44%	2%	6%
Dejošana (tautas dejas)	47%	6%	1%	40%	46%	1%	6%
Dziedāšana (popgrupa, ansamblis u.c.)	41%	7%	2%	32%	51%	1%	7%
Dziedāšana (koris)	60%	13%	3%	44%	34%	1%	5%
Dalība folkloras grupā, etnogrāfiskajā ansablī	8%	1%	0%	7%	81%	2%	9%
Mūzikas instrumentu spēlēšana (pūtēju orķestris)	11%	2%	0%	9%	80%	1%	8%

Mūzikas instrumentu spēlēšana (koklētāju ansamblis)	5%	1%	0%	4%	86%	1%	8%
Mūzikas instrumentu spēlēšana (cits)	21%	7%	2%	12%	21%	1%	57%
Dalība amatiereteātrī	26%	3%	3%	20%	65%	2%	7%
Amatniecība, rokdarbi	36%	3%	1%	32%	56%	2%	6%
Vizuālās mākslas pulciņš	47%	5%	2%	40%	45%	2%	6%
Audiovizuālā māksla	24%	7%	5%	12%	66%	3%	7%
Sports (komandu sporta veidi)	74%	28%	5%	41%	21%	1%	4%
Tehniskās nodarbības	18%	4%	3%	11%	72%	2%	8%
Izglītojošie pulciņi	48%	14%	5%	29%	42%	3%	7%
Skauti un gaidas	6%	1%	0%	5%	84%	2%	8%
Mazpulki, jaunsargi	18%	3%	1%	14%	74%	1%	7%
Jauniešu dome	23%	4%	3%	16%	68%	2%	7%

Aktivitātes, kas saistītas ar Dziesmu un deju svētku tradīciju

Tā kā viens no pētījuma uzdevumiem ir analizēt jauniešu iesaisti Dziesmu un deju svētku tradīcijā, atsevišķu uzmanību pievēršim tradīcijas ikdienas prakses veidojošām aktivitātēm.

Jauniešu vidū otrā populārākā aktivitāte ir bijusi *dziedāšana korī* (60%), bet šobrīd ar to nodarbojas 16% jauniešu vecuma grupā 16-19 gadi. Ar *tautas dejām* nodarbojušies 47% jauniešu, bet šobrīd ar tām nodarbojas 7% jauniešu. *Amatierteātrī* piedalījušies 26% jauniešu, bet šobrīd to turpina 6% jauniešu. *Mūzikas instrumentus pūtēju orķestrī spēlējuši* 11% un turpina 2% jauniešu, *kamēr kokli ansambļi spēlējuši* 5% un turpina 1%. *Folkloras, etnogrāfiskajā ansambļī* piedalījušies 8% jauniešu un joprojām piedalās 1%.

Nākas secināt, ka kopumā dzīves laikā jaunieši aktīvi iesaistās ar Dziesmu un deju svētku tradīciju saistītās aktivitātēs, kā dziedāšana korī un tautas deju dejošana. Tomēr iesaistīto skaits vecuma posmā 16-19 gadi ir pārsteidzoši neliels, kas varētu liecināt, ka pie amatiermākslas jaunieši atgriežas vēlāk dzīvē, kad studē augstskolās vai uzsākuši patstāvīgu dzīvi.

Ja paanalizē atsevišķi populārākās aktivitātes – dziedāšanu korī un tautas deju dejošanu – parādās vairākas iezīmes, ko ietekmē demogrāfiskie rādītāji un izglītības iestādes veids.

Dziedāšana korī

Dziedāšanu korī nekad nav izmēģinājuši 53% vīriešu dzimuma jauniešu, kamēr tikai 22% sieviešu dzimuma jauniešu to nav darījušas.

Lai gan korī nekad nav dziedājuši vienlīdz daudz vispārizglītojošo izglītības iestāžu un profesionālo izglītības iestāžu audzēkņi, vispārizglītojošo izglītības iestāžu audzēkņi šobrīd vairāk iesaistās korī (18%) nekā profesionālo izglītības iestāžu audzēkņi (7%), ko var pamatot ar koku bāzēšanos tieši vispārizglītojošās izglītības iestādēs.

Dziedāšana korī lielā mērā atkarīga no valodas, kādā jaunieši sarunājas ģimenē jeb kādā informācijas telpā atrodas. Korī dziedājuši vairāk tie jaunieši, kas ģimenē sarunājas latviešu valodā – 28% no šiem jauniešiem to nav darījuši, kamēr to nav darījuši 48% no tiem, kas ģimenē sarunājas tikai krievu valodā un 40% no tiem, kas ģimenē sarunājas gan krievu, gan latviešu valodās. Arī šobrīd korī vairāk dzied tie, kas ģimenē runā latviešu valodā (19%), kamēr tie, kas runā krievu vai abās attiecīgi 5% un 9%.

Dziedāšanu korī būtiski neietekmē dzīvesvieta. Tikai nedaudz vairāk starp koku dziedātājiem ir ciemu, pagastu jaunieši gan kopumā, gan šobrīd, bet dati liecina, ka atšķirības ir nebūtiskas, tāpēc dzīvesvieta nav noteicošais faktors, izvēloties dziedāt korī.

Tautas deju dejošana

Dzimumam kopumā ir nozīme tajā, vai jaunieši izvēlas dejojot tautas dejas – 58% jauniešu to nav izmēģinājuši, kamēr 41% jaunietes nekad nav dejojušas tautas dejas. Savukārt šī atšķirība izlīdzinās 16-19 gadu vecumā, kad atšķirība starp jauniešiem un jaunietēm, kas dejo tautas dejas, nav vairs tik izteikta.

Izglītības iestāde kopumā daudz neietekmē to, vai jaunieši iesaistās Dziesmu un deju svētku tradīcijā ar piedalīšanos tautas dejās. Lai gan nedaudz vairāk vispārīzglītojošo izglītības iestāžu jaunieši norāda, ka nekad nav piedalījušies (52%) nekā profesionālo izglītības iestāžu jaunieši (43%), šī atšķirība izlīdzinās, kad jaunieši sasniedz vidusskolas vecumu vai reāli iestājas profesionālajā izglītības iestādē – šobrīd tautas dejās piedalās 8% abu izglītības iestāžu jaunieši.

Iesaistīšanos tautas dejās vēl vairāk nekā iesaisti korī ietekmē valoda, kādā jaunieši sarunājas ģimenē. Kamēr tikai 35% latviešu valodā ģimenē runājošie jaunieši nekad mūžā nav iesaistījušies tautas dejās, 73% no tiem, kas ģimenē runā krievu valodā, un 51% no tiem, kas runā abās valodās vienlīdz daudz, nav iesaistījušies. Šobrīd no ģimenē krievu valodā runājošiem jauniešiem tikai 1% dejo tautas dejas, no tiem, kas runā abās valodās – 5%, bet no latviešu valodā runājošajiem – 9%.

Tautas deju dejušanu, atšķirībā no kora, ietekmē jauniešu dzīvesvietas. Vairāk starp tiem, kas nav piedalījušies nekad tautas dejās, ir Rīgas jaunieši (60%), kā arī citu pilsētu jaunieši (51%), bet tikai 28% no ciemu, pagastu jauniešiem nekad nav piedalījušies tautas dejās. Vecumā 16-19 gadi atšķirība redzama tikai starp Rīgas jauniešiem, kur šobrīd piedalās 4%, kamēr citu pilsētu un ciemu, pagastu – abos 8% jauniešu.

Var secināt, ka jauniešu vidū vispopulārākās ārpuskolas aktivitātes jebkad viņu dzīvēs bijušas nodarbošanās ar kādu komandas sporta veidu, dziedāšana korī un iešana sporta skolā. Tomēr aptaujātie jaunieši mērķgrupā 16-19 gadi šobrīd nav pārāk aktīvi, jo minētajās aktivitātēs šobrīd, salīdzinot ar iepriekšējām vecuma grupām, iesaistījušies maz jauniešu.

Tas pats attiecas uz populārākajām ar Dziesmu un deju svētkiem saistītām aktivitātēm – dziedāšanu korī un nodarbošanos ar tautas dejām. Lai gan dziedāšana korī ir viena no populārākajām ārpuskolas aktivitātēm, aptaujas mērķgrupā ir salīdzinoši maz jauniešu, kas šobrīd ar to nodarbojas. Vēl mazāk aptaujāto jauniešu šobrīd ir iesaistīti tautas dejās.

1.3. Motivācija iesaistīties ārpuskolas aktivitātēs

Ar aptaujas palīdzību tika noskaidrots, kas jauniešus motivējis piedalīties ārpuskolas aktivitātēs (skatīt 6. attēlu). Kā trīs visbiežāk minētie motivācijas iemesli iesaistīties kādā aktivitātē ārpus skolas minēti:

1. *man patīk šī aktivitāte, nodarbošanās* (53%);
2. *vēlos attīstīt savu personību* (48%),
3. *vēlos attīstīt savu talantu, prasmes* (47%).

Kā motivācija salīdzinoši bieži minēta arī *vēlme pēc mākslinieciskas izpaušanās* (35%) un *vēlme pēc sava brīvā laika aizpildīšanas ar kādu nodarbi* (33%). 29% atzīmējuši, ka piedalījušies vai piedalās kādā ārpuskolas aktivitātē, *lai pilnveidotu savas prasmes nākotnes izglītībai/profesijai*.

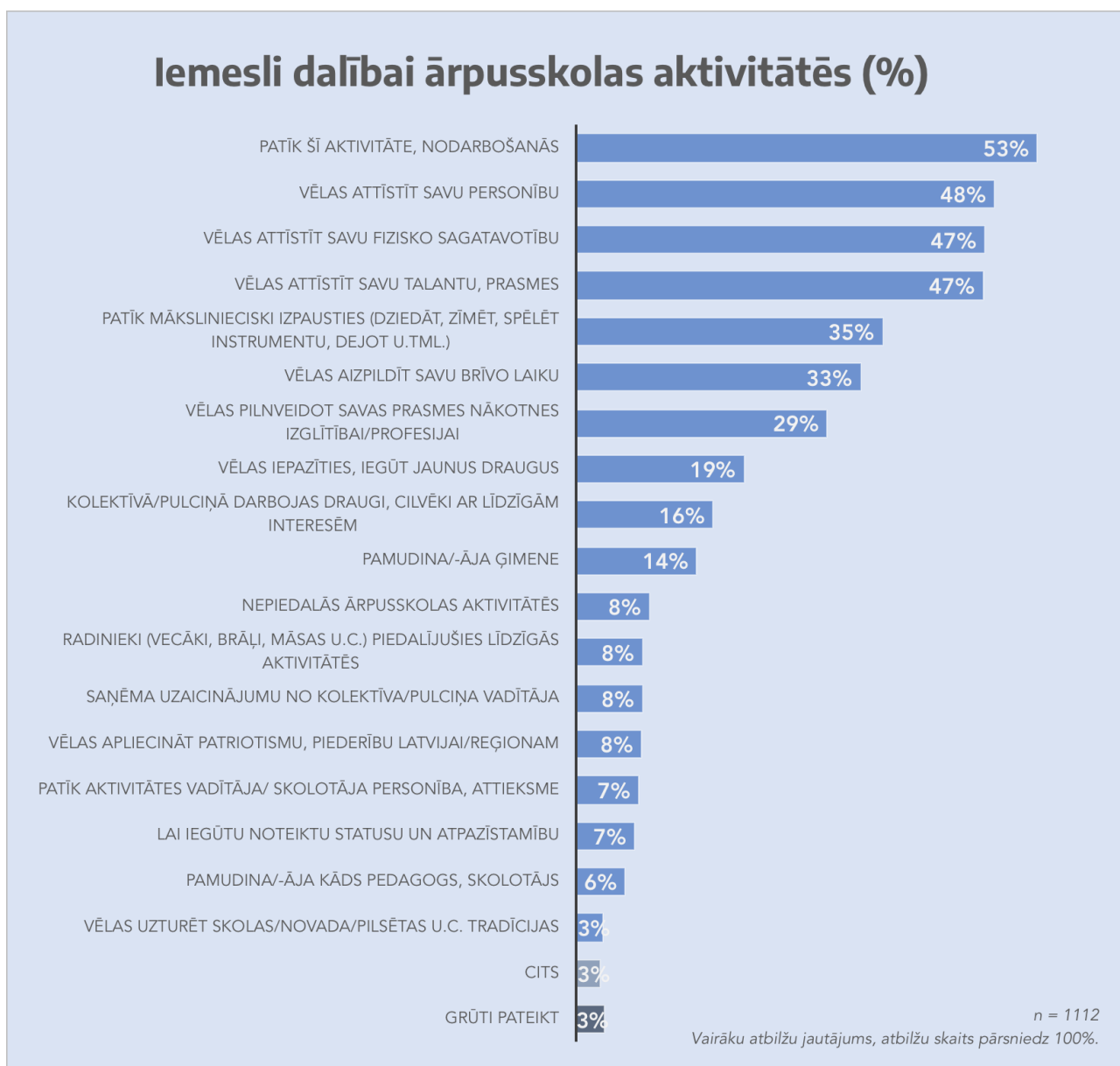
19% no visiem aptaujātajiem atzinuši, ka motivācija bijusi *vēlme pēc jaunu draugu sastapšanas un iepazīšanas*, bet 16% norādījuši, ka iesaistījušies kādā aktivitātē, jo *tajā jau darbojušies viņu draugi un cilvēki ar līdzīgām interesēm*. 14% respondentu uz to *pamudinājusi ģimene*, bet 8% *radnieki ir jau iepriekš piedalījušies līdzīgās aktivitātēs*, tā iedvesmojot arī aptaujātos jauniešus. Tik pat procentu atzīmējuši kā vienu no iemesliem savas *fiziskās sagatavotības attīstīšanu; noteikta statusa vai atpazīstamības iegūšanu; faktu, ka saņēmuši uzaicinājumu no kolektīva/ pulciņa vadītāja*.

6% atzinuši, ka darījuši ko tādu, lai *apliecinātu savu patriotismu un piederību Latvijai/reģionam*, tāds pats respondentu procentuālais skaits norādījuši, ka *sekojuši pedagoga, skolotāja pamudinājumam*. Izteikti mazāk ir bijis to respondentu, kurus līdzdarbošanās kādā ārpuskolas aktivitātē ir saistījusi *patika pret pedagoga personību vai attieksmi* - tā norādījuši vien 2% no visiem aptaujātajiem. 3% no visiem respondentiem atzina, ka ir grūti atbildēt uz šo jautājumu un tikpat norādījuši, ka viņus motivējuši citi iemesli - biežāk sastaptais iemesls bijusi *stipendijas iegūšana*, tāpat vairāk kā viens respondents norādījis, ka *to vēlējušies vecāki*. Parādījies arī tāds aspekts kā *veselības uzlabošana un muskuļu attīstīšana*. Dažiem iesaiste bijusi nelabprātīga un tie norādījuši, ka *konkrētai aktivitātei pieteikti bez pašu ziņas vai arī skolas ietvaros apmeklējums bijis obligāts*. 8% aptaujāto jauniešu snieguši atbildi, ka ārpuskolas aktivitātēs nemaz nepiedaloties.

Apkopojot datus par jauniešu galvenajiem motivācijas iemesliem dalībai ārpuskolas aktivitātēs, tiek secināts, ka primāri tos saista konkrētā aktivitāte. Tāpat būtiska ir vēlme attīstīt personību un pilnveidot un attīstīt talantus un prasmes. Kā motivācija daudz retāk parādās citu cilvēku pamudinājums, vai tas būtu draugu, ģimenes, radnieku vai skolotāju/pedagogu.

Analizējot jauniešu motivāciju pēc dzīvesvietas, iespējams secināt, ka ciemā vai pagastā dzīvojošie jaunieši parasti tiek motivēti ārēji un iesaistās ārpuskolas aktivitātēs pedagogu vai pulciņu vadītāju iedvesmoti un aicināti, kamēr Rīgā dzīvojošos jauniešus vairāk motivē sevis pilnveidošana.

6. attēls. Iemesli dalībai ārpuskolas aktivitātēs

1.4. Aspekti, kas kavē iesaistīties ārpuskolas aktivitātēs

Aptaujā tika lūgts nosaukt tos aspektus (ja tādi aspekti ir bijuši), kuri kādreiz ir kavējuši piedalīties ārpuskolas aktivitātēs, kurās ir bijusi vēlme iesaistīties (skatīt 7. attēlu).

Aptaujas dati rāda, ka vairāk kā puse jauniešu jeb 54% atzīst, ka ārpuskolas aktivitātēs kavē iesaistīties *nepiemērots norises laiks*. Nedaudz mazāk jeb 47% kā kavējošu aspektu min *pārāk lielu slodzi skolā un ar to saistītajiem*

pienākumiem. Arī nodarbību norises vieta ir iemesls, kurš traucējis iesaistīties 42% jauniešu. Salīdzinoši daudz jauniešu atzīst, ka netiek piedāvātas tādas aktivitātes, kas interesē (38%), kā arī dalības maksa ir viens no līdzdalību kavējošiem aspektiem 35% jauniešu.

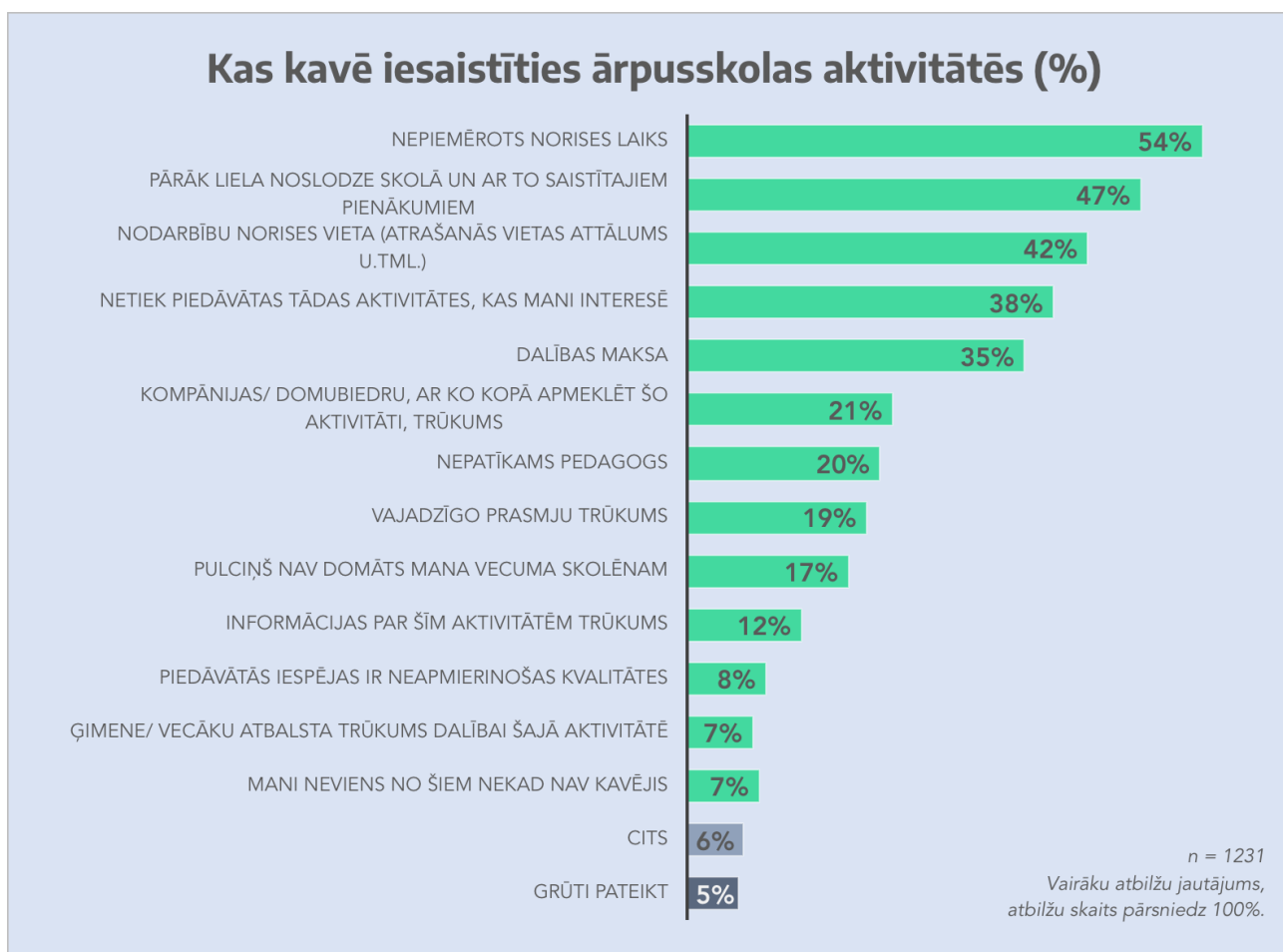
Daļa no jauniešiem norāda, ka trūkst domubiedru, ar ko kopā apmeklēt aktivitāti (21%), interesējošajā aktivitātē ir nepatīkams pedagogs (20%), trūkst vajadzīgās prasmes, lai līdzdarbotos (19%) vai pulciņš nav domāts konkrētā vecuma skolēnam (17%).

Tikai neliela daļa jauniešu kā kavējošo aspektu norāda informācijas trūkumu par šīm aktivitātēm (12%), to, ka piedāvātās iespējas ir neapmierinošas kvalitātes (8%) vai ģimenes/vecāku atbalsta trūkumu dalībai šajā aktivitātē (7%).

6% no aptaujātajiem jauniešiem norādīja citu iemeslu, kas kavē iesaistīties: laika trūkums (atsevišķi respondenti ir precizējuši arī laika trūkuma iemeslus – darbs vai iesaiste citās ārpuskolas aktivitātēs), ko minējuši 16 jaunieši; veselības problēmas, arī traumas (8); slinkums (6); nepatīkams kolektīvs (5); enerģijas trūkums (3); motivācijas trūkums (3); nepiemērota āriene (2); bailes piedalīties konkrētajā aktivitātē (2); naudas trūkums, piemēram, aprīkojumam (2). Savukārt 7% no visiem respondentiem atzīst, ka neviens no šiem iemesliem nekad nav kavējis iesaistīties ārpuskolas aktivitātēs.

7. attēls. Kas kavē iesaistīties ārpusskolas aktivitātēs

Salīdzinot pēc **dzīvesvietas** (skatīt 8. attēlu), dati rāda, ka *nepiemērots norises laiks* ir vienlīdz kavējošs aspekts iesaistei ārpusskolas aktivitātēs neatkarīgi no dzīvesvietas (55% Rīgā, 52% citā pilsētā, 54% ciemā, pagastā dzīvojošajiem).

Procentuāli gandrīz tikpat daudz jeb 53% rīdzinieku norāda, ka *pārāk liela slodze skolā un ar to saistītie pienākumi* ir nozīmīgs līdzdalību kavējošs aspekts, kamēr tas ir aktuāli vien 46% citā pilsētā un 41% ciemā, pagastā dzīvojošajiem respondentiem.

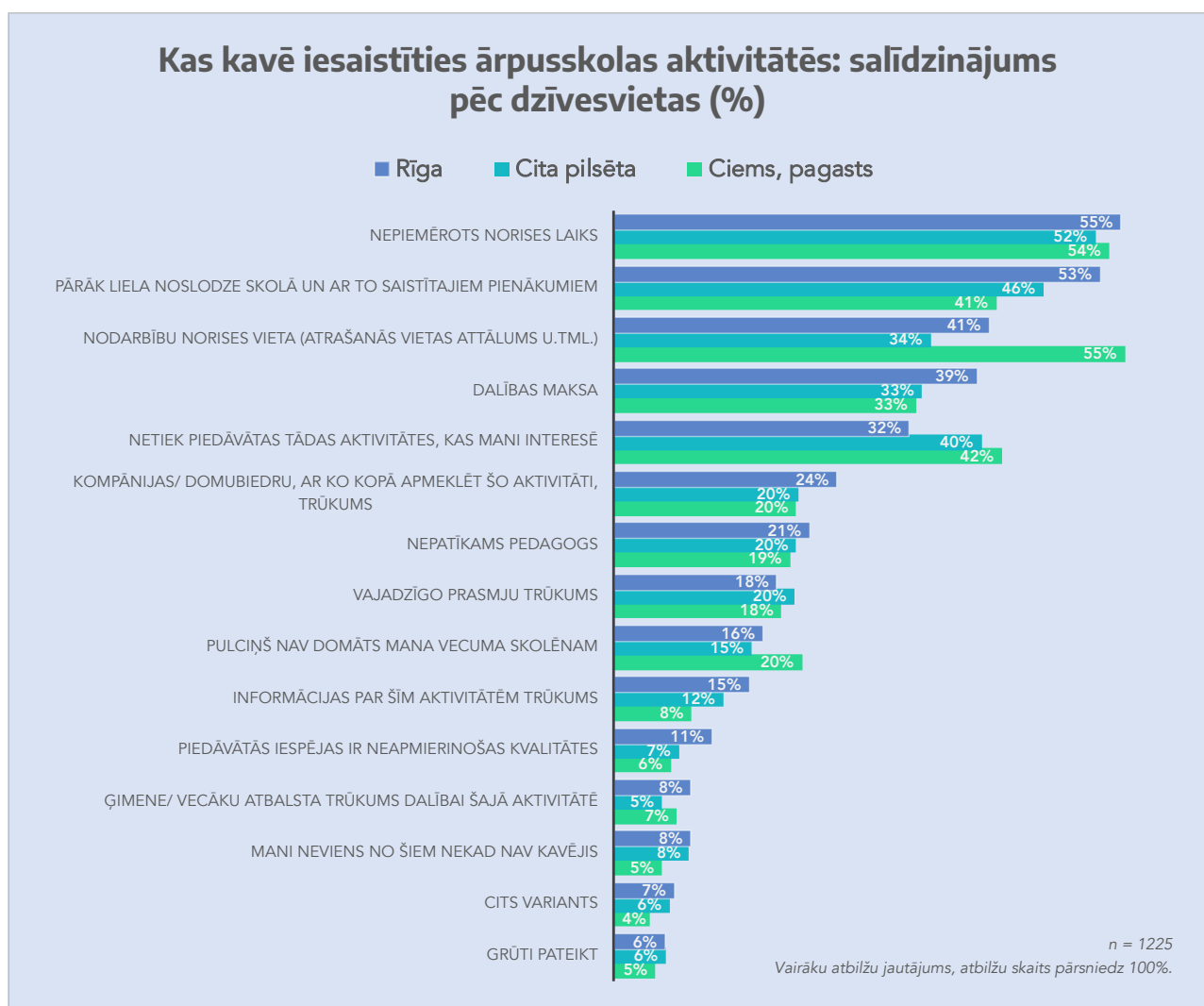
Nodarbību norises vieta ir galvenais iesaisti kavējošais iemesls ciemā, pagastā dzīvojošiem jauniešiem (55%), tai pat laikā 41% Rīgā dzīvojošie un 34% citā pilsētā dzīvojošie to atzīmē kā kavējošu aspektu.

Jaunieši, kuri dzīvo ciemā, pagastā vai citā pilsētā, atzīst, ka viņu dzīvesvietā *netiek piedāvātas tādas aktivitātes, kas viņus interesē* (ciemā, pagastā – 42%,

citā pilsētā – 40%), savukārt Rīgas jauniešiem tas ir procentuāli mazāks ārpuskolas aktivitāšu līdzdalību kavējošs aspekts – 32%. Arī *dalības maksa* daudzos gadījumos tiek atzīmēts kā ietekmējošs aspekts, kurš kādreiz ir kavējis piedalīties ārpuskolas aktivitātēs, kurās ir bijusi vēlme iesaistīties, un to norāda 39% Rīgā dzīvojošie, 33% citā pilsētā un tikpat daudz jeb 33% ciemā, pagastā dzīvojošie jauniešu.

Neliela daļa respondentu atklāj, ka neviens no minētajiem aspektiem nav kavējis iesaistīties (8% gan Rīgā, gan citā pilsētā, 5% ciemā, pagastā dzīvojošo).

8. attēls. Kas kavē iesaistīties ārpuskolas aktivitātēs: salīdzinājums pēc dzīvesvietas

Tika veikts arī ārpusskolas aktivitāšu līdzdalības kavējošo aspektu salīdzinājums pēc **skolas veida** – profesionālās izglītības iestādes un vispārizglītojošās izglītības iestādes (skatīt 9. attēlu). Redzams, ka galvenais kavējošais aspekts ir *nepiemērotais norises laiks* gan profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem (54%), gan vispārizglītojošo iestāžu audzēkņiem (51%).

Būtiska atšķirība šo divu grupu starpā novērojama tajā, ka vairāk kā puse jeb 53% audzēkņu, kuri mācās vispārizglītojošajās iestādēs, kā nozīmīgu aspektu, kas kādreiz ir kavējis piedalīties ārpusskolas aktivitātēs, kurās ir bijusi vēlme iesaistīties, min *pārāk lielu noslodzi skolā un ar to saistītajos pienākumos*. Savukārt tikai 38% profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu to atzīst par kavējošu faktoru.

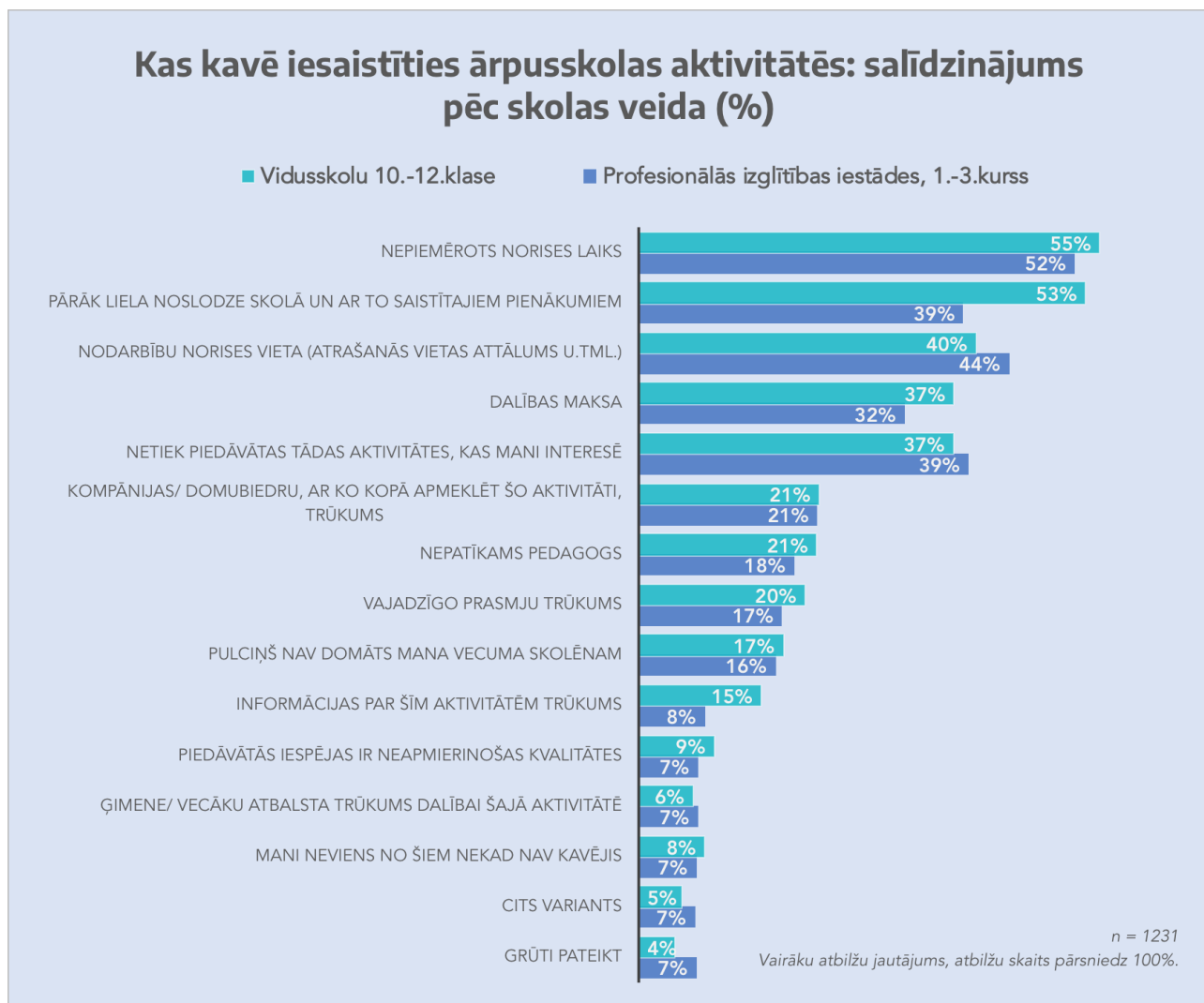
Mazliet vairāk vispārizglītojošo izglītības iestāžu audzēkņu (37%) ir norādījuši *dalības maksu* kā iesaisti kavējošu aspektu, savukārt 31% no tiem, kuri mācās profesionālās izglītības iestādēs, tas ir kavējis līdzdarboties.

Daļai no respondentiem *arī informācijas trūkums par pieejamajām aktivitātēm* ir kavējis iesaistīties, un tas ir nedaudz vairāk raksturīgs tieši vispārizglītojošu iestāžu audzēkņiem (14%), mazāk traucējoši tas ir profesionālo izglītības iestāžu audzēkņiem (8%).

Analizējot ārpusskolas aktivitāšu līdzdalību kavējošos aspektus, jāsecina, ka galvenie faktori, kas kādreiz ir kavējuši jauniešu iesaisti, ir piedāvāto aktivitāšu nepiemērotais norises laiks, pārāk liela slodze skolā un ar to saistītajos pienākumos, nodarbību norises vieta, tas, ka netiek piedāvātas tādas aktivitātes, kas interesē, kā arī dalības maksa konkrētajā aktivitātē.

Iespējams secināt, ka nepiemērots norises laiks ir kavējošs aspekts neatkarīgi no dzīvesvietas un skolas tipa, tomēr tiem jauniešiem, kuri dzīvo ciemā, pagastā, tikpat būtisks kavējošs faktors ir nodarbību norises vieta, bet rīdžiniekiem – pārāk liela noslodze skolā un ar to saistītajos pienākumos. Tas, ka netiek piedāvātas tādas aktivitātes, kas interesē, ir aspekts, kurš drīzāk ir traucējis citā pilsētā un ciemā, pagastā dzīvojošajiem jauniešiem, nekā rīdžiniekiem.

9. attēls. Kas kavē iesaistīties ārpusskolas aktivitātēs: salīdzinājums pēc skolas veida

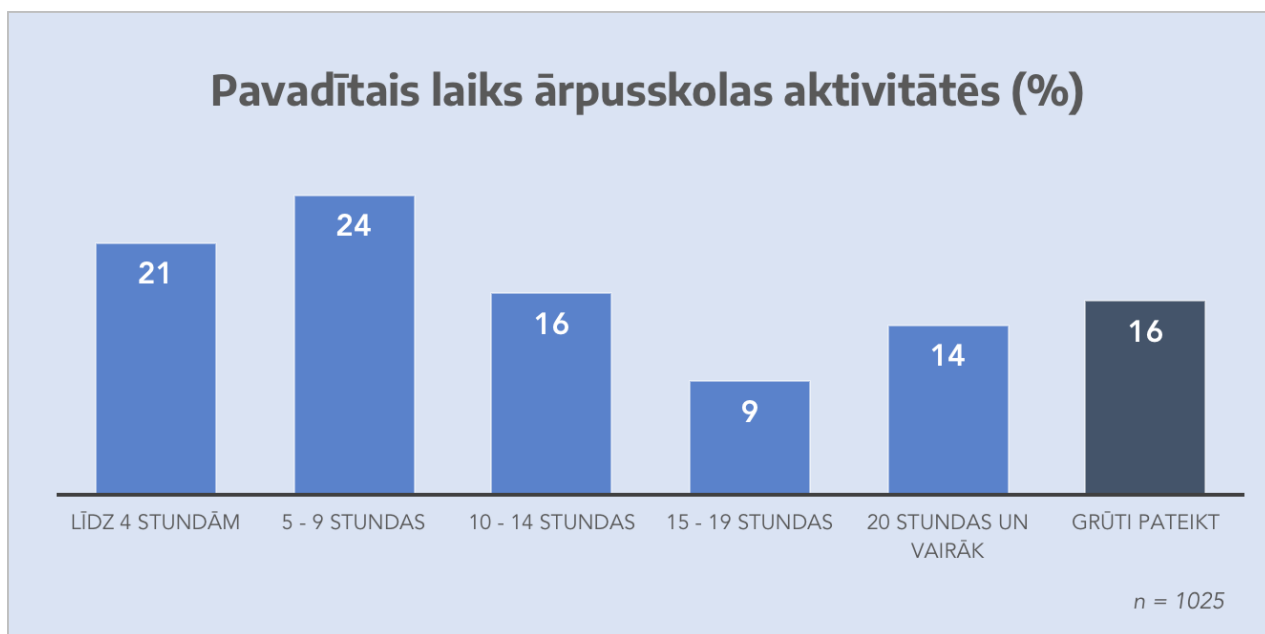

1.5. Laika ieguldījums ārpuskolas aktivitātēs

Ar aptaujas palīdzību tika noskaidrots, cik vidēji stundas nedēļā tiek pavadītas ārpuskolas aktivitātēs (skatīt 10. attēlu), tie respondenti, kuri ir iesaistīti ārpuskolas aktivitātēs (n=1025).

Dati liecina, ka līdz 4 stundām nedēļā ārpuskolas aktivitātēm velta 20% jauniešu, nedaudz vairāk jeb 24% no jauniešiem pavada 5 līdz 9 stundas, 16% – 10 līdz 14 stundas, 9% – 15 līdz 19 stundas, savukārt 14% ārpuskolas aktivitātēs ir iesaistīti 20 un vairāk stundas nedēļā. Daļai no jauniešiem bija grūti atbildēt uz šo jautājumu (16%).

10. attēls. Pavadītais laiks ārpuskolas aktivitātēs

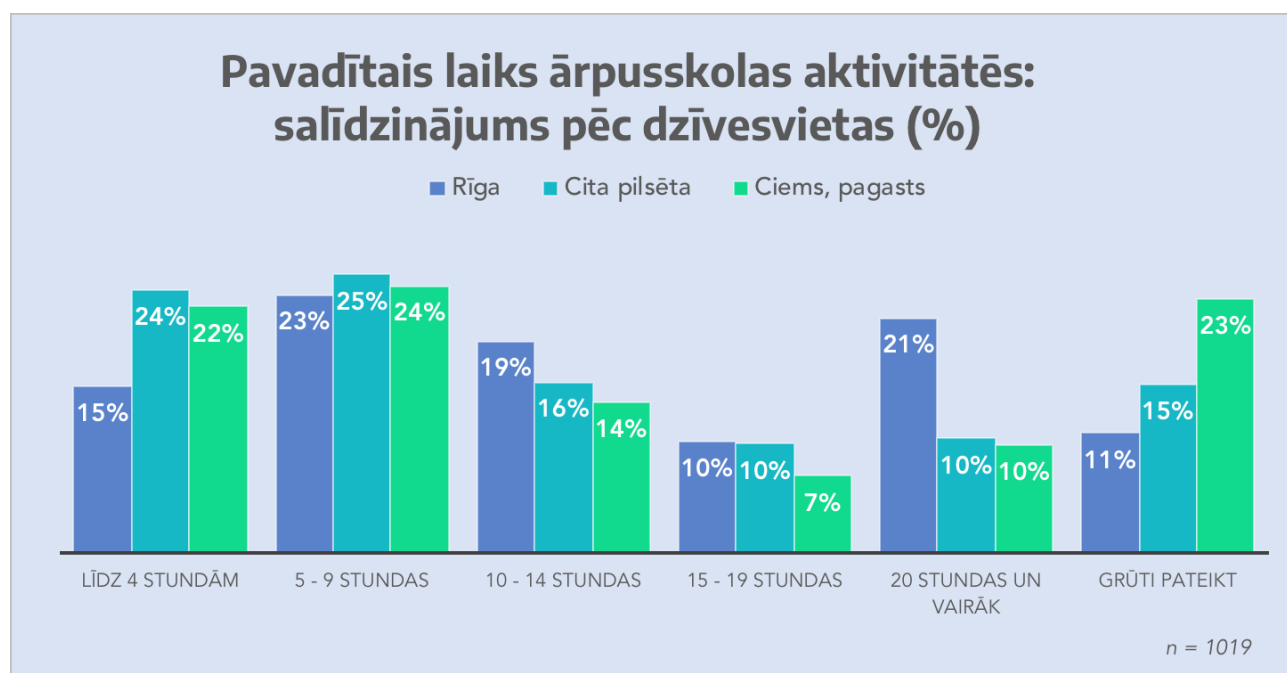

Salīdzinot pavadīto laiku ārpuskolas aktivitātēs **pēc dzīvesvietas** (skatīt 11. attēlu), redzams, ka laiku līdz 4 stundām nedēļā ārpuskolas aktivitātēs pavada salīdzinoši mazāk Rīgā dzīvojošie jaunieši (15%) kā citā pilsētā (24%) vai ciemā, pagastā (22%) dzīvojošie jaunieši. 5 – 9 stundas kā laiks, kurš visbiežāk tiek pavadīts ārpuskolas aktivitātēs, ir teju vienlīdz raksturīgs kā Rīgā (23%), tā citā pilsētā (25%) vai arī ciemā, pagastā (24%) dzīvojošajiem jauniešiem.

Izteiktas atšķirības vērojamas starp Rīgas un citā pilsētā vai ciemā, pagastā dzīvojošajiem jauniešiem, kuri īsteno ārpuskolas aktivitātes *20 stundas un vairāk* – tikai 10% gan citā pilsētā, gan ciemā, pagastā dzīvojošie izvēlas savu laiku pavadīt ārpuskolas aktivitātēs *20 un vairāk stundas* nedēļā, kamēr 21% Rīgā dzīvojošie jaunieši velta šādu laika posmu nedēļā. Jautājuma analīzē jāņem vērā arī tas, ka gandrīz ceturtajai daļai jeb 23% ciemā, pagastā dzīvojošiem jauniešiem bija grūti atbildēt uz šo jautājumu.

Kopumā redzams, ka citā pilsētā un ciemā, pagastā dzīvojošajiem jauniešiem ir novērojama tendence pavadīt ārpuskolas aktivitātēs salīdzinoši mazāku stundu skaitu nedēļā kā rīdziniekiem – līdz 4 stundām nedēļā, savukārt Rīgas jauniešiem izteikti novērojams salīdzinoši liels pavadītais laiks, kas ir 20 stundas vai vairāk.

11. attēls. Pavadītais laiks ārpuskolas aktivitātēs: salīdzinājums pēc dzīvesvietas

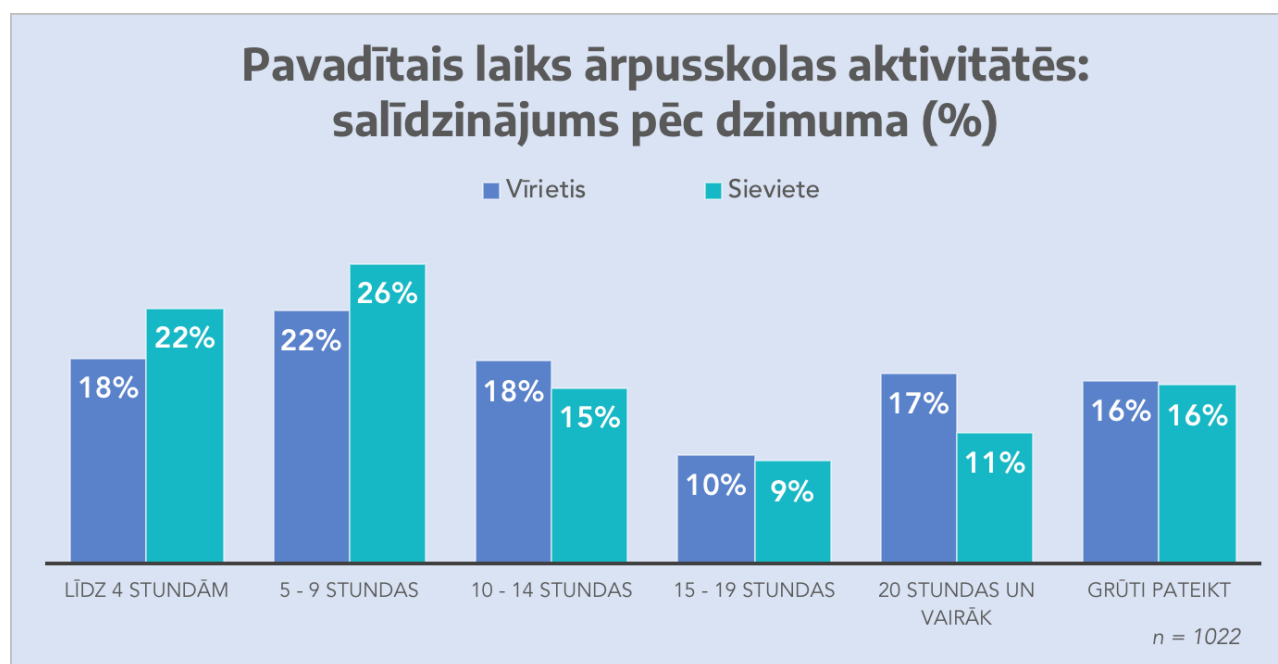

Tika noskaidrots arī tas, kā atšķiras pavadītais laiks ārpuskolas aktivitātēs ņemot vērā respondentu **dzimumu** (skatīt 12. attēlu). Salīdzinoši nedaudz vairāk jaunietes pavada ārpuskolas aktivitātēs *līdz 4 stundām* nedēļā (22%) vai *5 - 9 stundas* nedēļā (26%), kamēr 18% jauniešu pavada *līdz 4 stundām*, savukārt *5 līdz 9 stundas* – 22%. Tai pat laikā mazliet lielāks vīriešu kā sieviešu daudzums ārpuskolas aktivitātēs pavada *10 līdz 14 stundas* – 18% no

jauniešiem, kamēr 15% no jauniešiem pavada tikpat lielu laiku. Abi dzimumi aptuveni vienādi pārstāv tos, kas ārpuskolas aktivitātēs piedalās *15 līdz 19 stundas* – šādu atbildi snieguši 10% jauniešu un 9% jaunietes. Tomēr vīriešu dzimuma jauniešu daudzums, kas pavada šāda tipa aktivitātēs *20 un vairāk stundas* ir proporcionāli lielāks kā sievietes dzimuma jauniešu – attiecīgi 17% pret 11%.

Var teikt, ka atšķirības starp dzimumiem ārpuskolas aktivitātēs pavadītā laika ziņā ir statistiski nelielas, vienīgi proporcionāli mazliet vairāk vīriešu dzimuma jauniešu līdzdarbojas ārpuskolas aktivitātēs 20 stundas nedēļā un vairāk.

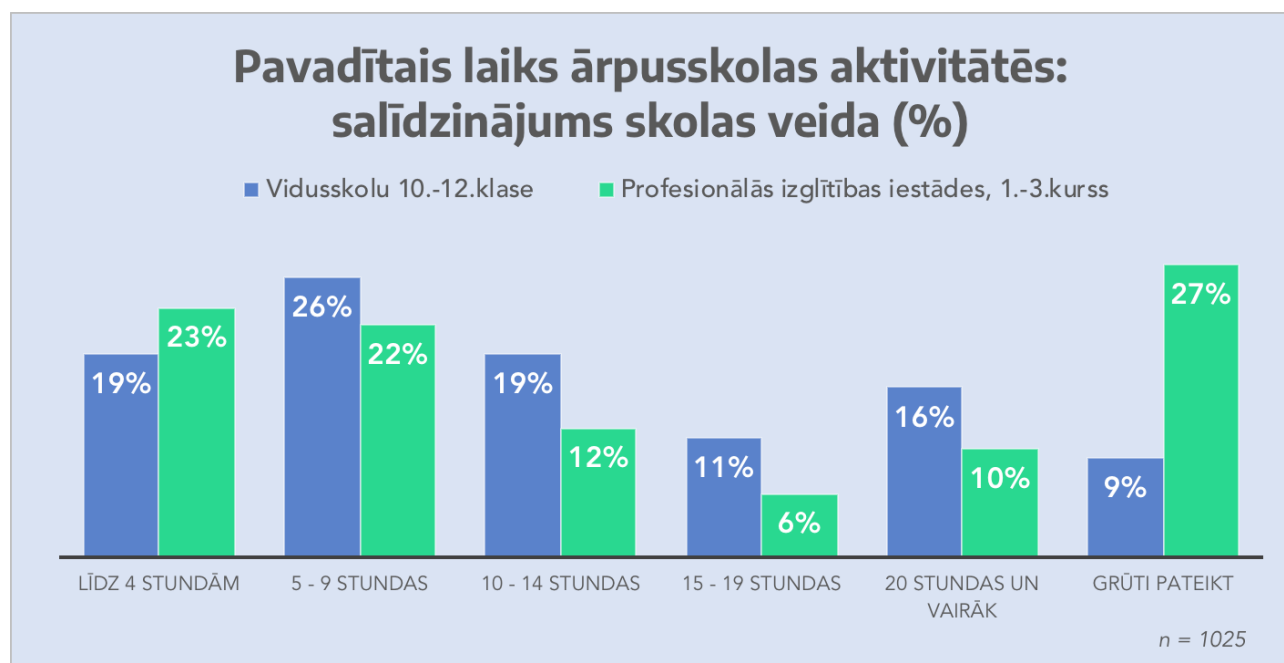
12.attēls. Pavadītais laiks ārpuskolas aktivitātēs: salīdzinājums pēc dzimuma

Tika veikts arī pavadītā laika ārpuskolas aktivitātēs salīdzinājums pēc **skolas veida** – profesionālās izglītības iestādes un vispārizglītojošās izglītības iestādes (skatīt 13. attēlu). Iegūtie dati liecina, ka aptuveni ceturtdaļa jeb 23% profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu un 19% vispārizglītojošo iestāžu audzēkņu ārpuskolas aktivitātēm velta *līdz 4 stundām* nedēļā, procentuāli nelielas atšķirības novērojamas arī audzēkņu proporcijā, kas velta *5 līdz 9 stundas* nedēļā – 22% profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu, 26% vispārizglītojošo iestāžu audzēkņu.

Lielāka daļa vispārizglītojošo skolu audzēkņu izvēlas veltīt vairāk laika nedēļā nekā profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu - 10 – 14 stundas nedēļā tam velta attiecīgi 19% vispārizglītojošo skolu audzēkņi un 12% profesionālo izglītības iestāžu audzēkņi. 11% jauniešu no vispārizglītojošajām skolām pavada 15 – 19 stundas ārpusstundu aktivitātēs, bet nedaudz mazāk jeb 6% jauniešu no profesionālajām skolām. Kopumā parādās tendences, ka vispārizglītojošo izglītības iestāžu audzēkņiem ir raksturīgs pavadīt vairāk laika ārpuskolas aktivitātēs nekā profesionālo izglītības iestāžu studentiem.

13. attēls. Pavadītais laiks ārpuskolas aktivitātēs: salīdzinājums pēc skolas veida

Gandrīz puse no visiem jauniešiem, kuri ir iesaistīti ārpuskolas aktivitātēs, visbiežāk tām velta līdz 9 stundām nedēļā. Vairāk laika ārpuskolas aktivitātēm velta Rīgas jaunieši, kamēr mazāk – citu pilsētu un ciemu, pagastu jaunieši. Dzimums nav noteicošais faktors, kas ietekmē pavadīto laiku ārpuskolas aktivitātēs. Savukārt skolas tips gan nosaka pavadīto laiku ārpuskolas aktivitātēm – vispārizglītojošo izglītības iestāžu audzēkņi kopumā pavada vairāk laika ārpuskolas aktivitātēs nekā profesionālo izglītības iestāžu audzēkņi.

2. JAUNIEŠU LĪDZDALĪBA DZIESMU UN DEJU SVĒTKOS

Šajā nodaļā jauniešu iesaiste Dziesmu un deju svētkos apskatīta dažādos līmeņos, kas iepriekš analizēti LKA ZPC īstenotajā *Baltijas iedzīvotāju aptauja par Dziesmu un deju svētkiem (2017)*². Iesaiste var būt gan kā piedalīšanās dalībnieka vai brīvprātīgā statusā kādā no dzīves posmiem, gan svētku apmeklēšana kā skatītājam vai svētku skatīšanās televīzijas translācijā.

2.1. apakšnodaļā analizētas jauniešu līdzdalības formas Latvijas Skolu jaunatnes Dziesmu un deju svētkos un/vai Vispārējos latviešu Dziesmu un deju svētkos.

2.2. apakšnodaļā skaidrots jauniešu līdzdalības statuss Dziesmu un deju svētkos, ar to saprotot tās līdzdalības formas, kur jaunietis piedalās kā amatierkolektīva dalībnieks. 2.3. apakšnodaļā apskatīts, kā jauniešu iesaisti tradīcijā ietekmējis tas, ka kāds jo ģimenes locekļiem bijis iesaistīts tradīcijā.

2.4. apakšnodaļā analizēti galvenie ieguvumi no dalības Dziesmu un deju svētkos gan dalībnieku, gan skatītāju vērtējumā.

2.1. Līdzdalības formas Dziesmu un deju svētkos

Ar aptaujas palīdzību noskaidrots, kādā veidā jaunieši bijuši iesaistīti Latvijas Skolu jaunatnes Dziesmu un deju svētkos un/vai Vispārējos latviešu Dziesmu un deju svētkos, ar svētkiem saprotot notikumu ik pēc pieciem gadiem, nevis darbošanos starplaika periodā (skatīt 14. attēlu).

Dati liecina, ka 42% Latvijas jauniešu bijuši svētku *dalībnieki* kādā savas dzīves posmā, 26% norādījuši, ka bijuši *skatītāji klātienē*. Izplatītākā iesaistes forma ir svētku *skatīšanas televīzijas translācijā* – šādu atbildi norādījuši 55% jauniešu. Tomēr jāņem vērā, ka tie, kas vēro translāciju televīzijā, var būt iesaistīti arī citā veidā, piemēram, kā svētku dalībnieki. Savukārt *brīvprātīgo* skaits kopumā ir neliels – šādā formā iesaistījušies 6% Latvijas jauniešu.

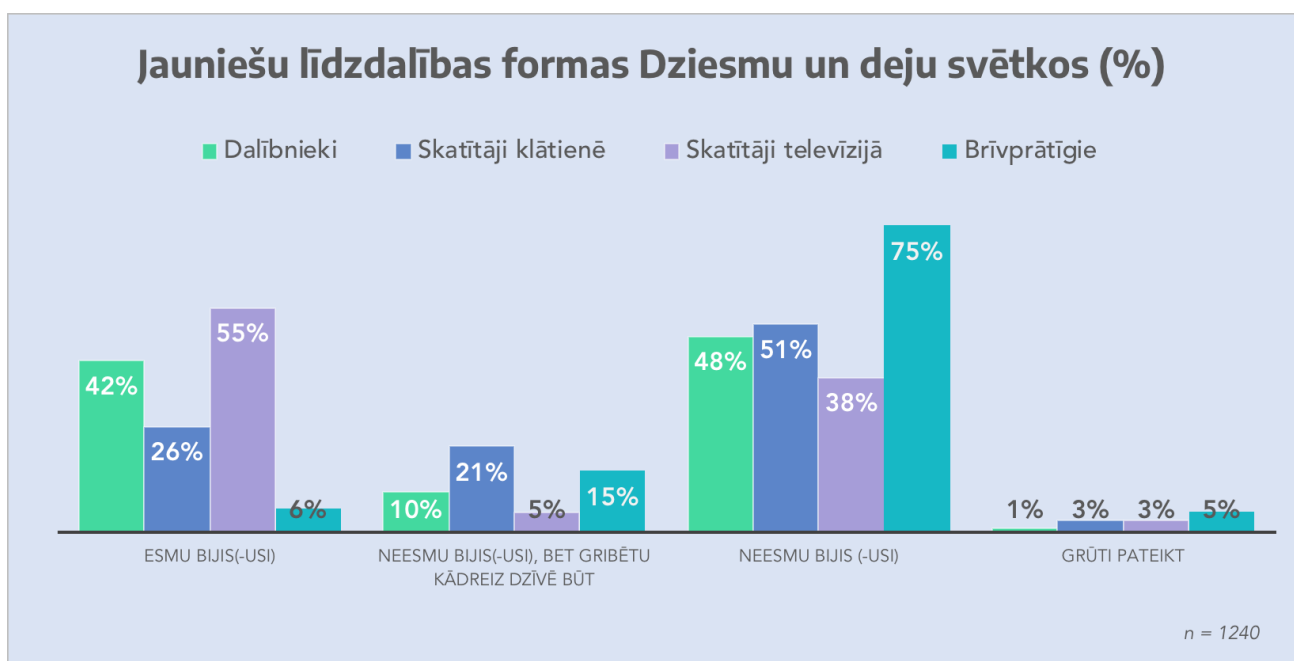
No tiem, kas nav bijuši iesaistīti, vēlmi piedalīties svētkos kā dalībniekiem izteikuši 10% jauniešu, savukārt nedaudz vairāk kā uz pusi vairāk jeb 21%

² LKA ZPC. *Baltijas iedzīvotāju aptauja par Dziesmu un deju svētkiem*. 2017. Pieejams: https://static.lka.edu.lv/media/cms_page_media/761/ledzivotaju_aptauja_Dziesmu_svetki_2017_5YzpeC1.pdf

norādījuši, ka vēlētos būt skatītāji klātienē vai būt brīvprātīgie (15% respondentu norādījuši šo atbildi). Tikai 5% norādījuši, ka gribētu svētkus vērot televīzijā.

Savukārt 48% Latvijas jauniešu norāda, ka nav bijuši svētku dalībnieki un neizjūt vēlmi piedalīties šādā veidā svētkos arī nākotnē. Nedaudz vairāk kā puse jauniešu (51%) nav bijuši skatītāji klātienē, bet televīzijā svētkus nav vērojuši 38% aptaujāto. Kā brīvprātīgie svētkos nav bijuši un neplāno to darīt trīs ceturtdaļas jauniešu (75%). Nelielam skaitam jauniešu (1-5%) bijis grūti sniegt atbildi par iesaistes līdzšinējām formām svētkos.

14. attēls. Jauniešu līdzdalības formas Dziesmu un deju svētkos

Salīdzinot iesaistes veidu pēc **dzīvesvietas** (skatīt 3. tabulu), visvairāk jeb 54% svētkos kā dalībnieki bijuši iesaistīti ciemu un pagastu iedzīvotāji. Kā *dalībnieki* svētkos iesaistījušies mazāk citu pilsētu (37%) un Rīgas (35%) jaunieši. Kā svētku *skatītāji klātienē* bijuši salīdzinoši līdzīgs skaits ciemu, pagastu (28%), citu pilsētu (26%) un Rīgas (23%) jauniešu. *Televīzijas translācijas skatītāji* vairums bijuši tieši ciemos, laukos dzīvojošie jaunieši (61%). Nedaudz mazāk jeb 54,5% citu pilsētu jauniešu vērojuši *svētkus televīzijas translācijā*, bet no Rīgas jauniešiem puse (50%) bijuši *svētku translācijas skatītāji*. Kā *brīvprātīgie*

svētkos piedalījušies 7% ciemu, pagastu jaunieši, 6% Rīgas un 5% citu pilsētu jaunieši.

Kopumā jāsecina, ka ciemos un pagastos dzīvojošie jaunieši vairāk kā Rīgas un citu pilsētu jaunieši bijuši iesaistīti Dziesmu un deju svētkos ne tikai kā dalībnieki, brīvprātīgie un skatītāji klātienē, bet arī kā svētku skatītāji televīzijas translācijā.

3. tabula. Līdzdalības formas svētkos: salīdzinājums pēc dzīvesvietas

Līdzdalības formas svētkos: salīdzinājums pēc dzīvesvietas (%)			
<i>Dalībnieki</i>			
	Ir bijuši	Nav bijuši	Grūti pateikt
Rīga	35%	63%	2%
Cita pilsēta	37%	62%	1%
Ciems, pagasts	54%	44%	2%
<i>Skatītāji klātienē</i>			
	Ir bijuši	Nav bijuši	Grūti pateikt
Rīga	23%	73%	4%
Cita pilsēta	26%	72%	2%
Ciems, pagasts	28%	70%	2%
<i>Skatītāji televīzijā</i>			
	Ir bijuši	Nav bijuši	Grūti pateikt
Rīga	50%	47%	3%
Cita pilsēta	54.5%	43%	2.5%
Ciems, pagasts	61%	34%	5%
<i>Brīvprātīgie</i>			
	Ir bijuši	Nav bijuši	Grūti pateikt
Rīga	6%	91%	3%
Cita pilsēta	5%	91%	4%
Ciems, pagasts	7%	87%	6%

Balstoties aptaujas datus, salīdzinātas iesaistes formu atšķirības atkarībā no jauniešu **dzimuma** (skatīt 4. tabulu). Kā *dalībnieces* svētkos vairāk piedalījušās jaunietes – attiecīgi 47% sieviešu un 34% vīriešu. Visplašāk pārstāvētais iesaistes veids abu dzimumu gadījumā bijusi svētku *skatīšanās televīzijā* – 60% aptaujāto sieviešu norādījušas šādu atbildi, savukārt vīriešu vidū 49% aptaujāto. Vienlīdz liels skaits abu dzimumu jauniešu bijuši svētku *skatītāji klātienē* (26% aptaujāto). Tāpat vienāds skaits vīriešu un sieviešu piedalījušies kā *brīvprātīgie* – 6%.

4. tabula. Līdzdalības formas svētkos: salīdzinājums pēc dzimuma

Līdzdalības formas svētkos: salīdzinājums pēc dzimuma (%)			
Dalībnieki			
	Ir bijuši	Nav bijuši	Grūti pateikt
Sievietes	47%	52%	1%
Vīrieši	34%	64%	2%
Skatītāji klātienē			
	Ir bijuši	Nav bijuši	Grūti pateikt
Sievietes	26%	72%	2%
Vīrieši	26%	71%	3%
Skatītāji televīzijā			
	Ir bijuši	Nav bijuši	Grūti pateikt
Sievietes	60%	38%	2%
Vīrieši	49%	47%	4%
Brīvprātīgie			
	Ir bijuši	Nav bijuši	Grūti pateikt
Sievietes	6%	91%	3%
Vīrieši	6%	88%	6%

Aptaujas dati ļāva izdarīt salīdzinājumu par jauniešu iesaisti Dziesmu un deju svētkos atkarībā no **valodas, kādā tie sarunājas ģimenē** (skatīt 15. attēlu).

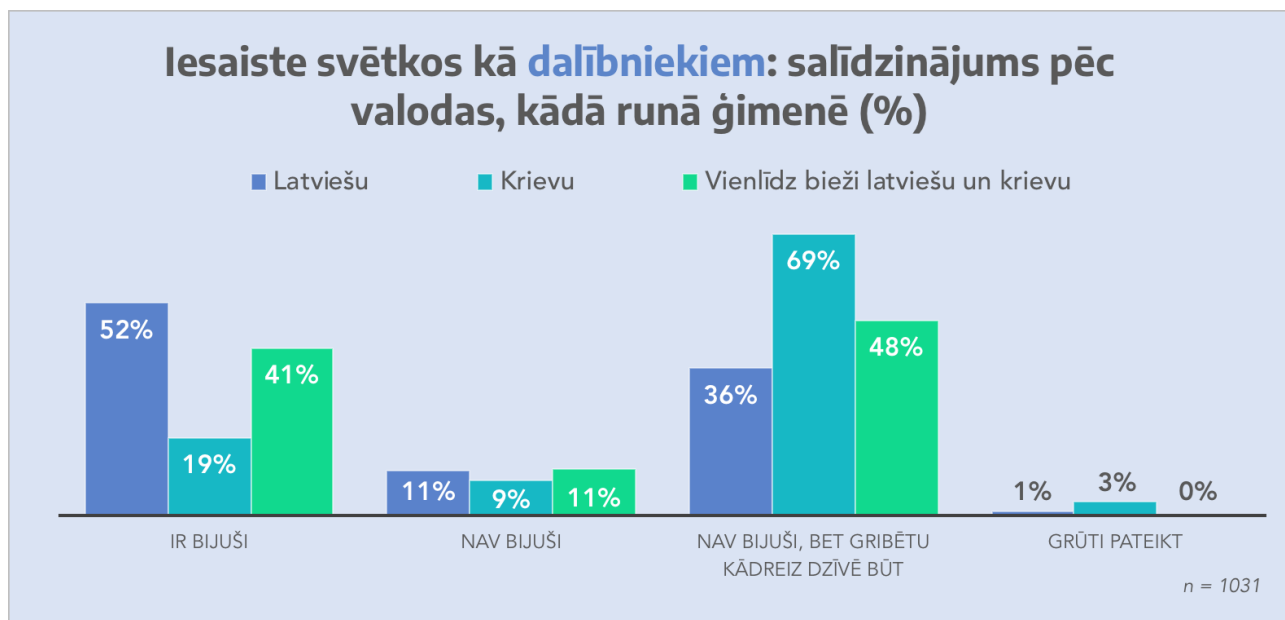
Starp Dziesmu un deju svētku **dalībniekiem** kādā dzīves posmā bijuši vairāk kā puse jeb 52% jauniešu, kas ģimenē runā latviešu valodā, kas ir augstākais iesaistes rādītājs, salīdzinot ar citās valodās ģimenē runājošajiem. Nedaudz

mazāk jeb 41% jauniešu, kas ģimenē vienlīdz daudz runā latviešu un krievu valodā, norādījuši, ka piedalījušies svētkos kā dalībnieki. Starp krieviski ģimenē runājošajiem jauniešiem tikai 10% norādījuši, ka bijuši svētku dalībnieki.

11% jauniešu, kas ģimenē runā latviešu valodā, norādījuši, ka nav bijuši svētkos kā dalībnieki. Līdzīgs skaits jeb 9% no ģimenē krieviski runājošajiem jauniešiem atbildējuši, ka nav bijuši svētku dalībnieki, tāpat arī 11% no tiem, kas ģimenē vienlīdz daudz runā krievu un latviešu valodā.

36% jauniešu, kas ģimenē runā latviski un svētkos nav bijuši kā dalībnieki, norāda vēlmi iesaistīties svētkos šādā formā nākotnē. Liela interese par svētkiem ir ģimenē krieviski runājošajiem - gandrīz trīs ceturtdaļas jeb 69% šo jauniešu vēlas nākotnē būt Dziesmu un deju svētku dalībnieki. Gandrīz puse jeb 48% ģimenēs vienlīdz bieži latviski un krieviski runājošie norādījuši, ka vēlētos kādreiz piedalīties svētkos kā dalībnieki.

15. attēls. Iesaiste svētkos kā dalībniekiem: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē

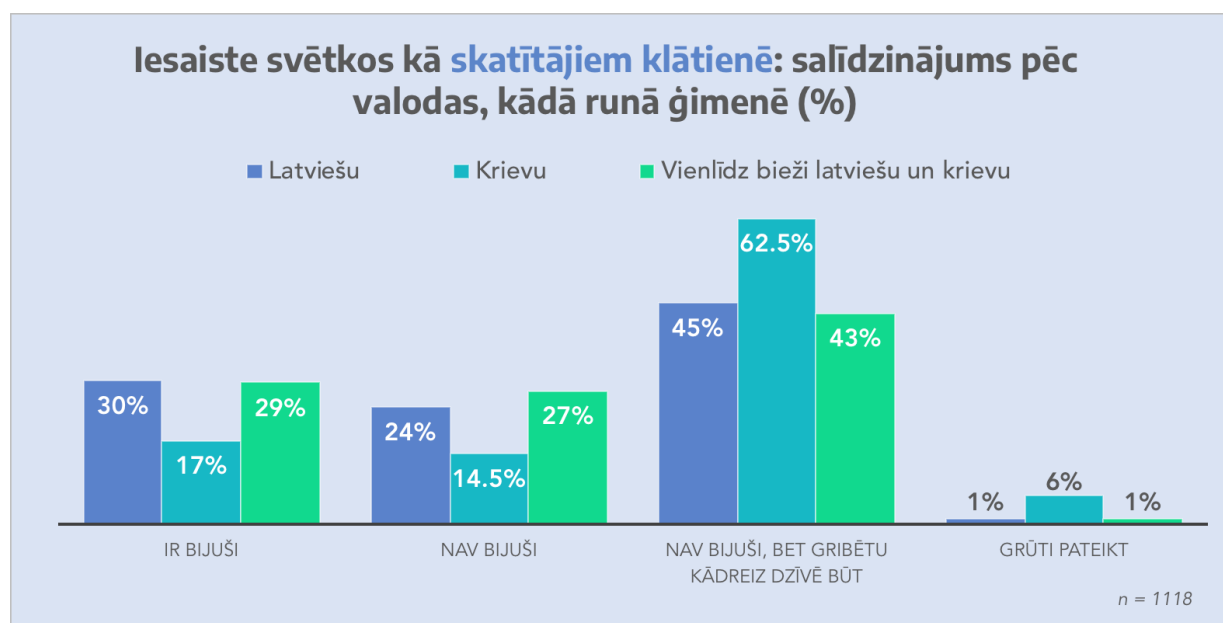

Gandrīz vienāds skaits ģimenē latviski runājošo (30%) un vienlīdz bieži latviski un krieviski runājošo (29%) atbildējuši, ka **skatījušies svētkus klātienē** (skatīt 16. attēlu). Savukārt 17% no jauniešiem, kas ģimenē sarunājas krievu valodā, bijuši svētku skatītāji klātienē.

Svētkus klātienē nav skatījušies 27% jauniešu, kas ģimenē runā vienlīdz bieži abās valodās. 24% ģimenē latviski un 14, 5% krieviski runājošo nav redzējuši svētkus klātienē.

Neatkarīgi no valodas, kurā runā ģimenē, liels skaits jauniešu, kas nav redzējuši svētkus klātienē, izrāda vēlmi tos nākotnē vērot no skatītāju rindām. Šādu vēlmi izteikuši 43% no jauniešiem, kas ģimenē runā vienlīdz bieži krievu un latviešu valodā. No ģimenē krieviski runājošajiem jauniešiem šādu atbildi norādījuši 62,5%, savukārt no ģimenē latviski runājošajiem gandrīz puse jeb 45%.

16. attēls. Iesaiste svētkos kā skatītājiem klātienē: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē

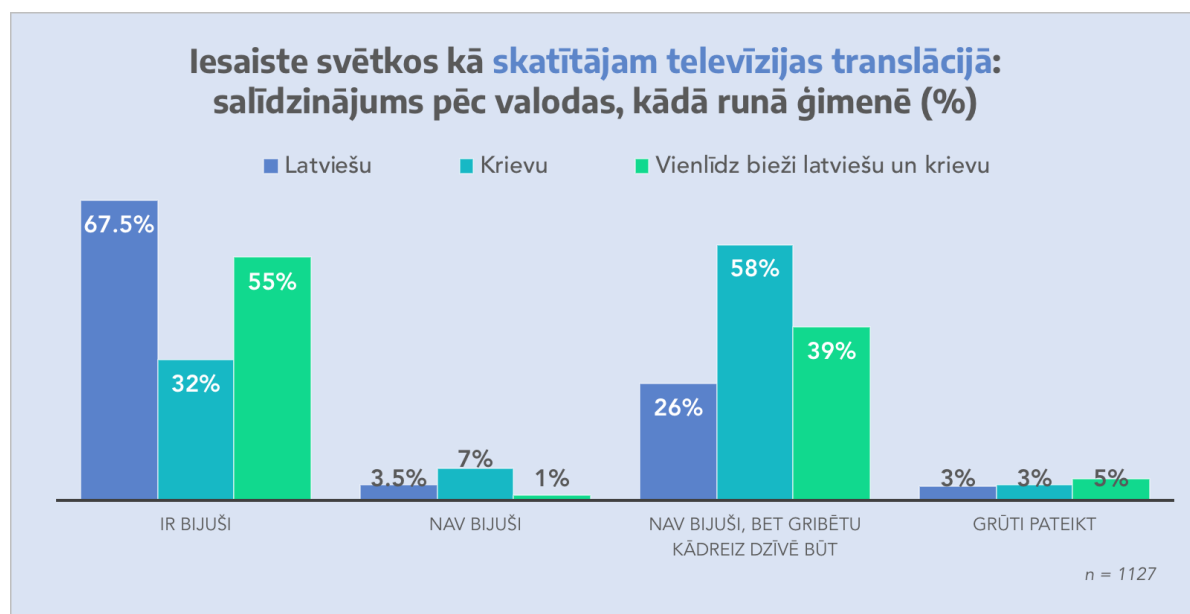

Gandrīz divas reizes vairāk jauniešu **skatījušies Dziesmu un deju svētkus televīzijas translācijā** nekā klātienē – starp tiem, kas ģimenē vienlīdz bieži runā krievu un latviešu valodā, tie ir 55%, starp krieviski ģimenē runājošajiem - 32% (skatīt 17. attēlu). Vislielākais skaits jeb 67,5% svētkus televīzijā skatījušies jaunieši, kas ģimenē runā latviski.

Aptaujas dati norāda, ka 1% no tiem, kas ģimenē runā abās valodās, 7% krieviski un 3,5% ģimenē latviski runājošie svētkus nav redzējuši televīzijā un tiem arī nav vēlmes nākotnē svētkus vērot televīzijas translācijā.

Tikai 26% ģimenē latviski runājošo jauniešu nav svētkus skatījušies televīzijas translācijā, bet nākotnē vēlētos to darīt. Šādu vēlmi norādījuši 39% ģimenēs abās valodās runājošie un ievērojams skaits (58%) krieviski ģimenē runājošie jaunieši.

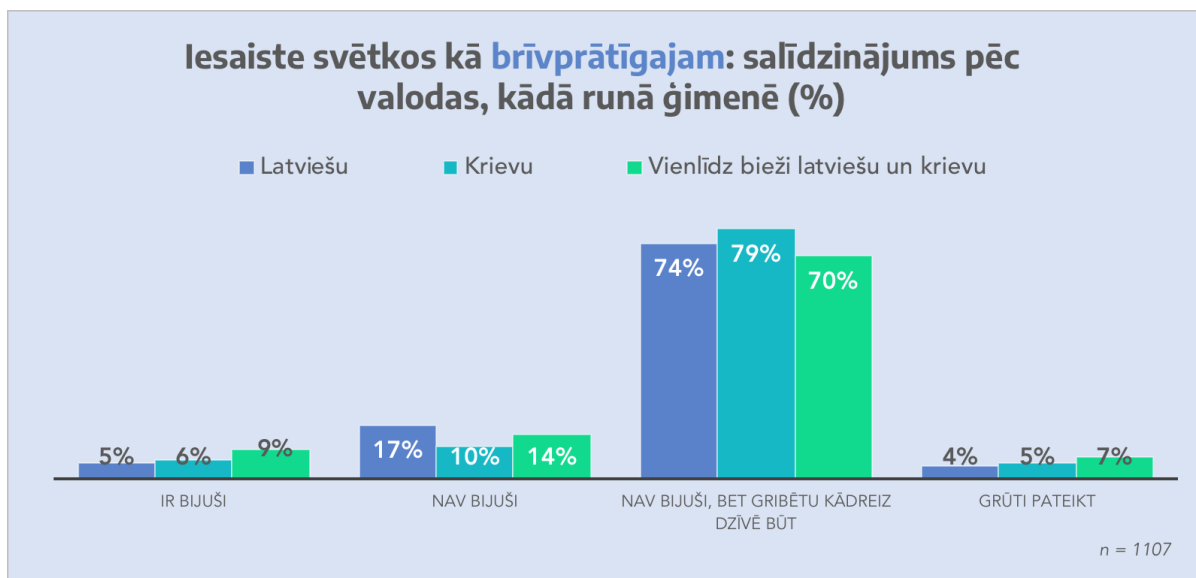
17. attēls. Iesaiste svētkos kā skatītājam televīzijas translācijā: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē

Svētkos kā **brīvprātīgie** iesaistījušies neliels skaits jauniešu, tomēr salīdzinoši vairāk jeb 9% tie bijuši jaunieši, kas ģimenē runā vienlīdz bieži latviešu un krievu valodā (skatīt 18. attēlu). Kā brīvprātīgie svētkos iesaistījušies 6% ģimenē krievu valodā runājošie un 5% latviešu valodā runājošie jaunieši. Tāpat neliela jauniešu daļa norāda, ka nav piedalījušies svētkos kā brīvprātīgie un nenorāda vēlmi to darīt nākotnē. Attiecīgi 14% ģimenē vienlīdz bieži abās valodās runājošie, 10% krieviski un 17% latviski runājošie.

Lai arī mazs skaits jauniešu bijuši svētkos kā brīvprātīgie, liela daļa norāda vēlmi nākotnē iesaistīties svētkos, veicot brīvprātīgo darbu. Valodai, kurā runā ģimenē, nav lielas ietekmes uz vēlmi iesaistīties svētkos šādā formā – par to liecina tas, ka procentuālās atšķirības ir nelielas – 70% jauniešu, kas ģimenē runā abās valodās vēlētos būt brīvprātīgie svētkos, lai arī līdz šim to nav darījuši. Līdzīgi 79% krieviski ģimenē runājošo un 74% ģimenē latviski runājošo jauniešu norādījuši šo atbildi.

18. attēls. Iesaiste svētkos kā brīvprātīgajam: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē

Var secināt, ka vispopulārākā līdzdalības forma ir pasīva iesaiste svētkos - to skatīšanās televīzijā, savukārt aktīvā iesaiste, piedaloties svētkos kā dalībniekam, ir tikai otrā populārākā iesaistes forma. Tomēr jāņem vērā, iesaistes formas var pārklāties. Kā pozitīvi vērtējami dati, kas parāda, ka jaunieši lielākoties nākotnē vēlētos piedalīties svētkos klātienē (kā dalībnieki, skatītāji, brīvprātīgie), nevis tos vērot televīzijā.

Kopumā ciemu un pagastu iedzīvotāji aktīvāk kā Rīgas un citu pilsētu iedzīvotāji iesaistās svētkos visās tās formās – gan kā dalībnieki un brīvprātīgie, gan kā skatītāji klātienē un televīzijā.

Svētku dalībnieku un televīzijas skatītāju vidū vairāk bijušas sievietes nekā vīrieši. Taču vienāds skaits abu dzimumu pārstāvju bijuši svētku skatītāji klātienē vai tajos iesaistījušies kā brīvprātīgie.

Salīdzinot valodas, kurā runā ģimenē, secināms, ka kopumā tie, jaunieši, kas ģimenē runā latviski vai vienlīdz bieži krievu un latviešu valodā, līdz šim vairāk līdzdarbojušies svētkos kā tie jaunieši, kas ģimenē runā krieviski. Tomēr tiem jauniešiem, kas ģimenē runā krievu valodā, ir liela interese par svētkiem un tie norāda, ka nākotnē labprāt svētkus vērotu vai tajos piedalītos.

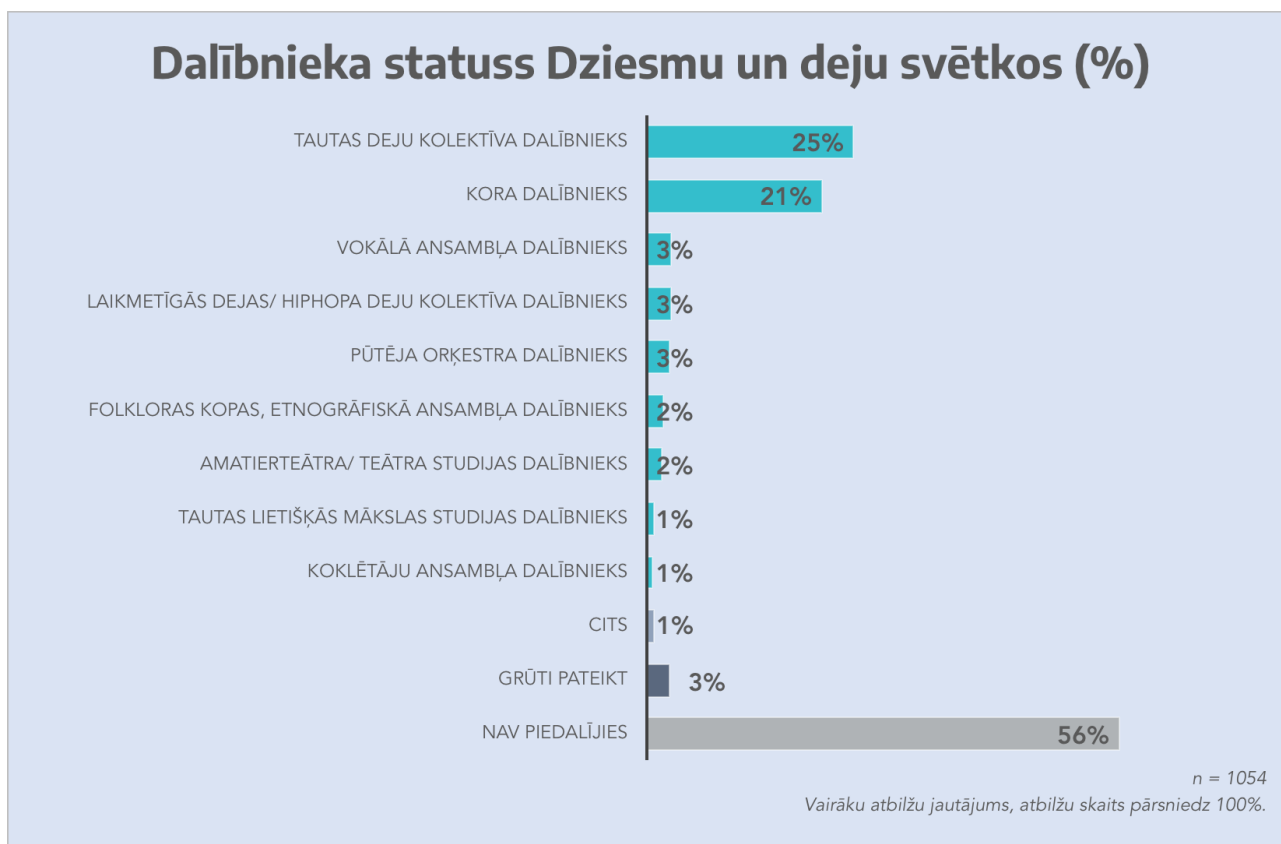

2.2. Dalības statuss Dziesmu un deju svētkos

Pētījumā plašāk analizēta iesaiste svētkos kā amatiermākslas kolektīva dalībniekiem. Dati norāda, ka kā amatiermākslas kolektīva dalībnieki svētkos jebkad piedalījušies 42% aptaujāto jauniešu.

26% jauniešu norādījuši, ka bijuši svētkos kā *tautas deju kolektīva* dalībnieki. *Kora* sastāvā svētkos bijuši 22% jauniešu (skatīt 19. attēlu). Pārējie amatiermākslas kolektīvi pārstāvēti salīdzinoši maz, bet jāņem vērā, ka to pārstāvniecība Skolu jaunatnes Dziesmu un deju svētkos arī ir neliela. Pa 3% jauniešu iesaistījušies Dziesmu un deju svētkos, piedaloties *vokālajā ansamblī, laikmetīgajās dejās vai hip-hopa deju kolektīva dalībnieks, pūtēju orķestrī, amatierteātrī. Folkloras kopā, etnogrāfiskajā ansamblī* katrā 2%, *koklētāju ansamblī, tautas lietišķās mākslas studijā* katrā 1%.

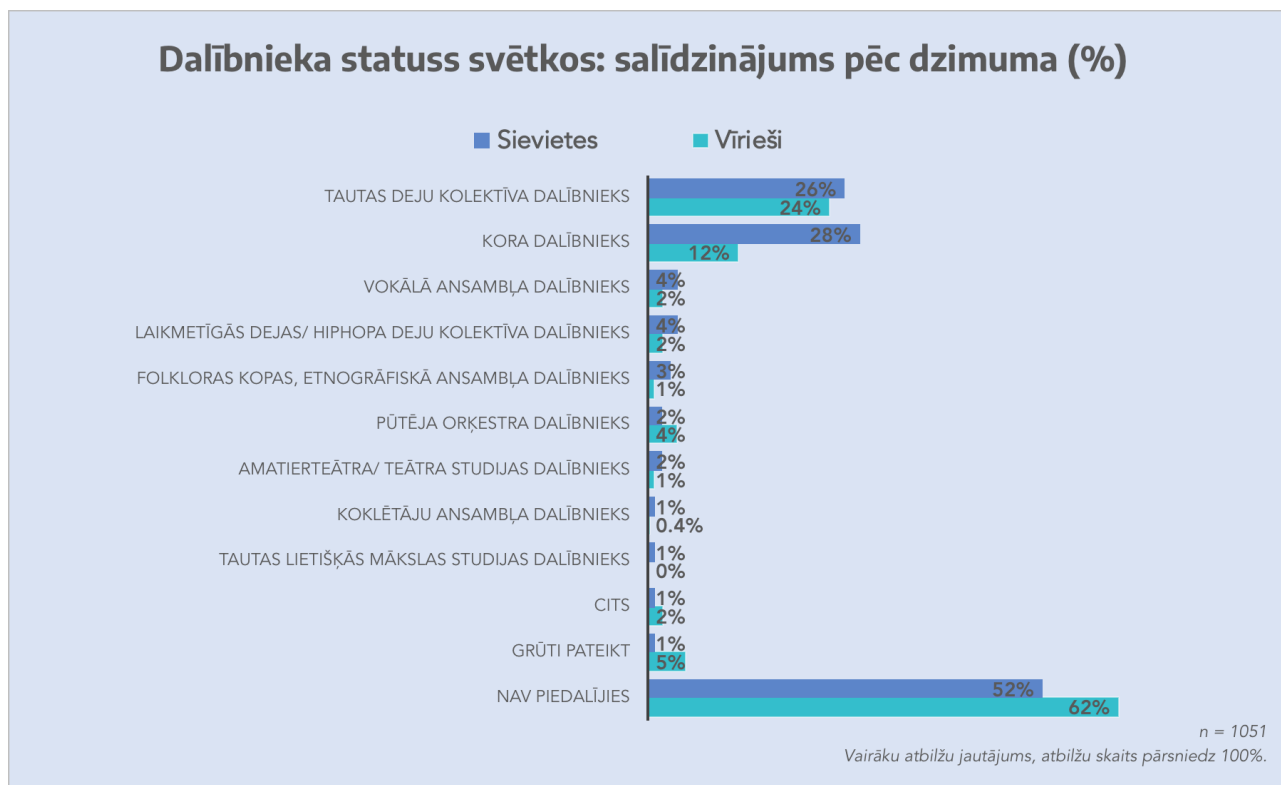
19. attēls. Dalībnieka statuss Dziesmu un deju svētkos

Pēc **dzimuma** analizēti populārākie kolektīvu veidi, ar kuriem jaunieši līdz šim piedalījušies svētkos, - kori un deju kolektīvi (skatīt 20. attēlu). Ievērojamas

atšķirības redzamas starp kora dalībniekiem, kur 28% sieviešu dzimuma respondentes ir piedalījušās svētkos kā *kora dalībnieces*, bet tikai 12% vīriešu dzimuma respondenti. *Tautas dejās* iesaistījušies līdzīgs skaits abu dzimumu pārstāvju – 24% vīriešu un 26% sieviešu.

20. attēls. Dalībnieka statuss Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc dzimuma

Analizējot **valodas, kādā runā ģimenē**, saistību ar kolektīvu, kādā jauniešs iesaistījies Dziesmu un deju svētkos, parādās nelielas atšķirības starp latviski, krieviski un abās valodās runājošajiem (skatīt 21. attēlu).

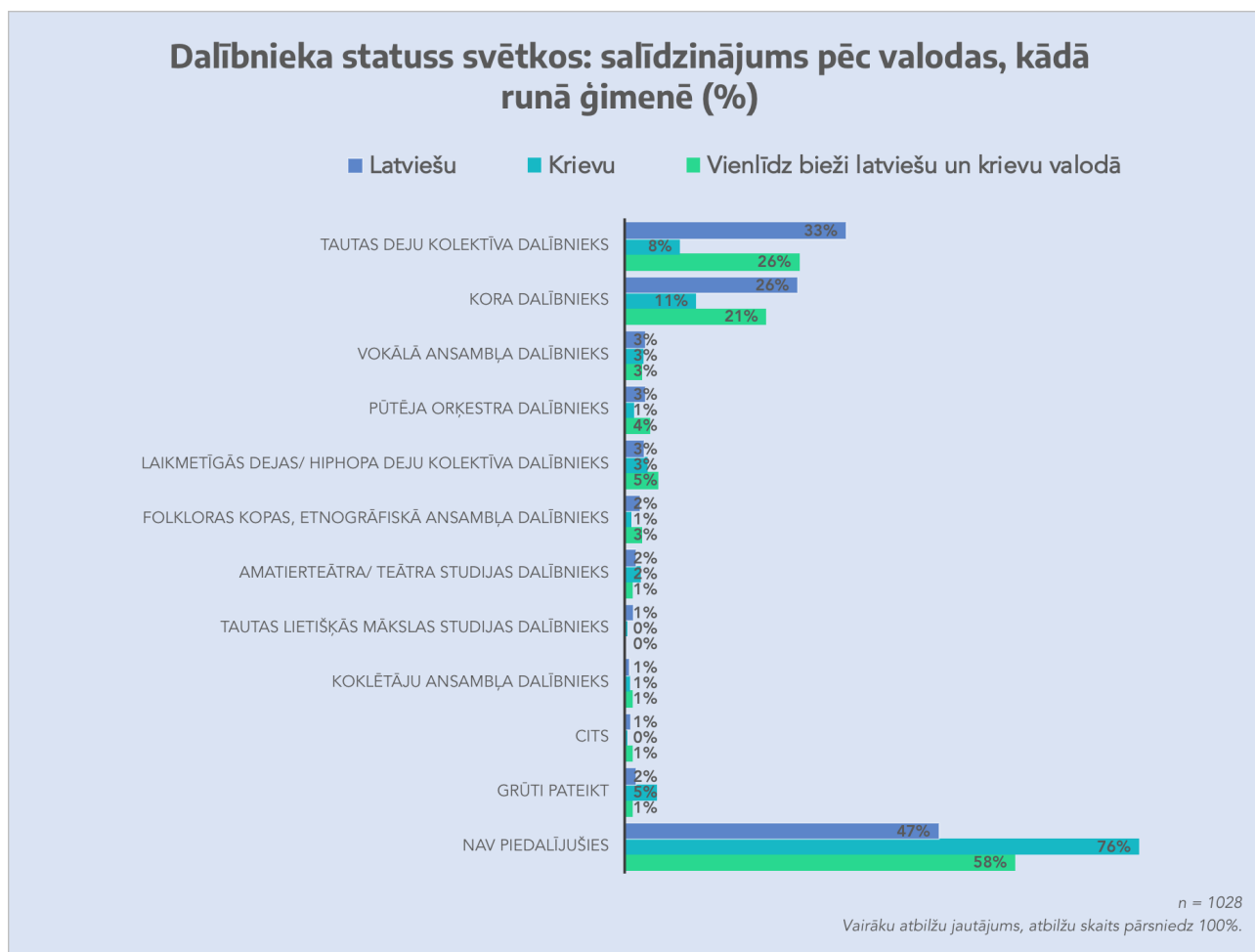
Te jāmin, ka izteikti liels ģimenē krieviski runājošo skaits svētkos vispār nav piedalījušies (76%), tāpat arī vairāk kā puse (58%) ģimenē abās valodās runājošo, tāpēc kolektīvu dalībnieku vidū šīs grupas pārstāvētas mazākā skaitā. Starp tiem jauniešiem, kas ģimenē runā latviešu valodā, 47% nav bijuši svētkos.

Vairāk kā trešdaļa jeb 33% ģimenē latviski runājošo svētkos uzstājušies kā *tautas deju kolektīva* dalībnieki. Līdzīgi šāda pieredze bijusi 26% ģimenē vienlīdz bieži latviski un krieviski runājošajiem. Ievērojami mazāk jeb tikai 8% ģimenē

krieviski runājošo norādījuši, ka svētkos bijuši kā tautas deju kolektīva dalībnieki.

Kora dalībnieku vidū bijuši 26% ģimenē latviski runājošo, vairāk kā uz pusi mazāk (11%) krieviski runājošo un 21% ģimenē abās valodās runājošo.

21. attēls. Dalībnieka statuss Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē

Kopumā secināms, ka lielākais skaits jauniešu bijuši svētkos kora vai tautas deju kolektīvu sastāvā – pārējie kolektīvi pārstāvēti pavisam nelielā skaitā.

Salīdzinot abus dzimumus, secināts, ka kora dalībnieču vidū bijušas daudz vairāk jaunietes nekā jaunieši, savukārt tautas deju kolektīvos šī atšķirība nav manāma.

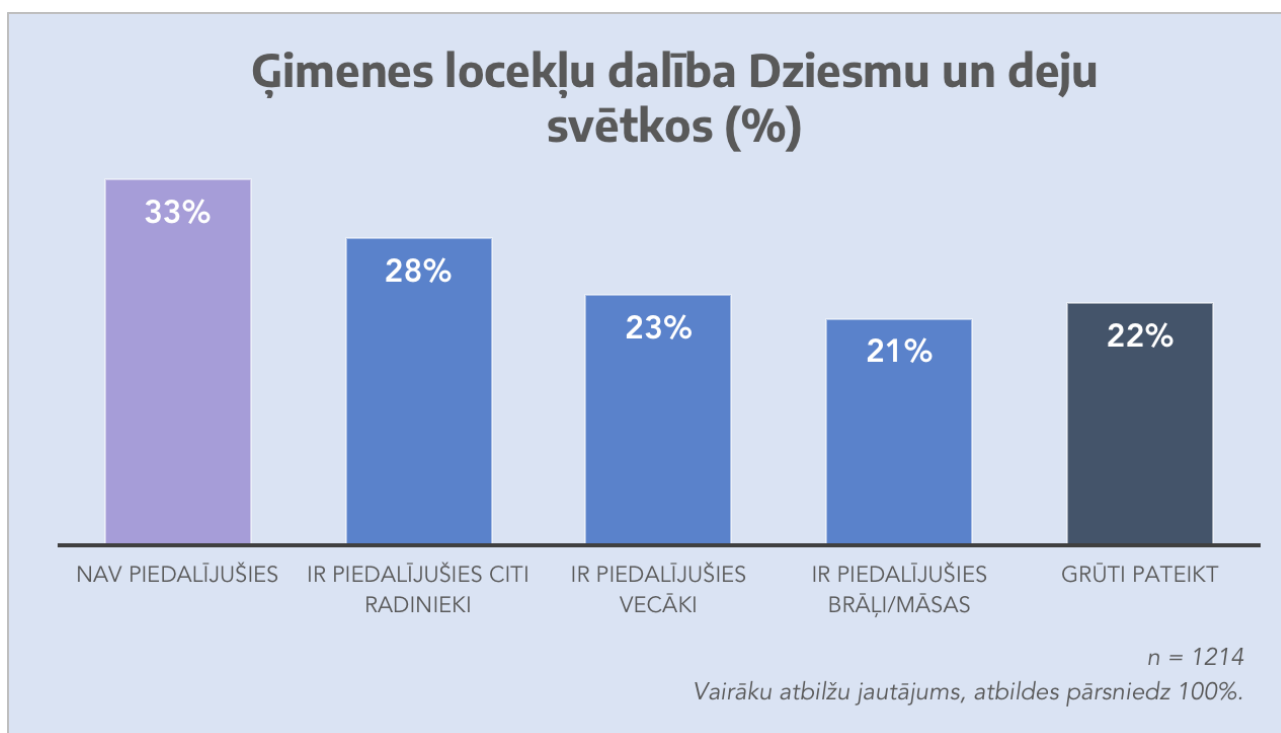
Analizējot valodas, kādā jaunieši runā ģimenē, secināts, ka svētkos piedalījušies vairāk tie jaunieši, kas ģimenē runā latviešu valodā, nekā tie, kas ģimenē runā krievu valodā vai vienlīdz bieži latviešu un krievu valodā. Krievu valodā vai abās valodās ģimenē runājošajiem jauniešiem bijusi aptuveni vienlīdzīga pieredze piedalīties gan koros, gan tautas deju kolektīvos.

2.3. Ģimenes locekļu nozīme jauniešu iesaistei Dziesmu un deju svētku tradīcijā

Lai noskaidrotu jauniešu ģimenes locekļu iesaisti Dziesmu un deju svētkos, aptaujā visiem respondentiem tika uzdots jautājums par to, vai kāds no ģimenes (t.sk. iepriekšējās paaudzēs) ir līdzdarbojies Dziesmu un deju svētkos – kā kolektīva dalībnieks, kolektīva vadītājs, virsdiriģents, virsvadītājs, goda virsvadītājs u.c. (skatīt 22. attēlu).

Kopumā gandrīz pusei jeb 45% jauniešu kāds no ģimenes locekļiem piedalījies Dziesmu un deju svētkos. 28% norāda, ka tie ir bijuši kādi *radnieki*, 23% - *vecāki*, bet 21% - *brāļi un/vai māšas*. Trešdaļa jeb 33% jauniešu norādījuši, ka viņu ģimenes locekļi nav piedalījušies svētkos, 22% bija grūti atbildēt uz šo jautājumu.

22. attēls. Ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos

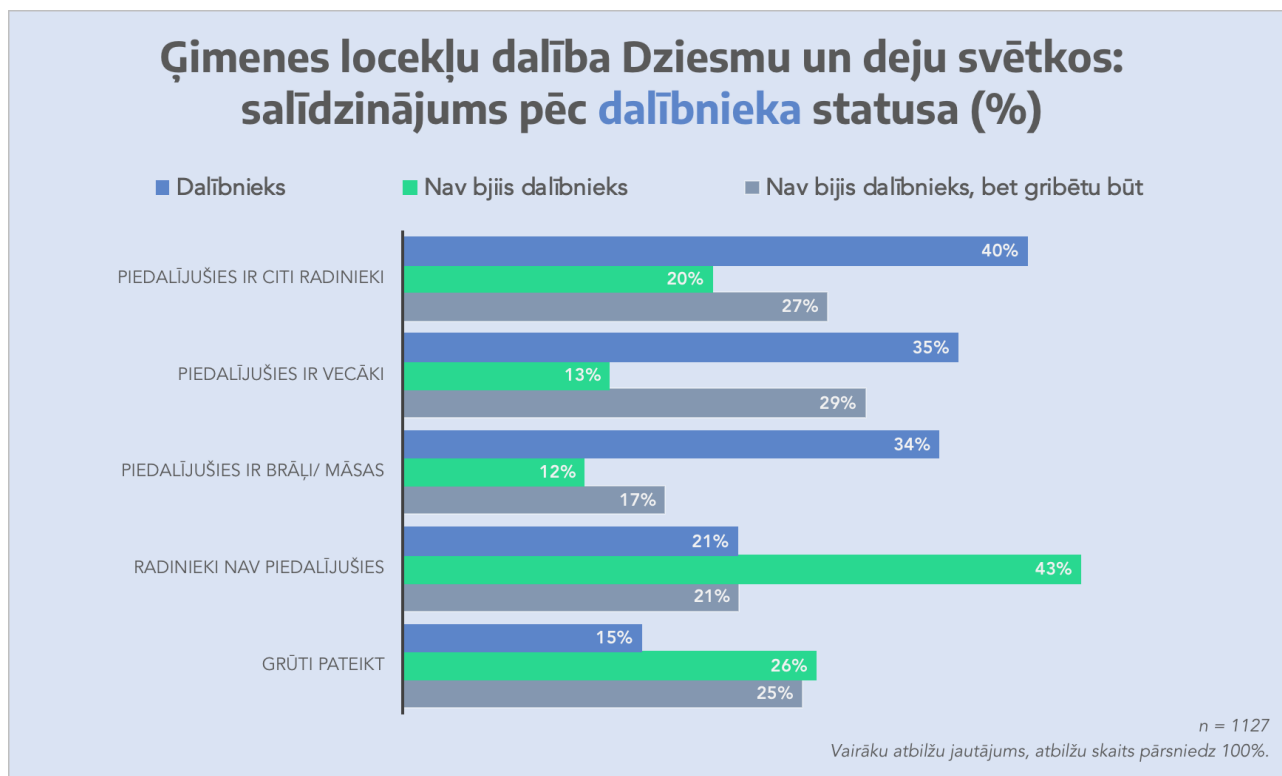
Pētījuma ietvaros tika analizēta ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos un tās iespējamā saistība ar pašu **jauniešu iesaisti svētkos**.

Tika analizēts, vai iespējams sasaistīt jauniešu dalību svētkos kā **dalībniekiem** ar viņu radnieku līdzdalību Dziesmu un deju svētkos (skatīt 23. attēlu).

Dati liecina, ka ģimenes ietekme jauniešu iesaistē ir bijusi būtiska, jo tiem, kuri ir bijuši dalībnieki, daudz biežāk kāds no ģimenes locekļiem ir bijis svētku dalībnieks. 40% no tiem, kas ir bijuši dalībnieki, svētkos piedalījies kāds cits radnieks, 35% - vecāki, 34% - brāļi un/vai māšas. Salīdzinājumam, no tiem, kuri nav bijuši dalībnieki, tikai 20% svētkos piedalījušies kāds no radniekiem, 13% - vecāki, bet 11% - brāļi un māšas. Ģimenes nozīme iesaistei šajā tradīcijā uzskatāmi parādās arī to dalībnieku analizē, kas nav bijuši dalībnieki, bet gribētu būt, jo tie procentuāli atrodas starp dalībniekiem un tiem, kas nav bijuši dalībnieki un neizsaka vēlmi par tādiem kļūt, - 28% šo respondentu svētkos ir piedalījušies kāds no radniekiem, 27% - vecāki, bet 16% - brāļi un/vai māšas.

Iegūtie dati ļauj secināt, ka tie jaunieši, kuru ģimenes locekļi iesaistījušies Dziesmu un deju svētkos, daudz biežāk bijuši svētku dalībnieki vai izteikuši viedokli, ka vēlētos kādreiz kļūt par dalībnieku.

23. attēls. Ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc dalībnieka statusa

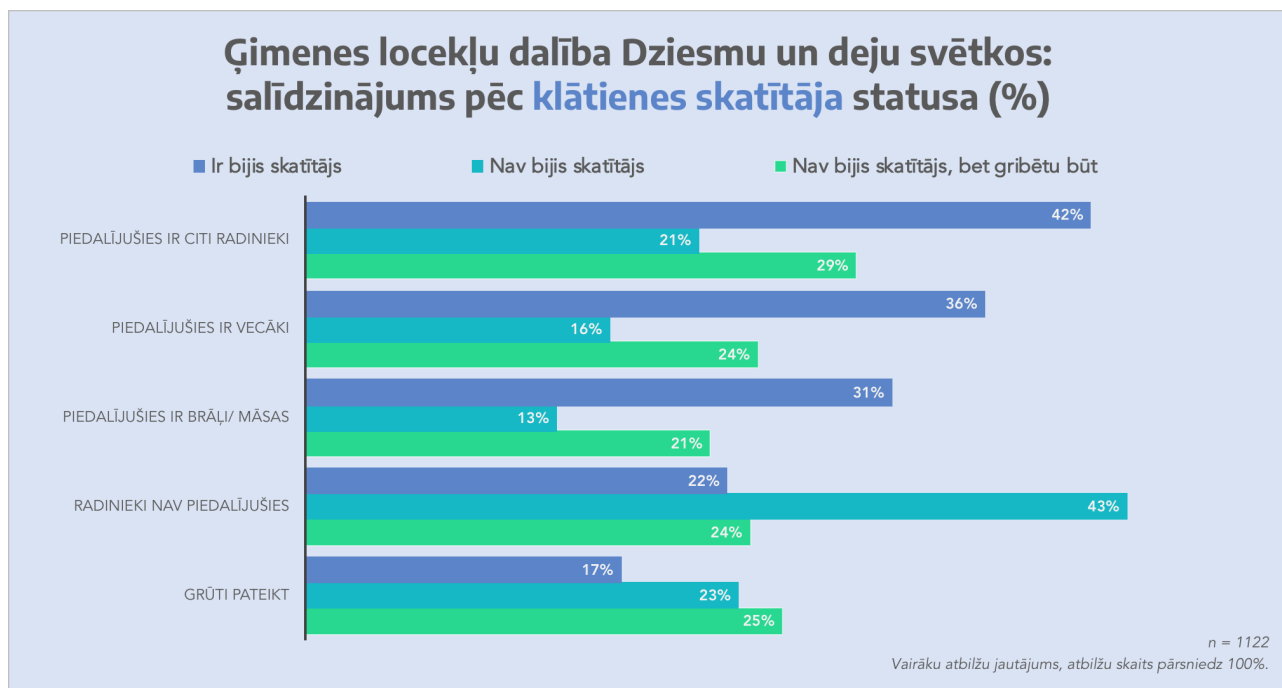
Ģimenes locekļi var ietekmēt arī jauniešus kā svētku skatītājus – gan klātienē, gan televīzijas tiešraidē.

Tie jaunieši, kuru ģimenes locekļi ir bijuši svētku dalībnieki, daudz biežāk bijuši svētku **skatītāji klātienē** nekā tie jaunieši, kuru ģimenes locekļi nav iesaistījušies svētkos kā dalībnieki. No visiem aptaujātajiem jauniešiem, kas ir bijuši skatītāji klātienē, 42% kāds *radnieks* piedalījies svētkos, 36% - *vecāki*, bet 31% - *brāļi un/vai māšas* (skatīt 24. attēlu).

Tiem, kuri nav piedalījušies svētkos kā skatītāji klātienē, redzams mazāks ģimenes locekļu iesaistes līmenis svētkos kā dalībniekiem – 21% piedalījies kāds *radnieks*, 16% - *vecāki*, 13% *brāļi un/vai māšas*. Starp tiem, kas nav bijuši skatītāji klātienē, bet gribētu būt, ir novērojams nedaudz lielāks ģimenes locekļu

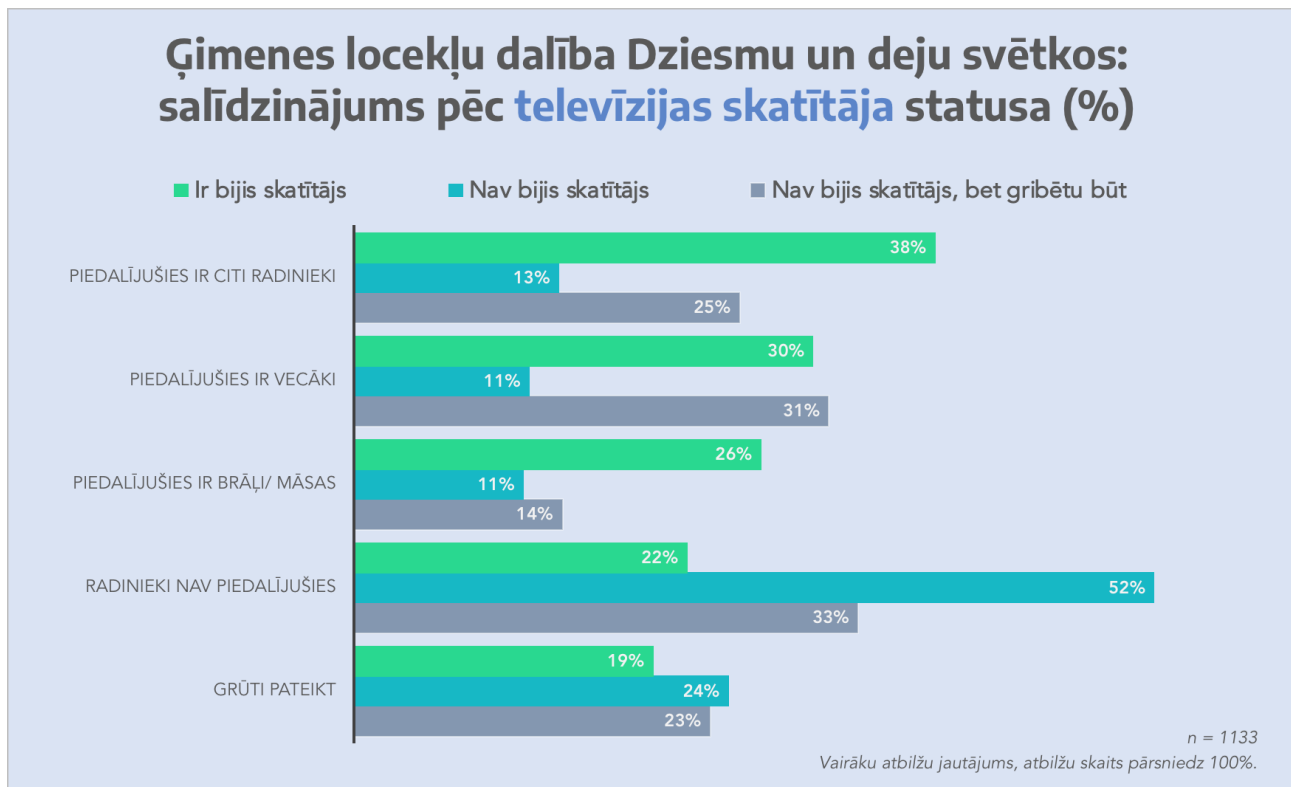
iesaistes līmenis svētkos kā dalībniekiem nekā tiem, kas nav bijuši, bet gribētu būt skatītāji klātienē. 29% ir piedalījusies kāds no *radiniekiem*, 24% - *vecāki*, bet 21% - *brāļi un/vai māšas*.

24. attēls. Ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc klātienes skatītāja statusa

Līdzīga ģimenes nozīme parādās arī tiem jauniešiem, kuri svētkus skatījušies **televīzijas translācijā** (skatīt 25. attēlu). Tiem, kuri ir skatījušies televīzijas translācijā svētkus, ir novērojama lielāka ģimenes locekļu iesaiste – 38% tie ir bijuši citi *radinieki*, 30% - *vecāki*, 26% - *brāļi un/vai māšas*. Nedaudz mazāka ģimenes ietekme ir tiem, kas nav bijuši skatītāji, bet gribētu tādi būt – 25% piedalījušies *radinieki*, 31% - *vecāki*, bet 14% - *brāļi un/vai māšas*. Tiem, kas nav bijuši skatītāji televīzijas translācijā, ģimenes iesaiste svētkos kā dalībniekiem ir neliela – 13% iesaistījusies kāds no *radiniekiem*, 11% - *vecāki*, bet 14% - *brāļi un/vai māšas*.

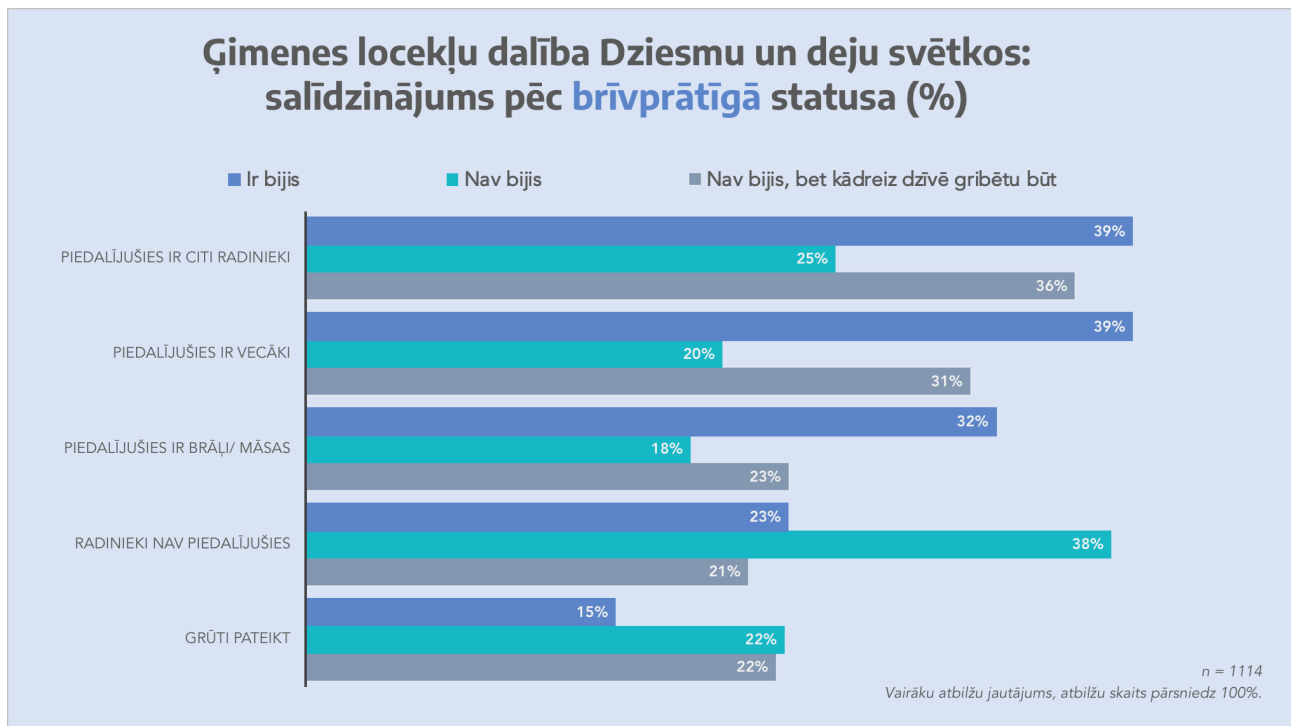
25. attēls. Ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc televīzijas skatītāja statusa

Ģimenes locekļu iesaiste svētkos ietekmē arī jaunieši izvēli kļūt par **brīvprātīgajiem** Dziesmu un deju svētkos (skatīt 26. attēlu). No tiem, kuri bijuši kā brīvprātīgie svētkos, 39% kā dalībnieki tajos piedalījušies kādi *radinieki*, tikpat – *vecāki*, bet 32% - *brāļi un/vai māšas*. Tikai mazliet mazāka ģimenes loma ir tiem, kas nav bijuši brīvprātīgie, bet gribētu būt – 36% piedalījušies kādi *radinieki*, 31% - *vecāki*, bet 23% - *brāļi un/vai māšas*.

26. attēls. Ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc brīvprātīgā statusa

Analizējot datus par jauniešu aktīvo (dalībnieks, brīvprātīgais pasīvo (skatītājs klātienē, skatītājs televīzijas translācijā) iesaisti saistībā ar jauniešu ģimenes locekļu līdzdalību kā dalībniekiem Dziesmu un deju svētkos, var secināt, ka ģimenei ir nozīme jauniešu iesaistei svētku tradīcijā. Daudziem, kas aktīvi un pasīvi iesaistījušies, visbiežāk kāds no radiniekiem, arī vecāki, retāk brāļi un/vai māsas bijuši iesaistīti svētkos kā dalībnieki.

2.4. Galvenie ieguvumi no dalības Dziesmu un deju svētkos

Aptaujā jauniešiem – gan tiem, kas piedalījušies Dziesmu un deju svētkos, gan tiem kas nav – tika lūgts atzīmēt trīs galvenos ieguvumus no dalības Dziesmu un deju svētkos (skatīt 27. attēlu). Iegūtie dati liecina, ka visbūtiskākie ieguvumi ir:

1. *spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits (53%);*
2. *nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms (37%);*
3. *līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā (22%);*

4. *saliedētība ar sava kolektīva dalībniekiem (18%);*
5. *nostiprināta kopības sajūta ar Dziesmu svētku kustības dalībniekiem/skatītājiem (16%).*

Vēl daļa jauniešu norādījuši, ka, piedaloties Dziesmu un deju svētkos, būtiski ir arī *iespēja iepazīties ar cilvēkiem un pavadīt laiku kopā ar tiem (15%), nostiprināta piederība Latvijas valstij (14%), iespēja izklaidēties, jautri pavadīt laiku (12%), iespēja izrauties no ikdienas (12%), iegūtas jaunas zināšanas (10%).*

Mazāk par 10% respondentiem kā galvenos ieguvumus uzskata *iespēju piedalīties lielas tautas daļas kopīgā rituālā (9%), iegūtu enerģiju un stimulu turpmākajam darbam/ mācībām (8%), saskarsmi ar citu kolektīvu dalībniekiem (7%), iegūtu tādu informāciju, ko nevar iegūt nekur citur (4%), atzinību un atbalstu no citiem cilvēkiem (3%), iespēju būt kopā ar ģimeni un/vai turpināt tās tradīcijas (2%), bet 16% uz šo jautājumu bija grūti atbildēt.*

Šos datus iespējams skatīt kontekstā ar *Baltijas iedzīvotāju aptauju par Dziesmu un deju svētkiem*³, kuras ietvaros galvenos ieguvumus no dalības Dziesmu un deju svētkos tika lūgts norādīt visu trīs Baltijas valstu iedzīvotājiem. No iegūtajiem datiem tika secināts, ka Latvijas iedzīvotāju galvenie ieguvumi no dalības Dziesmu un deju svētkos ir:

1. *nostiprināta kopības sajūta ar visu Latvijas tautu (43%);*
2. *spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits (40%);*
3. *nostiprināta nacionālas piederības sajūta, piederība savai valstij (26%);*
4. *unikāla/vienreizēja pieredze (15%);*
5. *iegūti jauni draugi un paziņas (15%).*

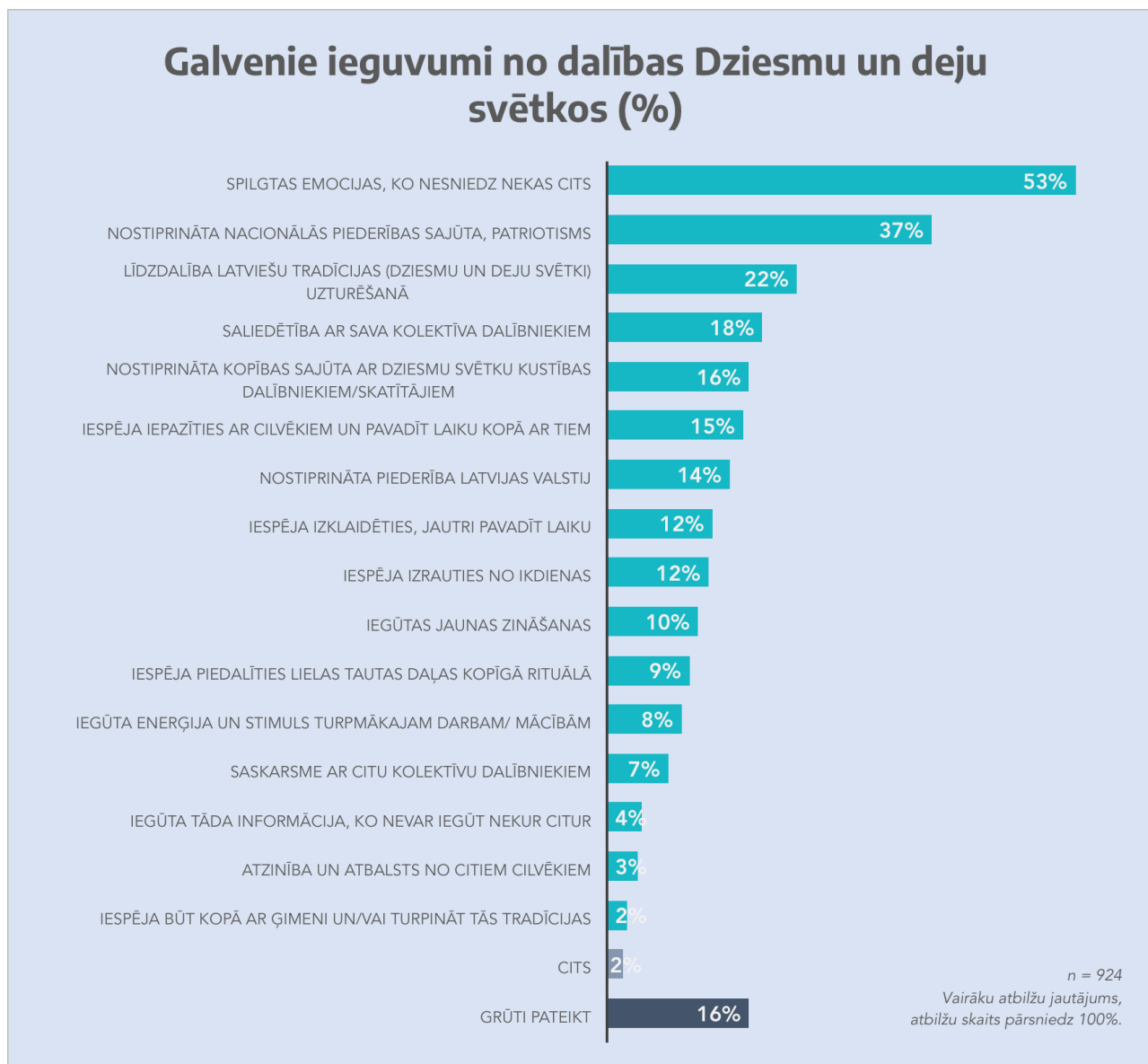
Salīdzinot ar jauniešu pētījuma ietvaros gūtajiem datiem, jauniešiem būtiskākas ir spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits, bet abās aptaujās vienlīdz svarīgi nostiprināta nacionālās piederības sajūta, kā arī iespēja iepazīties ar jauniem

---

³ LKA ZPC. *Baltijas iedzīvotāju aptauja par Dziesmu un deju svētkiem*. 2017. 32.lpp. Pieejams: https://static.lka.edu.lv/media/cms_page_media/761/Iedzivotaju_aptauja_Dziesmu_svetki_2017_5YzpeC1.pdf

cilvēkiem, tomēr jāatzīst, ka šos datus nedaudz atšķirīgo atbilžu variantu dēļ līdzvērtīgi salīdzināt nav iespējams.

27. attēls. Galvenie ieguvumi no dalības Dziesmu un deju svētkos

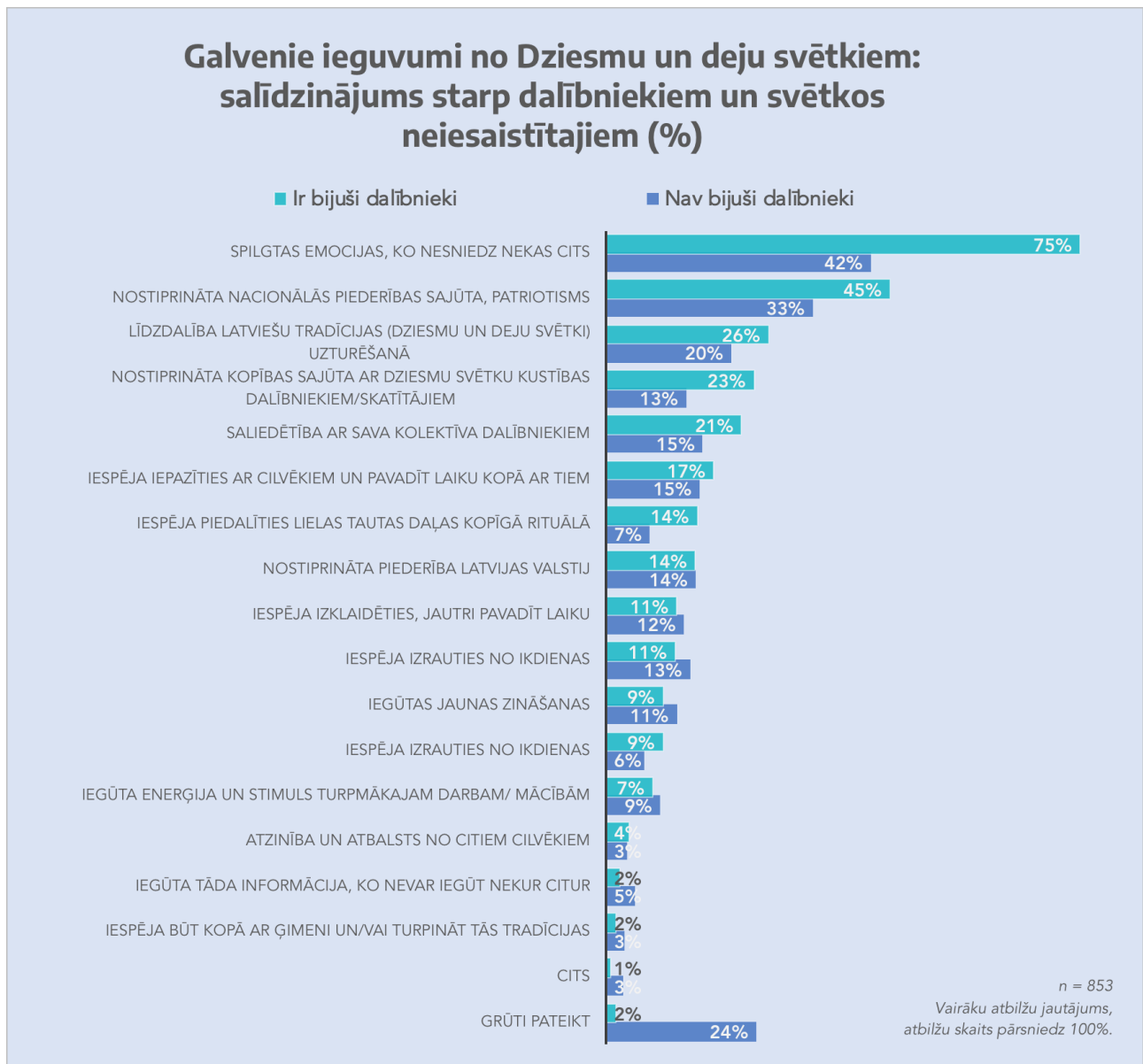

Salīdzinot to jauniešu viedokli, kuri **ir piedalījušies** Dziesmu svētkos kā dalībnieki ar to, kuri **nav piedalījušies** – ne kā skatītāji, ne kā dalībnieki un ne kā brīvprātīgie, ieguvumi pēc popularitātes ir līdzīgi ar aptaujas dalībnieku kopējo vērtējumu (skatīt 28. attēlu). Tomēr ievērojami atšķiras procentuālais skaits to jauniešu, kas norādījuši populārāko atbildi *spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits* – dati liecina, ka šo par ieguvumu uzskata 74% no tiem, kas bijuši svētku dalībnieki, bet ievērojami mazāk jeb 41% tie, kas nav piedalījušies svētkos kā dalībnieki.

Kā būtiskus ieguvumus gan dalībnieki, gan līdz šim svētkos neiesaistītie uzskata *nostiprinātu nacionālās piederības sajūtu, patriotismu* – attiecīgi 45% un 32%, *līdzdalību latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā* – 26% un 21% jauniešu. Salīdzinoši lielai daļai svētkos neiesaistīto – 25% jauniešu – uz jautājumu bija grūti atbildēt, kamēr no aptaujātajiem dalībniekiem šo atbildes variantu izvēlējās tikai 2%.

Var secināt, ka iespaids par ieguvumiem no svētkiem atbilžu sadalījuma ziņā veidojas līdzīgs gan to jauniešu vidū, kas svētkos piedalījušies, gan tiem, kas izvēlējušies nepiedalīties. Un tomēr – lai gan populārākās izvēlētās atbildes abās izvēlētajās grupās atšķiras tikai nedaudz, vērojams, ka tie jaunieši, kuri bijuši kā dalībnieki izteikti vairāk uzsvē svētkos gūtās spilgtās emocijas, savukārt tiem, kas nav bijuši Dziesmu un deju svētku dalībnieki, par saviem ieguvumiem no dalības svētkiem bijis grūtāk atbildēt.

28. attēls. Galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums starp dalībniekiem un svētkos neiesaistītajiem

Ar aptaujas palīdzību tika noskaidrots, ka dažāda veida iesaiste Dziesmu un deju svētkos rada atšķirīgus ieguvumus. Šajā sadaļā tiks salīdzināti galvenie ieguvumi svētku **dalībniekiem** un **brīvprātīgajiem**. Dalībnieki un brīvprātīgie kā piecus populārākos ieguvumus norādījuši sekojošus (skatīt 5. tabulu un 29. attēlu).

5. tabula. Pieci galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums starp dalībniekiem un brīvprātīgajiem

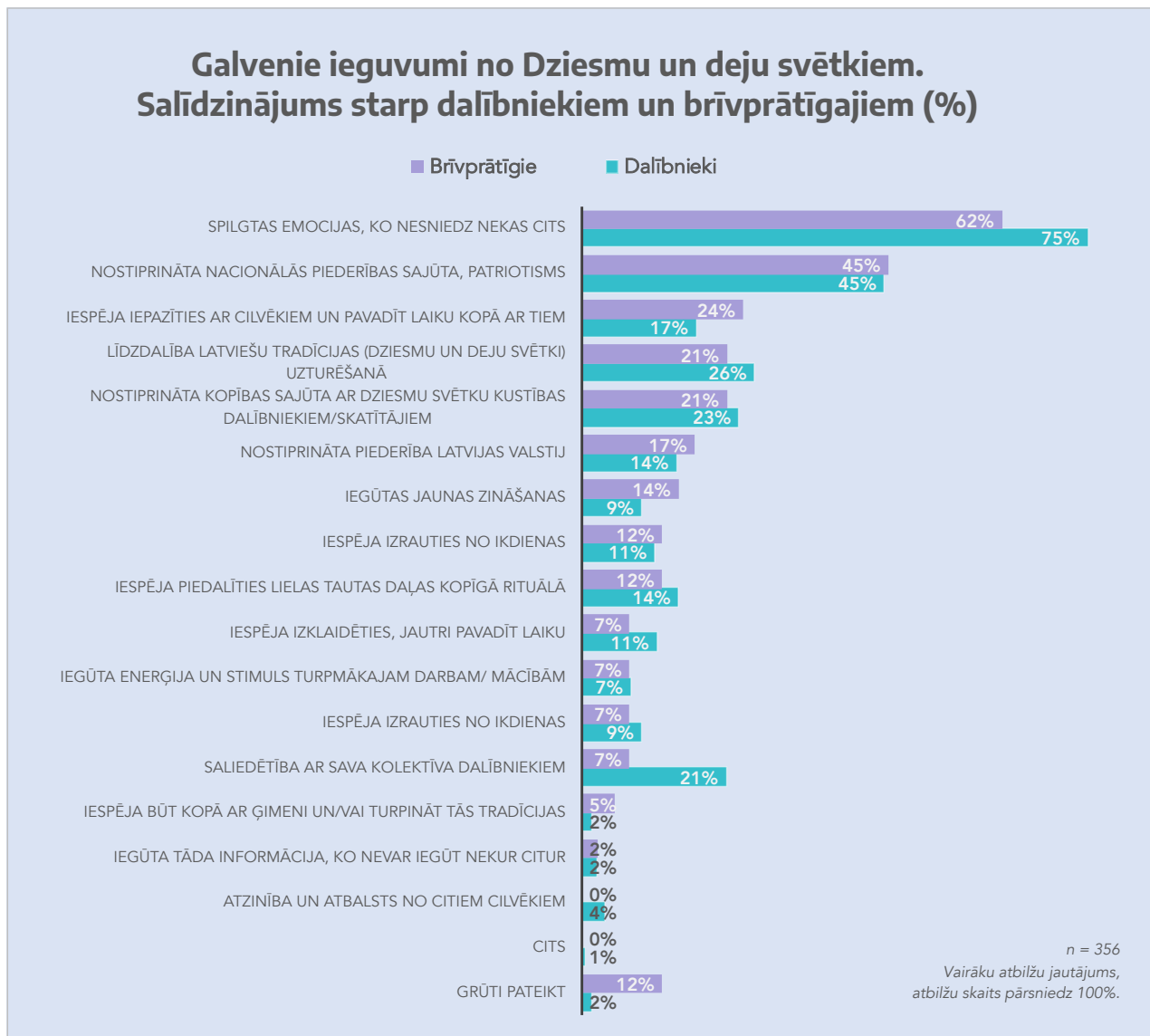
Nr.	Dalībnieki	Brīvprātīgie
1.	spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits (74%)	spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits (62%)
2.	nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms (45%)	nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms (45%)
3.	līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā (26%)	iespēja iepazīties ar cilvēkiem un pavadīt laiku kopā ar tiem (24%)
4.	nostiprināta kopības sajūta ar Dziesmu svētku kustības dalībniekiem/skatītājiem (23%)	līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā (21%)
5.	saliedētība ar sava kolektīva dalībniekiem (21%)	nostiprināta kopības sajūta ar Dziesmu svētku kustības dalībniekiem/skatītājiem (21%)

Dati liecina, ka brīvprātīgajiem, atšķirībā no svētku dalībniekiem, uzreiz pēc *spilgtām emocijām, ko nesniedz nekas cits*, un *nostiprinātas nacionālās piederības sajūtas, patriotisma* ir *iespēja iepazīties ar cilvēkiem un pavadīt laiku kopā ar tiem*, kamēr dalībniekiem tā ir *līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā*.

24% jauniešu, kas svētkos iesaistījušies kā brīvprātīgie, kā būtisku ieguvumu atzīmējuši arī *iespēju iepazīties ar cilvēkiem un pavadīt laiku kopā ar tiem*, kamēr dalībnieki šo variantu izvēlējušies tikai 17% gadījumu. Tā kā brīvprātīgie visbiežāk svētkos darbojas individuāli, atšķirībā no dalībniekiem, kas svētkos piedalās kopā ar savu pārstāvēto kolektīvu, brīvprātīgie jaunieši *saliedētību ar sava kolektīva dalībniekiem* atzīmējuši tikai 7% gadījumu, kamēr dalībnieki – 21%.

Brīvprātīgo vidū biežāk kā ieguvums tika norādīts arī *iegūtas jaunas zināšanas* – to kā atbildi izvēlējās 14% brīvprātīgo, bet dalībnieki to izvēlējās tikai 9% gadījumu. Arī tas saistāms ar brīvprātīgā darba specifiku, kur jaunietim vairāk nekā dalībniekam nepieciešams iepazīties ar dažādām niansēm pasākuma veiksmīgai realizēšanai.

29. attēls. Galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums starp dalībniekiem un brīvprātīgajiem

Aptaujas dati ļāva analizēt galvenās atšķirības ieguvumos no Dziesmu un deju svētkiem pēc jauniešu **dzīvesvietas** – Rīgas, citas pilsētas vai ciema, pagasta. Lai gan divi populārākie ieguvumi ir vieni un tie paši, pastāv arī zināmas atšķirības starp dažādu dzīvesvietu jauniešiem (skatīt 6. tabulu un 30. attēlu).

6. tabula. Pieci galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums pēc dzīvesvietas

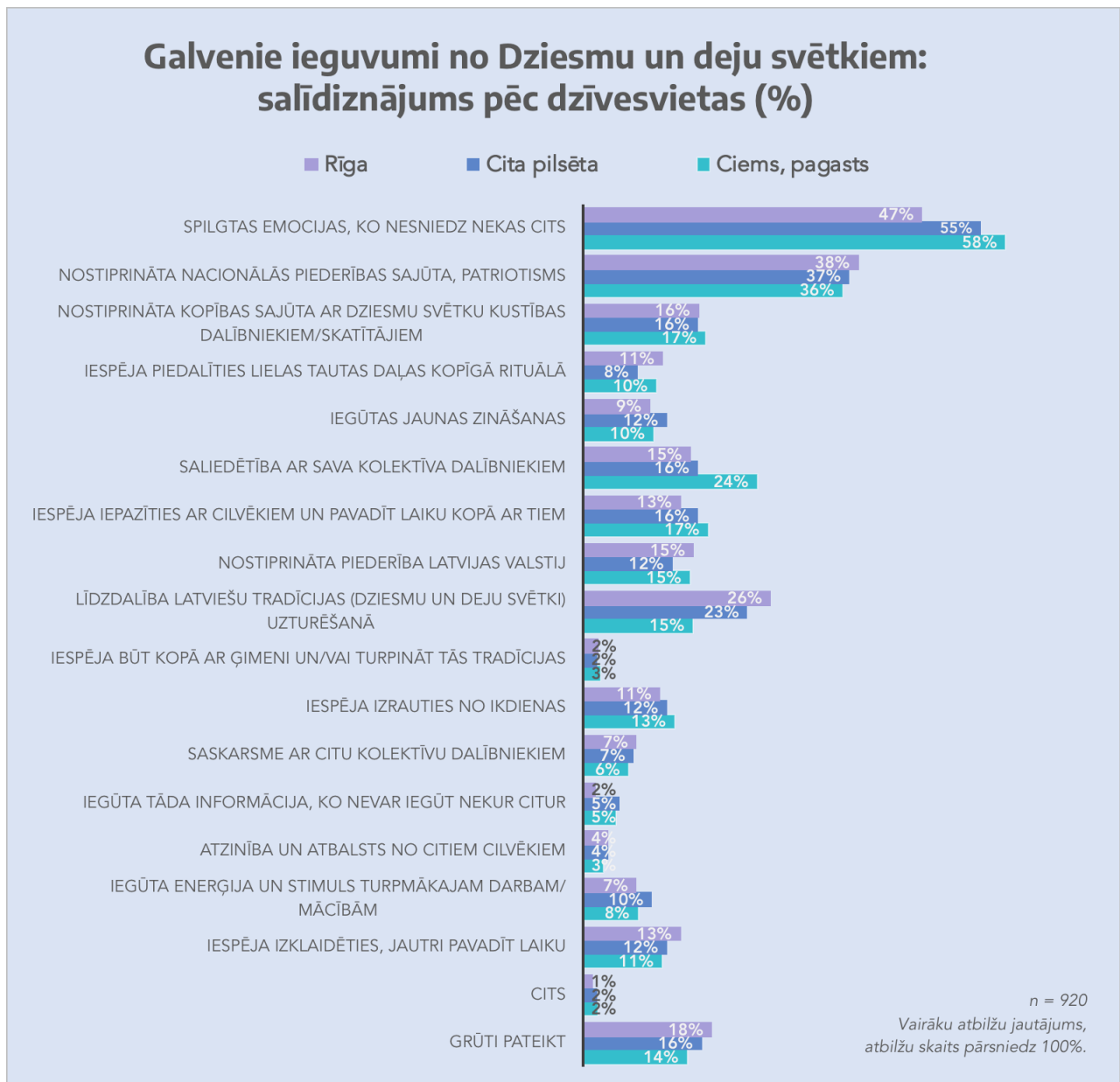
Nr.	Rīga	Cita pilsēta	Ciems, pagasts
1.	spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits (47%)	spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits (55%)	spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits (47%)
2.	nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms (38%)	nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms (37%)	nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms (38%)
3.	līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā (26%)	līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā (23%)	saliedētība ar sava kolektīva dalībniekiem (24%)
4.	nostiprināta kopības sajūta ar Dziesmu svētku kustības dalībniekiem/skatītājiem (16%)	nostiprināta kopības sajūta ar Dziesmu svētku kustības dalībniekiem/skatītājiem (16%)	iespēja iepazīties ar cilvēkiem un pavadīt laiku kopā ar tiem (17%)
5.	saliedētība ar sava kolektīva dalībniekiem (15%), nostiprināta piederība Latvijas valstij (15%)	saliedētība ar sava kolektīva dalībniekiem (16%), iespēja iepazīties ar cilvēkiem un pavadīt laiku kopā ar tiem (16%)	nostiprināta kopības sajūta ar Dziesmu svētku kustības dalībniekiem/skatītājiem (17%)

Jaunieši, kas dzīvo ciemā, pagastā kā trešo nozīmīgāko ieguvumu norādīja *saliedētību ar sava kolektīva dalībniekiem* (24%), kamēr Rīgā un citās pilsētās dzīvojošajiem šis atbilžu variants atzīts kā mazāk nozīmīgs (attiecīgi 15% un 16%). Ciemu, pagastu jauniešu vidū arī redzams, ka *līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā* ir mazāk nozīmīga (15%), kamēr Rīgā un citās pilsētās dzīvojošajiem tas atzīts par būtiskāku (26% un 23%).

Populārāko ieguvuma analīze ļauj noprast, ka ir zināmas atšķirības starp jauniešiem ar dažādām dzīvesvietām, kur ārpus pilsētām svarīgāka ir komunicēšana ar citiem dalībniekiem un saliedētība, bet pilsētās nozīmīgāks ieguvums ir latviešu tradīcijas uzturēšana.

30. attēls. Galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums pēc dzīvesvietas

Atšķirīgi dati parādās arī atkarībā no **valodas, kādā jaunieši runā ģimenē**. Pie pieciem biežāk minētajiem ieguvumiem katra no grupām minējusi sekojošas lietas (skatīt 7. tabulu un 31. attēlu).

Analizējot datus, var secināt, ka krievu valodā runājošajiem jauniešiem ir atšķirīgi ieguvumi no dalības svētkos, ja salīdzina ar tiem, kas runā latviešu vai abās valodās. Krievu valodā runājošajiem līdzās *spilgtām emocijām, ko nesniedz nekas cits* (42%), *nostiprinātai nacionālajai piederības sajūtai, patriotismam*

(26%), kas sakrīt gan ar tiem jauniešiem, kas runā latviešu valodā (59% un 42%), gan tiem, kas vienlīdz bieži runā latviešu un krievu valodās (49% un 39%), kā būtiskus ieguvumus norāda *iegūtas jaunas zināšanas* (15%), kas abās pārējās grupās parādās tikai attiecīgi 11. pozīcijā (9%, vienlīdz bieži latviešu un krievu valodā runājošie) un 12. pozīcijā (8%, latviešu valodā runājošie).

Tāpat krievu valodā runājošie atšķiras ar to, ka tiem svarīgs ieguvums ir *iespēja izklaidēties, jautri pavadīt laiku* (15%), kas pārējās grupās ir mazāk būtiski.

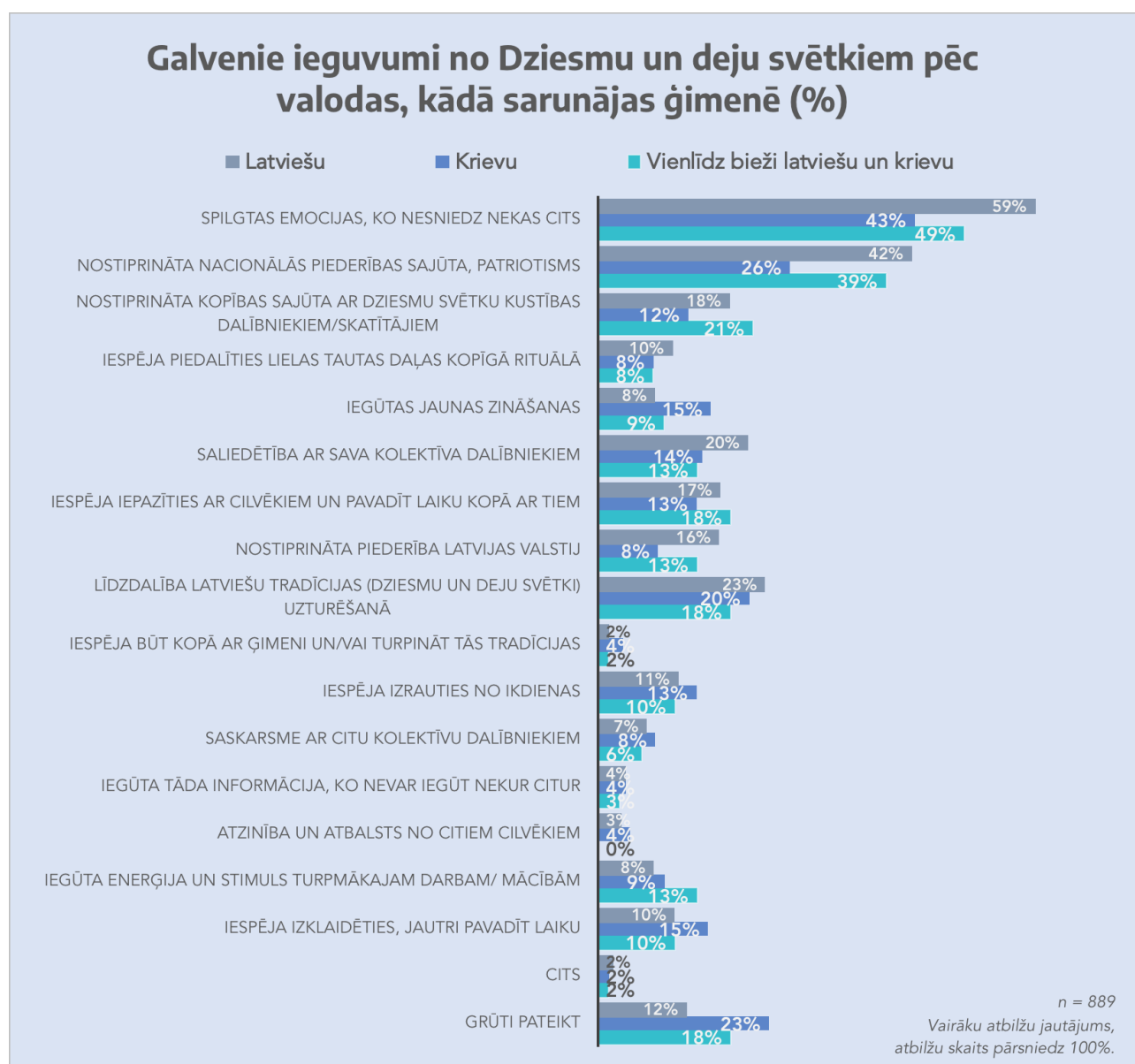
Jauniešu grupai, kas runā vienlīdz bieži latviešu un krievu valodā, starp pirmajām piecām populārākajām atbildēm parādās arī *iespēja iepazīties ar cilvēkiem un pavadīt laiku kopā ar tiem* (18%).

7. tabula. Pieci galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē

Nr.	Ģimenē runā latviešu valodā	Ģimenē runā krievu valodā	Ģimenē runā latviešu un krievu valodā
1.	spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits (59%)	spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits (42%)	spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits (49%)
2.	nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms (42%)	nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms (26%)	nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms (39%)
3.	līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā (23%)	līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā (20%)	nostiprināta kopības sajūta ar Dziesmu svētku kustības dalībniekiem/skatītājiem (21%)
4.	saliedētība ar sava kolektīva dalībniekiem (20%)	iegūtas jaunas zināšanas (15%)	līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā (18%)
5.	nostiprināta kopības sajūta ar Dziesmu svētku kustības dalībniekiem/skatītājiem (18%)	iespēja izklaidēties, jautri pavadīt laiku (15%)	iespēja iepazīties ar cilvēkiem un pavadīt laiku kopā ar tiem (18%)

Var pieņemt, ka Dziesmu un deju svētki ģimenē krievu valodā runājošajiem jauniešiem ir iespēja gūt jaunas zināšanas (par latviešu tradīcijām un kultūru), ko tad šīs grupas jaunieši arī uzskata par vienu no pieciem būtiskākajiem ieguvumiem. Krievu valodā runājošie Dziesmu un deju svētkus izjūt arī kā pasākumu, kurā nozīmīga daļa ir socializēšanās procesam – par to liecina viņu izvēlētie varianti, kas saistīti ar izklaidi un jaunu cilvēku iepazīšanu.

31. attēls. Galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē

3. JAUNIEŠU VĒRTĒJUMS PAR LOKĀLO, NACIONĀLO UN EIROPEISKO IDENTITĀTI

Lai noskaidrotu, kāds ir jauniešu vērtējums par savu lokālo, nacionālo un eiropisko identitāti, 3.1. apakšnodaļā tiks noskaidrots, ar ko jaunieši lepojas, esot Latvijas iedzīvotāji, 3.2. apakšnodaļā – ar ko nelepojas, esot Latvijas iedzīvotāji. 3.3. apakšnodaļā analizēts, ar ko jaunieši lepojas, esot Eiropas iedzīvotāji, bet 3.4. – ar ko nelepojas, esot Eiropas iedzīvotāji. 3.5. apakšnodaļā tiks analizēts jauniešu piederības vērtējums vietām dažādos līmeņos, savukārt 3.6. apakšnodaļā analizēti aspekti, kas to ietekmē.

3.1. Ar ko jaunieši lepojas, esot Latvijas iedzīvotāji

Uz atvērto jautājumu par to, kad jaunieši **lepojas** būt Latvijas iedzīvotāji, atbildes sniedza 1037 respondenti. Iegūtās atbildes tika grupētas 16 dažādās atbilžu kategorijās (skatīt 32. attēlu).

Visvairāk jaunieši lepojās būt Latvijas iedzīvotāji dažādu *nopelnu un sasniegumu* rezultātā gan Latvijas, gan pasaules mērogā (šo atbildi minējuši 14% respondentu), minot tādus piemērus kā sasniegumus zinātnē, uzvaras starptautiskās sacensībās, konkursos, valsts progresu, Latvijas izcelšanos uz citu pasaules valstu fona u.c.

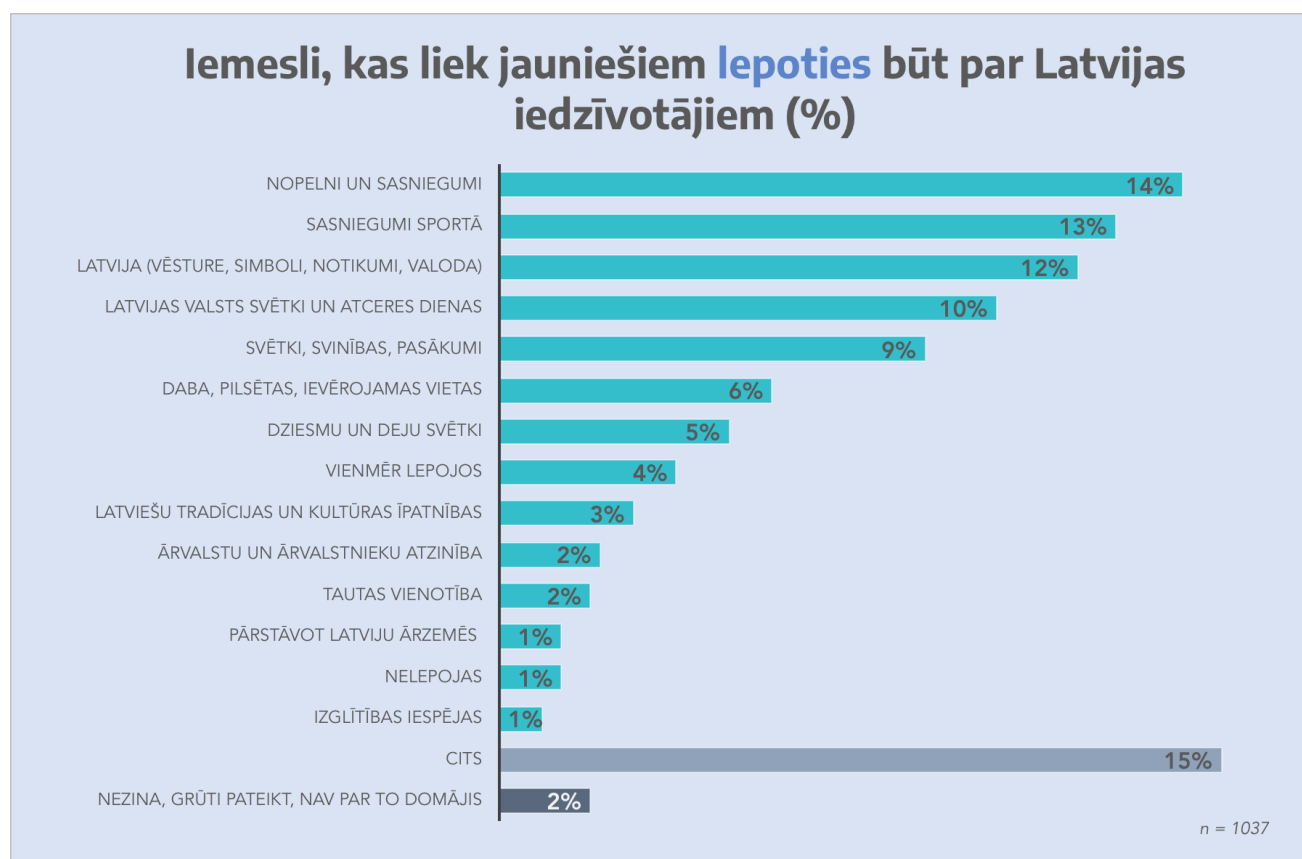
Tāpat atsevišķi izcelti *sasniegumi sportā*, ar ko lepojas 13% respondentu. Savukārt 12% respondentu atbildējuši, ka lepojas ar *Latviju* kā valsti, dzimteni, esot tās iedzīvotājs un izjūtot patriotismu, lepojoties ar Latvijas vēsturi, tās simboliem, piemēram, himnu, karogu, tāpat ar dažādiem vēsturiskiem notikumiem un latviešu valodu. 10% respondentu lepojas būt Latvijas iedzīvotāji svētkos, pasākumos un svinībās.

Mazāk respondentu (9%) norādījuši, ka iemesls lepoties būt par Latvijas iedzīvotāju ir *daba, pilsētas*, piemēram, Ventspils un Kuldīga, un *ievērojamas vietas* kā Vecrīga, dažādi apskates objekti. Iegūtie dati liecina, ka 6% respondentu kā savu atbildi ir norādījuši *Dziesmu un deju svētkus*.

Vienmēr par Latvijas iedzīvotāju lepojas būt tikai 4% respondentu, bet mazāk pārstāvētas atbildes bija zem tādām atbilžu kategorijām kā *latviešu tradīcijas un kultūras īpatnības* (3%), *ārvalstu un ārvalstnieku atzinība, atrašanās ārzemēs* (2%), *tautas vienotība* (2%), *Latvijas pārstāvēšana ārzemēs* saistībā ar sacensībām, konkursiem, dažādiem ES projektiem (1%), kā arī *izglītības iespējas* (1%).

Tikai 1% respondentu norāda, ka *nelepojas* būt Latvijas iedzīvotājiem. Savukārt 15% respondentu atbildes iekļaujamas atbilžu kategorijā *cits*. Šajā atbilžu kategorijā tiek minētas tādas atbildes kā filmu pirmizrādes, Latvijas atrašanās ES, naudas nonākšana labdarībā, Latvijas loma pasaules arēnā vai palīdzēšana veciem cilvēkiem.

32. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem lepoties būt par Latvijas iedzīvotājiem

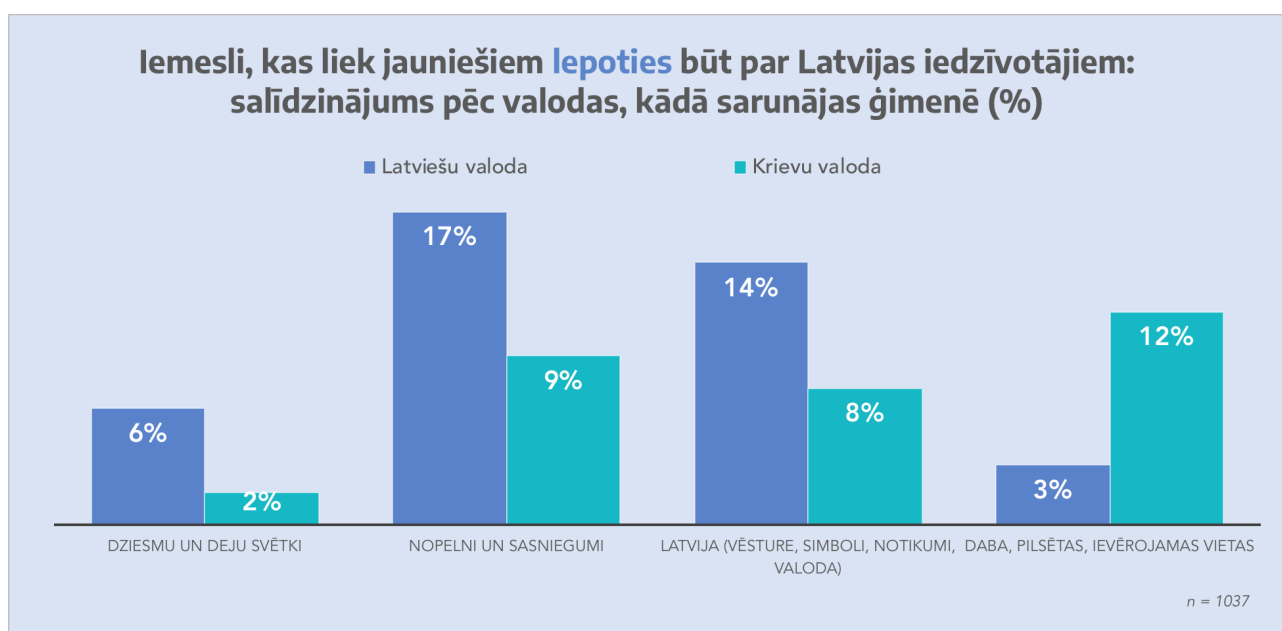

Salīdzinot vērtējumus, par ko lepojas jaunieši, esot Latvijas iedzīvotāji, **ar valodu, kurā tie sarunājas ģimenē**, konstatētas dažas izmaiņas atbilžu sadalījumā, kuras atspoguļotas salīdzinājumā (skatīt 33. attēlu).

17% jauniešu, kas ģimenes lokā izmanto latviešu valodu, norāda, ka iemesls lepoties būt Latvijas iedzīvotājam ir dažādi *nopelni un sasniegumi*, lai gan tikai 9% respondentu, kas ģimenes lokā izmanto krievu valodu, ir norādījuši šāda veida atbildi kā iemeslu, lai lepotos būt Latvijas iedzīvotājs. Tāpat ar *Dziesmu un deju svētkiem* lepojas 6% jauniešu, kas ģimenē sarunājas latviešu valodā, kamēr to dara tikai 2% jauniešu, kas ģimenē sarunājas krievu valodā.

12% jauniešu, kas ģimenē izmanto krievu valodu, norāda, ka lepojas ar *dabu, pilsētām un ievērojamām vietām*, kamēr ar to lepojas tikai 3% jauniešu, kas ģimenē izmanto latviešu valodu.

33. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem lepoties būt par Latvijas iedzīvotājiem: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē

Kopumā secināts, ka jaunieši visvairāk lepojas būt Latvijas iedzīvotāji saistībā ar dažādiem sasniegumiem, īpaši sasniegumiem sportā, tāpat arī Latvijas valsts svētku un citu pasākumu laikā. Lepnumu lielai daļai jauniešu izraisa arī dažādi ar Latvijas valsti saistīti aspekti - tās vēsture, valoda, simboli un notikumi.

Iemesli, lai lepotos būt par Latvijas iedzīvotāju, ir atkarīgi no valodas, kādā jaunieši sarunājas ģimenē. Latviešu valodā runājošajiem jauniešiem ir lielāks lepnums tad, kad tiek gūti kādi nopelni vai sasniegumi, viņi vairāk lepojas ar Latvijas vēsturi, simboliem, notikumiem un valodu, kā arī Dziesmu un deju svētkiem. Kamēr krievu valodā runājošie jaunieši vairāk lepojas ar ievērojamām vietām.

3.2. Ar ko jaunieši nelepojas, esot Latvijas iedzīvotāji

Aptaujā jauniešiem ar atvērtā jautājuma palīdzību tika lūgts norādīt arī iemeslus un situācijas, kad tie **nelepojas** būt Latvijas iedzīvotāji. Uz šo jautājumu atbildes sniedza 903 respondenti. Atbildes tika apkopotas 18 dažādās atbilžu kategorijās (skatīt 34. attēlu).

Vislielākais atbilžu skaits novērojams atbilžu kategorijā *politiska rakstura problēmas*, ko norādījuši 20% respondentu, savukārt 12% respondentu norādījuši, ka nelepojas ar *problēmsituācijām* Latvijas valsts robežās. Tāpat jaunieši norāda, ka nelepojas ar to, ka Latvijā ir *zems atalgojums, sociālās garantijas un augsti nodokļi* (šo atbildi norādījuši 8%).

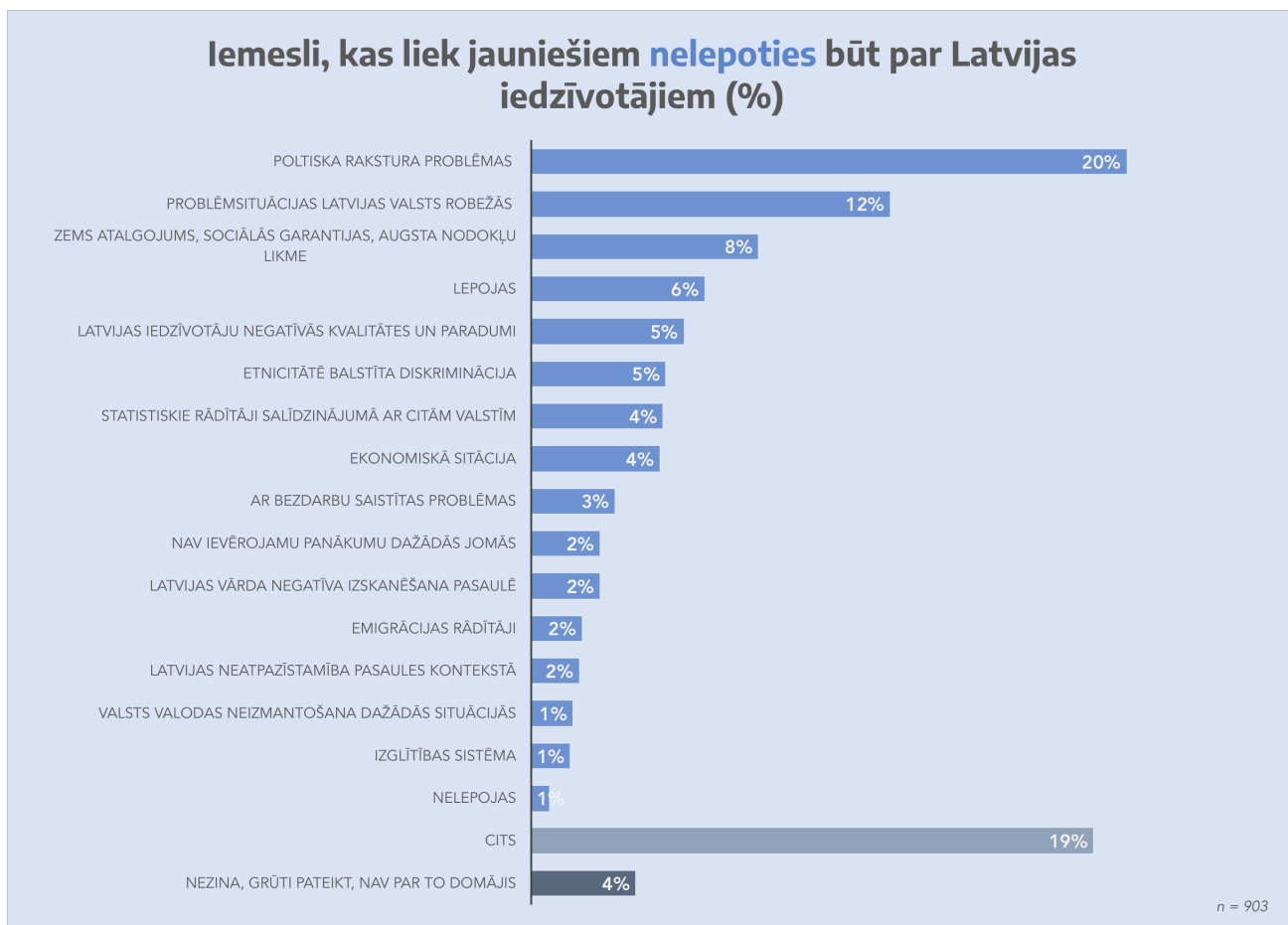
Nedaudz mazāk respondentu norāda, ka *Latvijas iedzīvotāju negatīvās kvalitātes un paradumi* (5%), piemēram, neiecietība, tolerances trūkums, neizpalīdzība un drūmās sejas, kā arī *etnicitātē balstīta diskriminācija*, kas šajā atbilžu kategorijā ietver diskrimināciju un neiecietību pret krievvalodīgajiem (5%), ir iemesli nelepoties būt Latvijas iedzīvotājam.

Vēl mazāk atbildes sniegtas tādās atbilžu kategorijās, kā *statistiskie rādītāji salīdzinājumā ar citām valstīm* (4%), *ekonomiskā situācija* (4%), *ar bezdarbu saistītas problēmas* (3%). Nelepošanās sajūtu dažiem respondentiem izraisa arī *Latvijas vārda negatīva izskanēšana pasaulē* (2%), *emigrācijas rādītāji* (2%), *Latvijas neatpazīstamība pasaules kontekstā* (2%), kā arī *valsts valodas neizmantošanas dažādās situācijās* (1%) un *problēmas izglītības sistēmā* (1%).

6% jauniešu norādījuši, ka vienmēr *lepojas* būt Latvijas iedzīvotāji, kamēr tikai 1% *nelepojas* ar to nekad.

Apkopojot datus, 19% respondentu sniedz atbildes, kas iekļaujas kategorijā *cits*, piemēram, braukšana pa Latvijas ceļiem, atgriešanās dzimtajā rajonā, mežu izciršana, garas rindas pie ārstiem, padomju ēkas, resursu izšķērdība u.c. 4% respondentiem bija grūti pateikt atbildi vai nebija sanācis par to iepriekš domāt.

34. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem nelepoties būt par Latvijas iedzīvotājiem

Kopumā novērojams, ka jaunieši visvairāk nelepojas būt Latvijas iedzīvotāji dažādu politiska rakstura problēmu un dažādu iekšējo problēmsituāciju dēļ. Tāpat jaunieši nelepojas būt Latvijas iedzīvotāji zemā atalgojuma, sociālo garantiju un augsto nodokļu dēļ. 6% jauniešu lepojas būt Latvijas iedzīvotāji jebkurā gadījumā un situācijā.

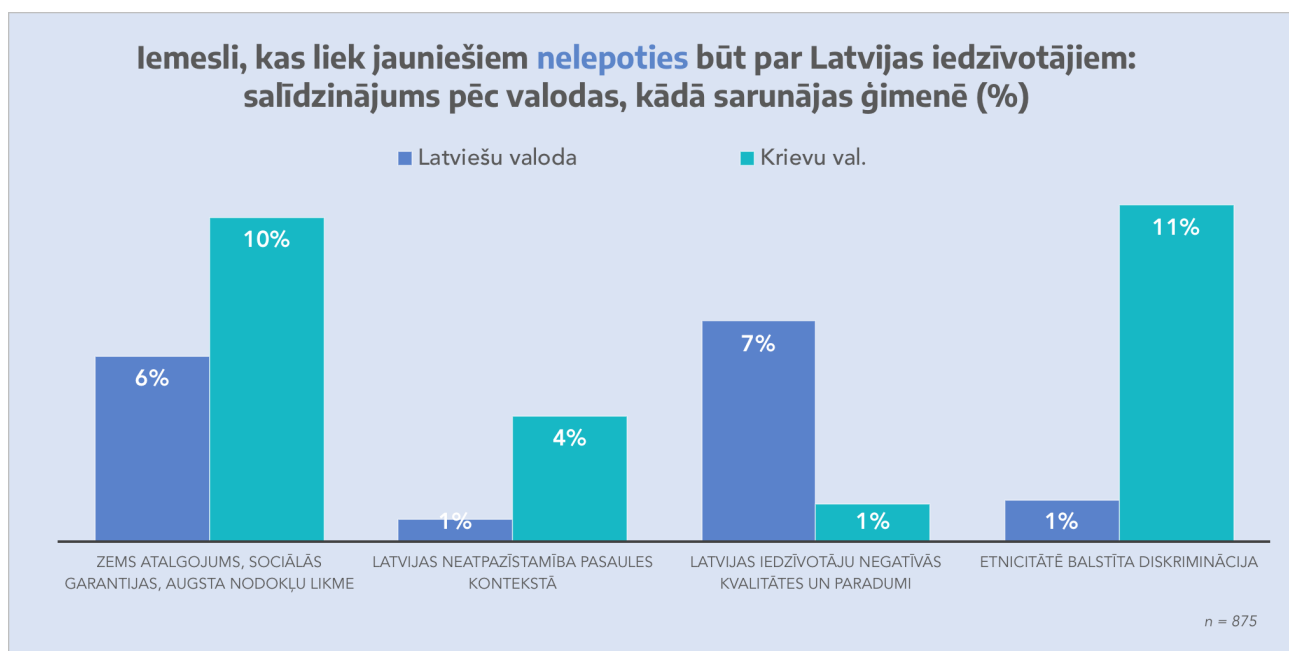

Arī šajā jautājuma sadaļā, līdzīgi kā sadaļā par lepošanos būt Latvijas iedzīvotājam, nav vērojamas būtiskas atšķirības, krustojot to ar respondenta dzimuma, valodas vai dzīvesvietas demogrāfisko jautājumu, tomēr var izšķirt dažas būtiskas atšķirības pēc **valodas, kādā jaunieši sarunājas ģimenē** (skatīt 35. attēlu).

6% jauniešu, kas ģimenē runā latviešu valodā, ir norādījuši, ka nelepojas būt Latvijas iedzīvotāji *zemo algu, sociālo garantiju un augsto nodokļu dēļ*, kamēr šī paša iemesla dēļ 10% jauniešu, kas ģimenē sarunājas krievu valodā, ir norādījuši atbildes, kas ietilpst šajā kategorijā. Svarīgi norādīt uz *etnicitātē balstīto diskrimināciju*, kuru par iemeslu nelepoties būt Latvijas iedzīvotājam ir norādījuši 11% jauniešu, kas ģimenē sarunājas krievu valodā, bet tikai 1% jauniešu, kas ģimenē izmanto latviešu valodu.

Dati ļauj izvirzīt pieņēmumu, ka daļa jauniešu, kas ģimenē izmanto krievu valodu, bieži sastopas ar etnicitātē balstītu diskrimināciju, dzīvojot Latvijā, jo ievērojami biežāk nelepojas ar to, ja salīdzina ar tiem jauniešiem, kas ģimenē runā latviešu valodā.

35. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem nelepoties būt par Latvijas iedzīvotājiem: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē

3.3. Ar ko jaunieši lepojas, esot Eiropas iedzīvotāji

Svarīgi noskaidrot ne tikai nacionālās, bet arī eiropeiskās identitātes vērtējumus jauniešu vidū, lai uzzinātu, kādi ir iemesli un situācijas, kad jaunieši **lepojas** būt Eiropas iedzīvotāji. Uz atvērto jautājumu par iemesliem lepoties būt Eiropas iedzīvotājam, atbildes sniedza 828 respondenti, ļaujot atbildes iedalīt 18 kategorijās (skatīt 36. attēlu).

Gandrīz viena ceturtdaļa respondentu (23% respondentu) ir atbildējuši, ka iemesls lepoties būt Eiropas iedzīvotājam ir *ceļošana un bezvīzu režīms ES ietvaros*, kas būtiski atvieglo ceļošanas procedūru. Ievērojami mazāk jeb 10% respondentu norāda, ka lepojas būt Eiropas iedzīvotāji dažādu *sasniegumu, panākumu, attīstības dažādās jomās* dēļ.

7% respondentu lepojas būt Eiropas iedzīvotāji *svētku un atceres dienās*, kā piemērus minot Eiropas dienu, arī dažādus Latvijas svētkus, piemēram, Lāčplēša dienu. Tāpat respondenti snieguši atbildes tādās atbilžu kategorijās kā *Eiropas saliedētība un sadarbšanās* (6%), *pasākumi, projekti, iespējas jauniešiem* (6%), *ES kā organizācijas atbalsts un devums dalībvalstīm* (6%).

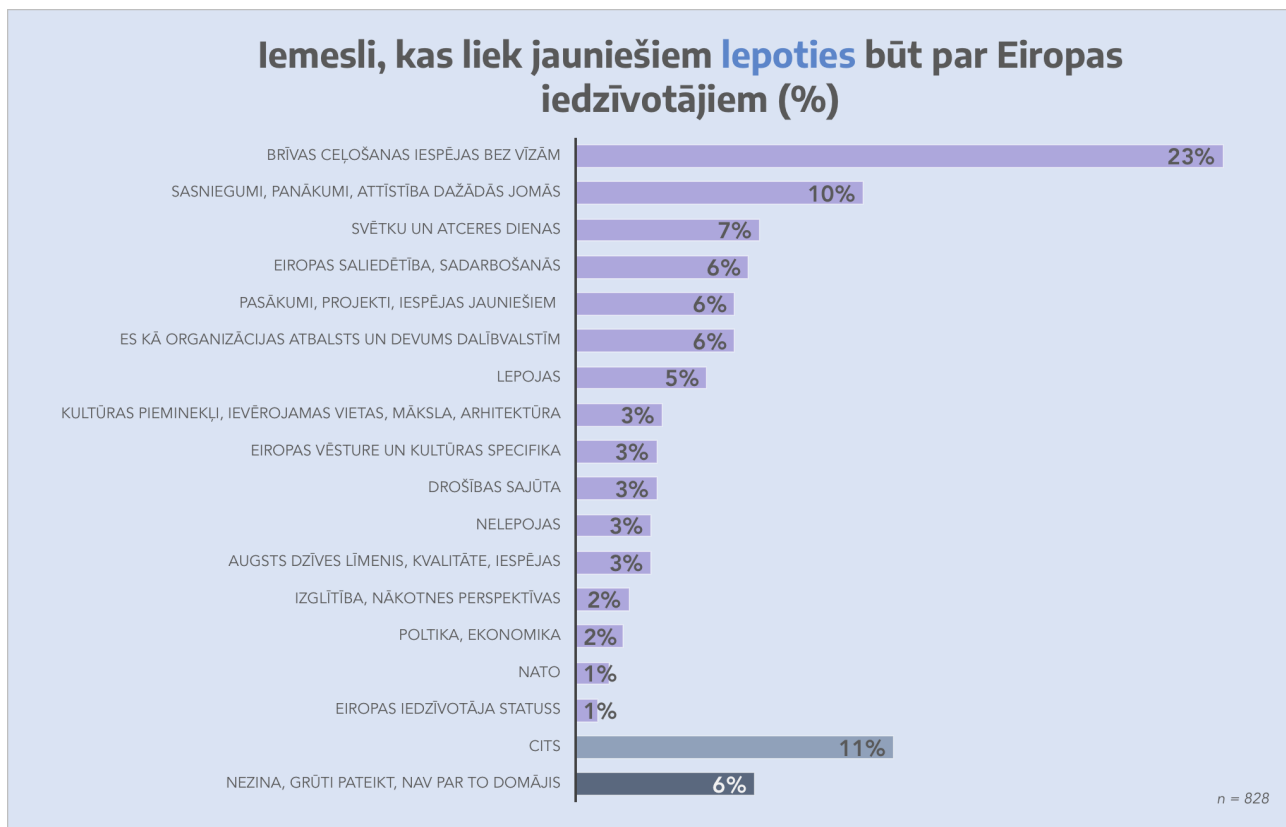
Mazāk jaunieši lepojas ar *kultūras pieminekļiem, mākslu, ievērojamām vietām* (3%), *Eiropas vēsturi un kultūras specifiku* (3%), *drošības sajūtu* (3%), *augsto dzīves līmeni un iespējām* (3%), *izglītību* (2%), *politisko un ekonomiski situāciju* (2%). Tikai 1% jauniešu norāda, ka lepojas būt Eiropas iedzīvotāji, kad runa ir par *NATO vai Eiropas iedzīvotāja statusu* kā tādu.

Atbilžu kategorijā *cits* ietilpst 11% respondentu atbildes, piemēram, lepošanās ar jaunu firmu vai rūpnīcu, eiro kursa palielināšanās, sakopta vide, Olimpiskās spēles, pavasarī, maz indīgu dzīvnieku. 6% respondentu nezināja atbildi vai par to iepriekš nebija domājuši.

Var secināt, ka jaunieši lepojas būt Eiropas iedzīvotāji, jo tiem ir zināmas priekšrocības ceļojot bez vīzām. Tāpat lepnumu raisa sasniegumi, panākumi un attīstība dažādās jomās. Mazāk svarīga jauniešiem ir politika, ekonomika, būšana NATO, kā arī izglītības un nākotnes perspektīvas, kas saistītas ar Eiropu.

Salīdzinot lepošanās iemeslus ar respondenta dzimumu, dzīvesvietu vai valodu, kuru lieto ģimenē, ievērojamas atšķirības datus nav novērojamas, no tā iespējams secināt, ka jauniešu atbildes šie demogrāfiskie aspekti neietekmē.

36. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem lepoties būt par Eiropas iedzīvotājiem

3.4. Ar ko jaunieši nelepojas, esot Eiropas iedzīvotāji

Pētījuma ietvaros jauniešiem lūgts norādīt arī iemeslus, kāpēc tie **nelepojas** būt par Eiropas iedzīvotājiem. Uz atvērto jautājumu atbildes sniedza 658 respondenti. Atbildes tika apkopotas 12 dažādās atbilžu kategorijās (skatīt 37. attēlu).

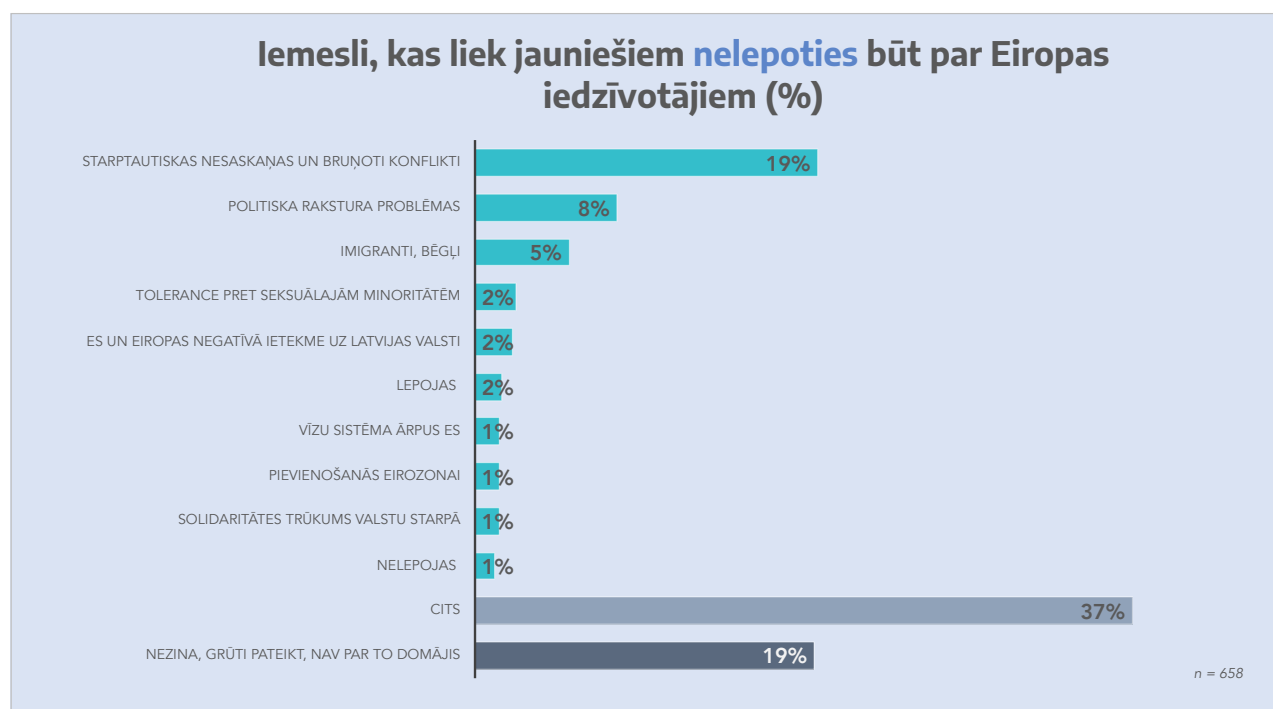
Pētījuma dati liecina, ka liela daļa jauniešu nelepojas būt Eiropas iedzīvotāji, jo pastāv *starptautiskas nesaskaņas un bruņoti konflikti* (šo atbildi minējuši 19% respondentu). Salīdzinoši mazāk respondentu atzīst, ka nelepojas būt Eiropas iedzīvotāji *politiska rakstura problēmu dēļ* (8%).

Savukārt 5% jauniešus uztrauc *imigrantu un bēgļu aktīvā plūsma* Eiropā. Tikai 2% respondentu nelepojas ar *pārāk lielo toleranci pret seksuālajām minoritātēm*, esot pret viendzimuma laulībām vai praida gājieniem, tāpat 2% respondentu kā atbildi bija norādījuši *ES un Eiropas negatīvo ietekmi uz Latvijas valsti*. Pavisam neliels skaits respondentu par nelepošanās iemeslu min *vīzu sistēmu ārpus ES (1%), pievienošanos Eirozonai (1%),* tādā veidā zaudējot latus, kā arī *solidaritātes trūkumu valstu starpā (1%)*.

Lielu pārsvaru ieguvušas atbildes, kuras ietilpst kategorijā *cits* un nebija iespējams iedalīt kādā no kategorijām (37%). Starp šīm atbildēm ir tādi piemēri, kā ārzemju pasūtījumu gaidīšana pārāk ilgu laiku, jauniešu lamāšanās, masu mežu izciršana, lietainas dienas, nevalda viena valoda, dārgi medikamenti vai bailes no ķīniešu pārlieku lielā skaita Eiropā.

Atbildi nezina vai to ir grūti pateikt 19% respondentu, kas norāda uz nespēju atbildēt par jautājumiem, kas saistīti ar Eiropu un indicē, ka jauniešiem nav izpratnes šajā jautājumā. 1% respondentu nelepojas būt Eiropas iedzīvotāji vispār.

37. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem nelepoties būt par Eiropas iedzīvotājiem

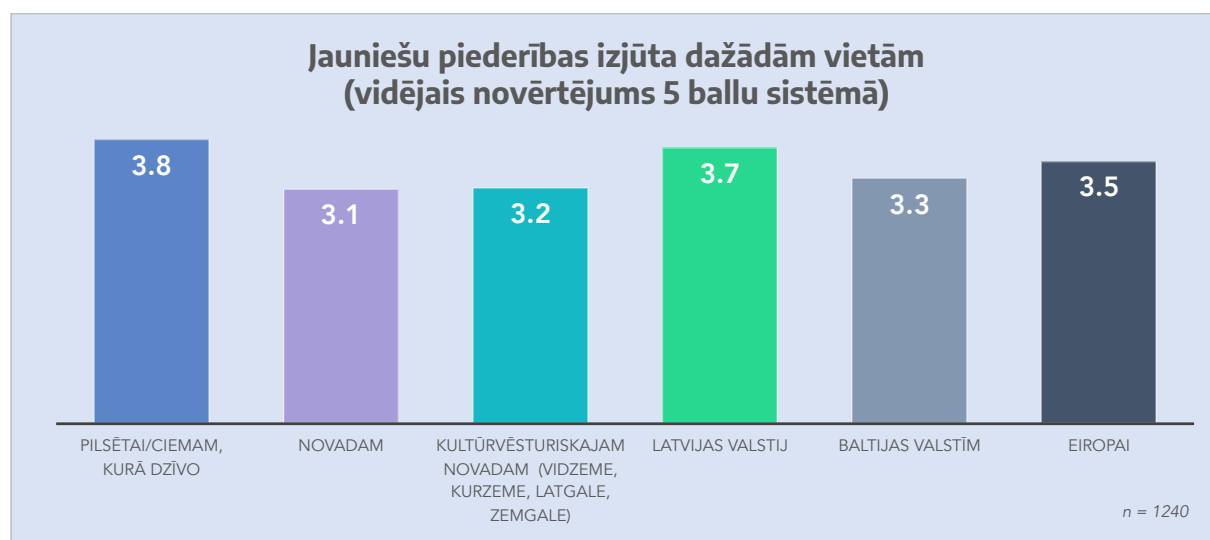
Dati kopumā liecina par to, ka jaunieši Eiropā nelepjas ar to, ka nav drošības sajūta un ir dažādi starptautiskie konflikti, kas rodas valstu starpā. Tāpat jauniešiem lepoties būt par Eiropas iedzīvotāju liek tādi iemesli, kā politiska rakstura problēmas un imigranti, bēgļi. Analizējot korelācijas starp jauniešu dzimumu, vecumu, dzīvesvietu un valodu, kādā tie sarunājas ģimenē, tika konstatēts, ka ievērojamas izmaiņas datos neparādās.

3.5. Piederības novērtējums dažādām vietām

Pētījumā tika skaidrots, kā jaunieši novērtē savu piederības sajūtu dažāda mēroga vietām, sākot ar lokālo līmeni un beidzot ar Eiropu. Aptaujā tika lūgts novērtēt piederības sajūtu dažāda mēroga vietām 5 ballu skalā, kur 1 nozīmē *nejūtos piederīgs(-a)*, bet 5 – *jūtos piederīgs(-a)*. Rezultātos atspoguļots vidējais novērtējums, ļaujot salīdzināt piederības sajūtas līmeni dažāda mēroga vietām.

Dati rāda, ka kopumā jauniešu vidū nav izteikti nozīmīga kāda no vietām, jo vidējais vērtējums ir amplitūdā 3.1 – 3.8 balles. Jaunieši vislielāko piederību izjūt lokālajai vietai jeb *pilsētai/ciemam, kurā dzīvo* (3.8 balles) un *Latvijas valstij* (3.7 balles). Interesanti, ka jauniešiem ir salīdzinoši augsta piederības izjūta *Eiropai* (3.5 balles), tikai pēc tam *Baltijas valstīm* (3.3 balles). Vismazākā piederība tiek izjūta pret *kultūrvēsturisko novadu* (3.2 balles) un *novadu* (3.1 balles) (skatīt 38. attēlu).

38. attēls. Jauniešu piederības izjūta dažādām vietām

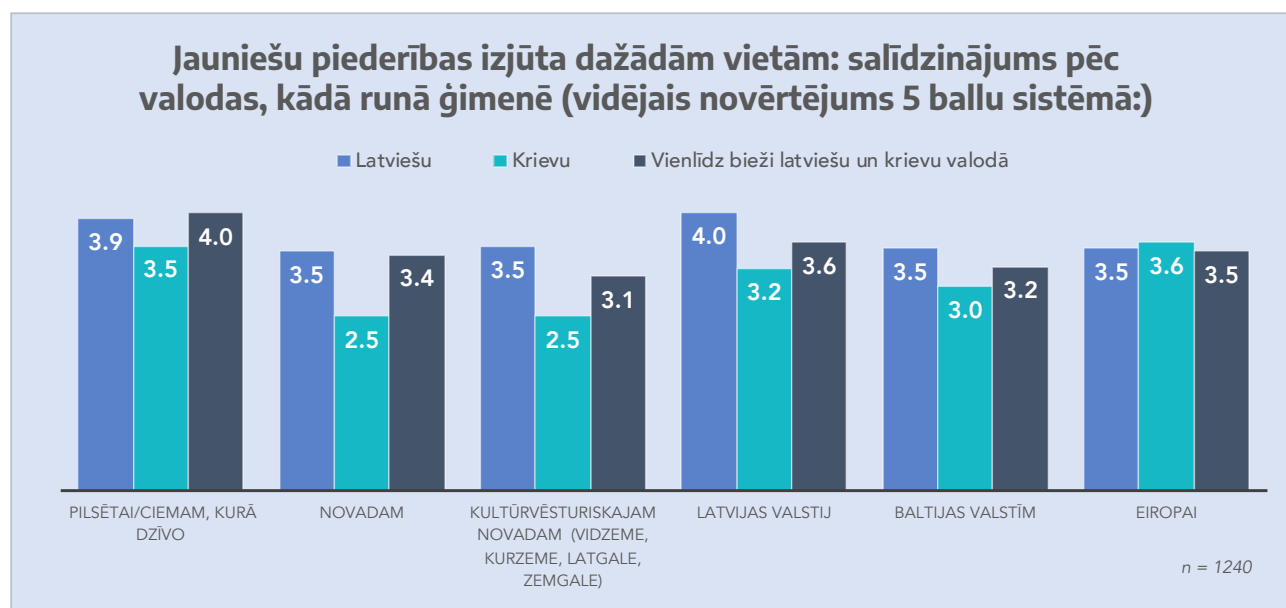

Salīdzinot jauniešu atbildes pēc **valodas, kādā tie runā ģimenē** (skatīt 39. attēlu), parādās zināmas atšķirības. Latviešu valodā runājošajiem ir lielāka piederības izjūta *Latvijas valstij* (4 balles), kamēr krieviski runājošajiem tā ir salīdzinoši izteikti zema (3.2 balles). Interesanti, ka arī piederība *pilsētai/ciēmam, kurā dzīvo*, krievu valodā runājošajiem ir viszemākā (3.5 balles), kamēr tiem, kas vienlīdz bieži ģimenē runā latviešu un krievu valodā, tā ir visaugstākā (4 balles), savukārt latviešu valodā runājošajiem – 3.9 balles.

Krievu valodā ģimenē runājošajiem ir ļoti zema piederība arī *novadam* (2.5 balles) un *kultūrvēsturiskajam novadam* (2.5 balles). Savukārt visaugstākā piederība viņiem ir *Eiropai* (3.6 balles).

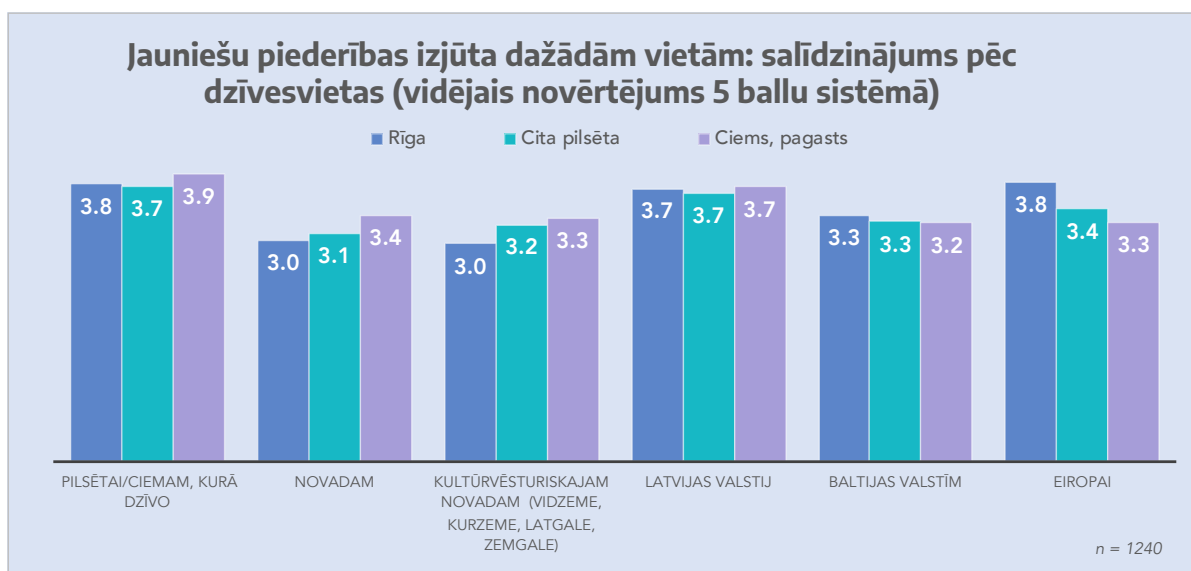
Aptauja ļauj secināt, latviešu valodā runājošajiem ir izteikti augsts piederības izjūtas novērtējums Latvijas valstij. Bet tiem jauniešiem, kas ģimenē sarunājas tikai krievu valodā, ir ļoti zems piederības līmenis Latvijas teritorijai visos līmeņos, savukārt augstāks piederības līmenis tiem ir Eiropai. Savukārt tiem, kas vienlīdz bieži runā latviešu un krievu valodās, ir augstāka piederība pilsētai/ciēmam, kurā dzīvo, bet salīdzinot ar vispārējiem vidējiem rādītājiem, nedaudz zemāks novērtējums citos vietas līmeņos, izņemot Eiropu.

39. attēls. Jauniešu piederības izjūta dažādām vietām: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē

Salīdzinot piederības sajūtas novērtējumu dažāda līmeņa vietām pēc **dzīvesvietas** (skatīt 40. attēlu), novērojamas vērā ņemamas atšķirības ir tikai Eiropas piederības novērtējumam. Rīgas jaunieši vairāk izjūt piederību *Eiropai* (3.8 balles) nekā citu pilsētu (3.4 balles) un ciemu, pagastu (3.3. balles) jaunieši. Savukārt parādās tendence, ka citu pilsētu un ciemu, pagastu jaunieši nedaudz, bet ne ievērojami, vairāk novērtē piederību *novadam* un *kultūrvēsturiskajam novadam*. Piederību *Latvijai* neietekmē dzīvesvieta, jo jauniešiem no visiem trim dzīvesvietas tipiem vidējais vērtējums šeit ir vienāds (3.7 balles).

40. attēls. Jauniešu piederības izjūta dažādām vietām: salīdzinājums pēc dzīvesvietas

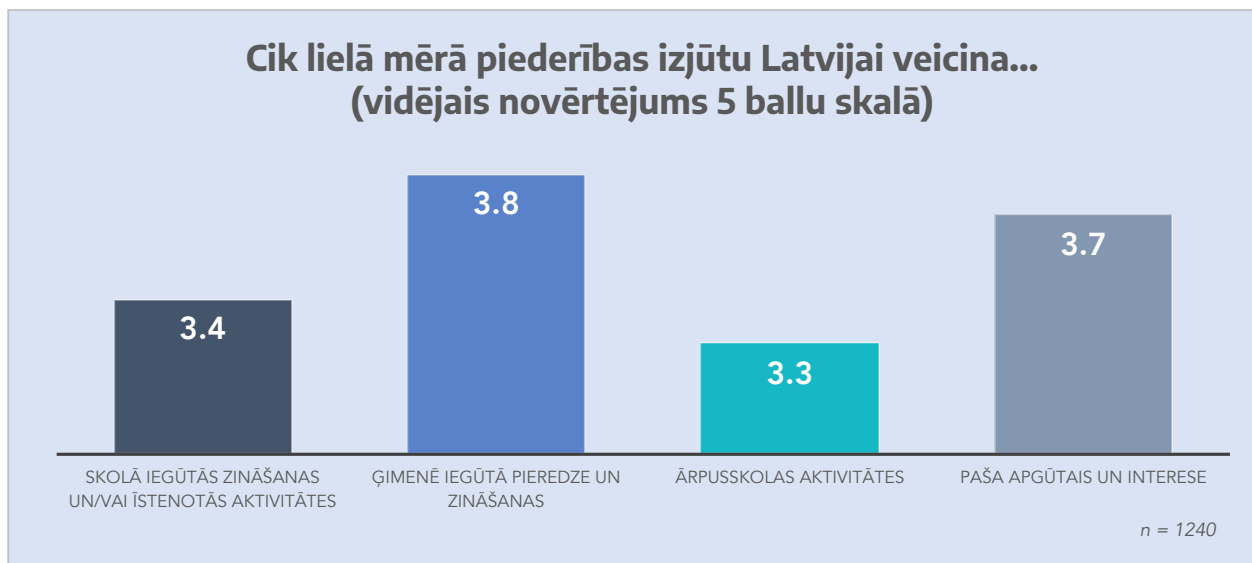
3.6. Piederības sajūtu Latvijai ietekmējošie aspekti

Aptaujā tika skaidrots, cik lielā mērā piederības izjūtu tieši Latvijai veicina skolā iegūtās zināšanas un/vai aktivitātes, ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas, ārpuskolas aktivitātes un paša apgūtais un interese. Jaunieši novērtēja katru no faktoriem 5 ballu skalā, kur 1 nozīmē *nemaz neveicina*, bet 5 – *ļoti veicina*.

Dati norāda, ka piederības izjūtas Latvijai veicināšanai visbūtiskākais faktors ir *ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas* (3.8 balles), kā arī *paša apgūtais un interese* (3.7 balles). Savukārt *skolā iegūtajām zināšanām un/vai īstenotajām aktivitātēm* (3.4 balles) un *ārpuskolas aktivitātēm* (3.3 balles) nav tik liela

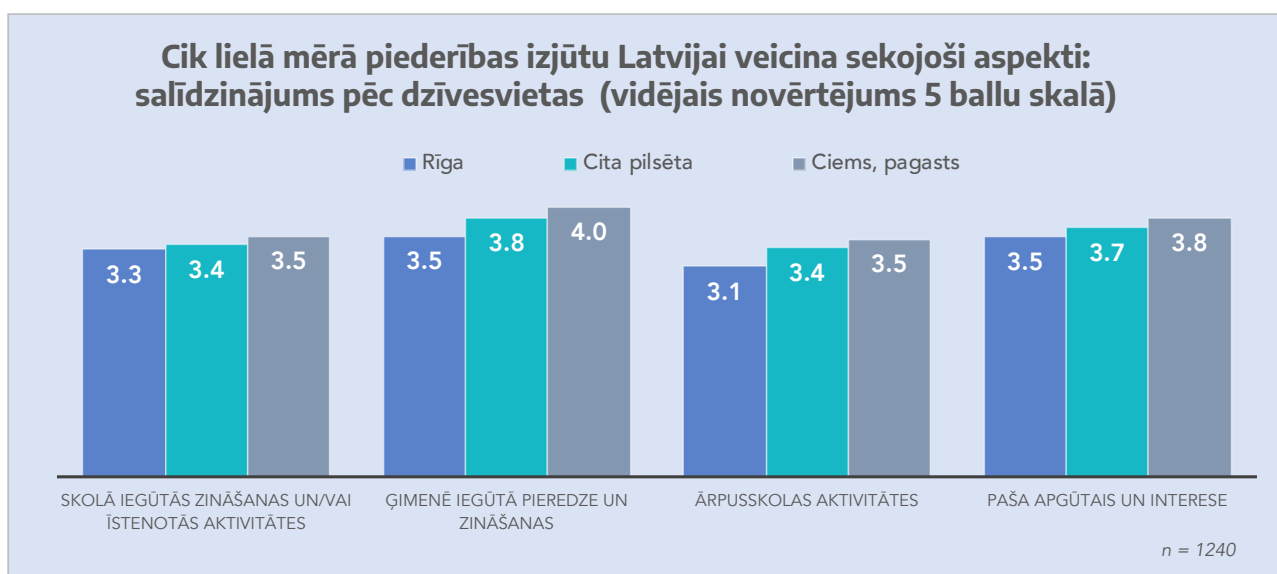
nozīme piederības izjūtas veicināšanā (skatīt 41. attēlu).

41. attēls. Cik lielā mērā piederības izjūtu Latvijai veicina dažādi aspekti

Salīdzinot faktoros, kas veicina piederības izjūtu Latvijai, pēc **valodas, kādā jaunieši sarunājas ģimenē**, ir redzams, ka *ģimenē iegūtā pieredze* ir vēl būtiskāka tiem jauniešiem, kas ģimenē runā latviešu valodā (4 balles). Savukārt krievu valodā runājošajiem šī pieredze ir ne tik svarīgs faktors (3.4 balles). Krievu valodā ģimenē runājošajiem jauniešiem dominējošais iemesls ir *paša apģūtais un interese* (3.5 balles) (skatīt 42. attēlu).

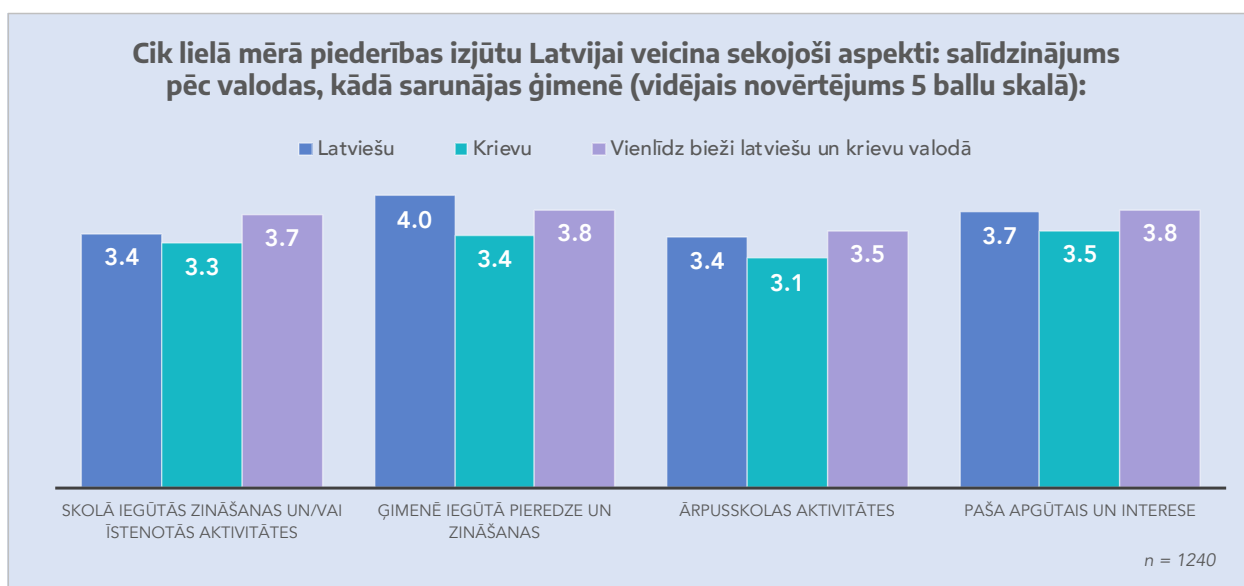
42. attēls. Cik lielā mērā piederības izjūtu Latvijai veicina dažādi aspekti: salīdzinājums pēc dzīvesvietas

Salīdzinot faktoros, kas veicina piederības izjūtu Latvijai, pēc **dzīvesvietas** (skatīt 43. attēlu), parādās tendence, ka visi faktori ir svarīgāki ciemu, pagastu jauniešiem, tad citu pilsētu, bet vismazāk nozīmīgi – Rīgas jauniešiem. Ciemu, pagastu jaunieši visaugstāk vērtē *ģimenē iegūto pieredzi un zināšanas* (4 balles), kamēr Rīgas jauniešiem *ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas* ir vienlīdz būtiskas ar *paša apgūto un interesi* (abiem 3.5 balles). Rīgas jauniešiem savukārt vismazāk svarīgais faktors ir *ārpusskolas aktivitātes* (3.1 balle).

43. attēls. Cik lielā mērā piederības izjūtu Latvijai veicina dažādi aspekti: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē

Tiek secināts, ka jauniešiem teju neatkarīgi no tādiem demogrāfiskajiem rādītājiem, kā valoda, kādā sarunājas ģimenē, un dzīvesvieta, Latvijas piederības izjūtu veicinoši faktori visbiežāk ir ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas, kam seko paša apgūtais un interese, savukārt skolā iegūtās zināšanas un vai/īstenotās aktivitātes, kā arī ārpusskolas aktivitātes nav tik būtiski faktori. Latviešu valodā ģimenē runājošajiem jauniešiem ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas ir īpaši būtisks faktors piederības izjūtas veicināšanai, kas tik svarīgs nav krievu valodā runājošajiem jauniešiem. Ciemu, pagastu iedzīvotāji visus faktoros novērtē augstāk, ja salīdzina ar citu pilsētu un Rīgas iedzīvotājiem.

4. JAUNIEŠU IZPRATNE PAR KULTŪRAS MANTOJUMU

Aptaujas ietvaros tika noskaidrota arī jauniešu izpratne pat kultūras mantojuma izpratni. 4.1., 4.2. un 4.3. apakšnodaļās analizēts, ko ar kultūras mantojumu jaunieši izprot savas dzīvesvietas, Latvijas un Eiropas līmenī. 4.4. apakšnodaļā skaidrots, kādos veidos skolās tiek runāts par kultūras mantojumu, bet 4.5. apakšnodaļā analizēti aspekti, kas veicina izpratni par kultūras mantojumu. 4.6. apakšnodaļā tiek analizēts, kādi kultūras mantojuma piemēri jauniešiem liek lepoties būt par Latvijas un Eiropas iedzīvotājiem. 4.7. apakšnodaļā analizētas tradīcijas, kas aizgūtas no ģimenes.

4.1. Kultūras mantojuma piemēri jauniešu dzīvesvietās

Aptaujā jauniešiem tika lūgts nosaukt kultūras mantojuma piemēru/-s savā dzīvesvietā un/vai tās apkārtnē. No atbildēm tika izveidotas 19 kategorijas, kurās ietilpa kopumā 2439 atbildes, ko sniedza 1042 uz šo jautājumu atbildējušie respondenti (skatīt 44. attēlu).

Visbiežāk jaunieši norādījuši kādu atbildi, kas ietilpst kategorijā *konkrētai vietai raksturīgs kultūras mantojuma piemērs* (28%), un te ietilpst kultūras mantojuma piemēri, kas apzīmē tradīcijas, ēdienus, paražas, priekšmetus utt., kas raksturīgi tikai konkrētajai vietai, piemēram, *Suitu sievas, Lielvārdes josta, Ventspils tirgus, Jomas iela Jūrmalā*.

25% no uz jautājumu atbildējušiem respondentiem ir norādījuši kultūras mantojuma piemēru, kas atbilst kategorijai *dabas objekti*. Šajā kategorijā ietilpst tādi piemēri, kā *meži, Baltijas jūra, Latvijas skaistās ainavas* u.c.

23% respondentu norādījuši atbildi kategorijā *pieminekļi, piemiņas vietas, kapi* (23%), kā *Brīvības piemineklis, piemineklis 2. pasaules karā kritušajiem, Brāļu kapi* utt. 22% norādījuši kādu *muzeju vai bibliotēku*.

18% jauniešu norādījuši kultūras mantojuma piemērus, kas ietilpst kategorijā *arhitektūra, ēkas, celtnes*, kurā minētas tādas atbildes, kā *Jūgendstila*

arhitektūru, koka apbūvi Kalnciema kvartālā, senas ēkas, un un tikpat snieguši atbildes kategorijā pilis, muižas, pilsdrupas (18%). 17% respondentu kā kultūras mantojuma piemēru savā dzīvesvietā minējuši ievērojamas un vēsturiskas vietas, piemēram, Vecrīga, Daugavpils cietoksni, dažādu pilsētu vecpilsētas.

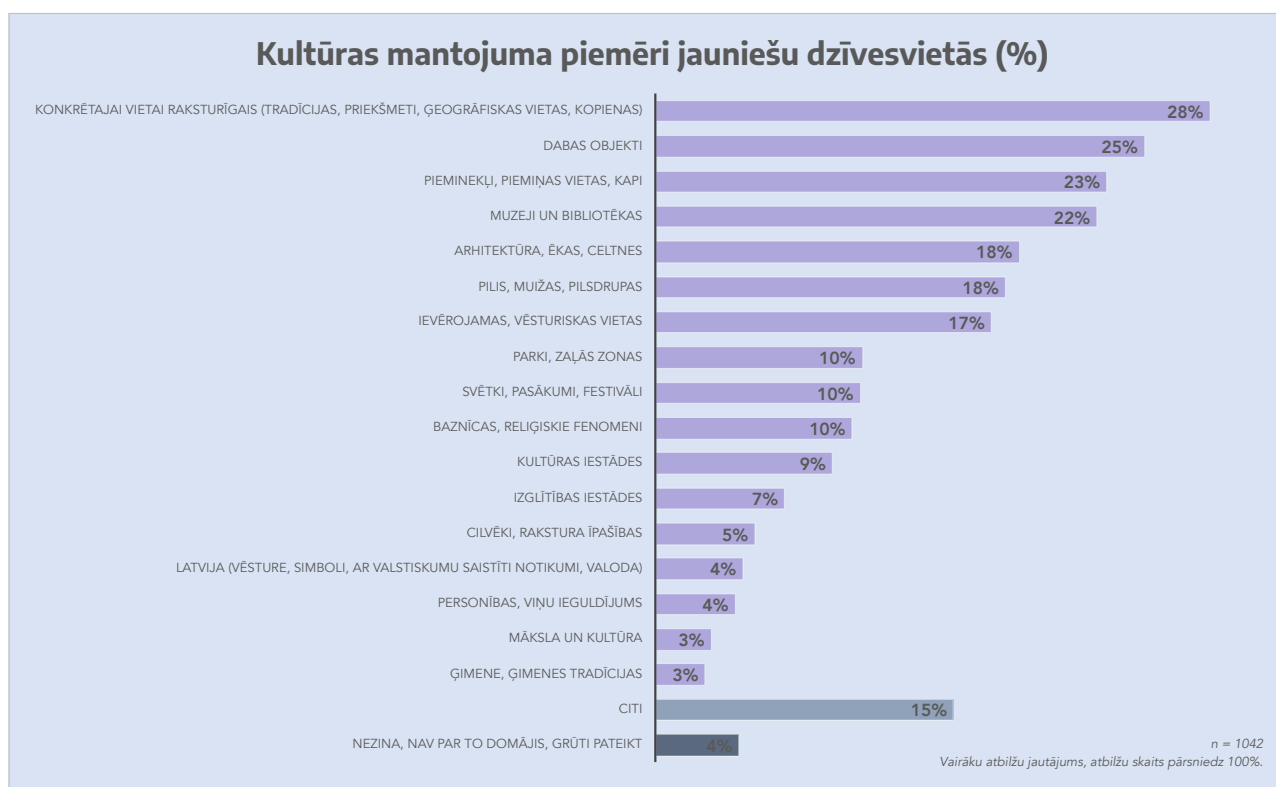
10% jauniešu atbildējuši, ka kultūras mantojums savā dzīvesvietā ir kāds *parks vai zaļā zona, svētki, pasākumi un festivāli, kā arī baznīcas un reliģiskie fenomeni.* Nedaudz mazāk, 9% respondentu, norādījuši kādu atbildi kategorijā *kultūras iestādes, kurā ietilpst dažādi kultūras un tautas nami, teātri, kinoteātri un opera.*

7% no uz jautājumu atbildējušiem jauniešiem kā kultūras mantojuma piemēru norādījuši *dažādas izglītības iestādes (skolas, universitātes), kamēr 5% jauniešu norāda dažādas rakstura īpašības un attieksmi, piemēram, cilvēku grupas ar līdzīgām interesēm, cilvēku attieksme un atstātais iespaids, cilvēku dažādība, bezatbildība, vienlīdzība, izpalīdzība, tolerance.*

Kategorijās *Latvija (vēsture, simboli, notikumi, valoda) un personības, viņu ieguldījums* ietilpstošus kultūras mantojuma piemērus savā dzīvesvietā ir nosaukuši 4% respondentu, kas atbildējuši uz šo jautājumu. 3% respondentu atbildējuši, ka kultūras mantojums dzīvesvietā ir tāds, kas ietilpst kategorijās *māksla un kultūra un ģimene, ģimenes tradīcijas.*

15% respondentu atzīmējuši tādus kultūras mantojuma piemērus, kas ietilpst kategorijā *cits, piemēram, klusums, cilvēka dzīvesvieta (apkure), zinātniskie sasniegumi, lielveikali* utt. Vēl 4% respondentu atbildi nezina, nav par to domājuši vai ir bijis grūti atbildēt.

44. attēls. Kultūras mantojuma piemēri jauniešu dzīvesvietās

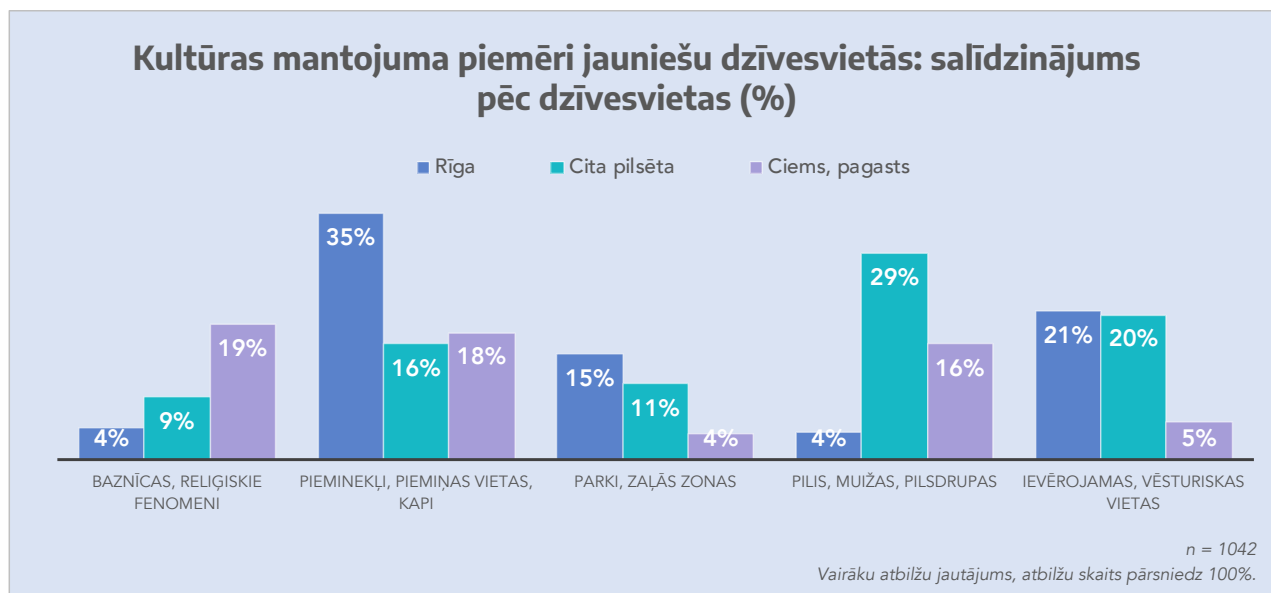

Salīdzinot kultūras mantojuma piemērus dzīvesvietā ar respondentu dzīvesvietām un valodu, kuru lieto ģimenē, ir iespējams identificēt dažas atšķirības.

Pēc **dzīvesvietas** analizējot, var secināt, ka 19% ciemos, pagastos dzīvojošie jaunieši norādījuši piemērus, kas atbilst kategorijai *Baznīcas, reliģiskie fenomeni*, kamēr Rīgā dzīvojošie jaunieši nosaukuši šādus piemērus tikai 4% gadījumu un citās pilsētās dzīvojošie jaunieši 9% gadījumu. Tikmēr 35% respondentu, kas dzīvo Rīgā, atzīmējuši piemērus, kas atbilst kategorijai *pieminekļi, piemiņas vietas, kapi*, kamēr citu pilsētu un ciemu, pagastu iedzīvotāji attiecīgi 16% un 18%. *Parki un zaļās zonas* ir populārāks kultūras mantojuma piemērs Rīgas jauniešu (15%) un citu pilsētu jauniešu (11%) vidū. Ciemos un pagastos šajā kategorijā atbildi snieguši vien 4%. 29% jauniešu, kas dzīvo citā pilsētā, norādījuši piemēru, kas atbilst kategorijai *pilis, muižas, pilsdrupas*, kas nav tik izteikti Rīgas jauniešiem (4%) un ciemos, pagastos dzīvojošiem jauniešiem (16%). Pēdējā ievērojamā atšķirība, salīdzinājumā ar respondenta dzīvesvietu, ir vērojama kategorijā *ievērojama, vēsturiska vieta*,

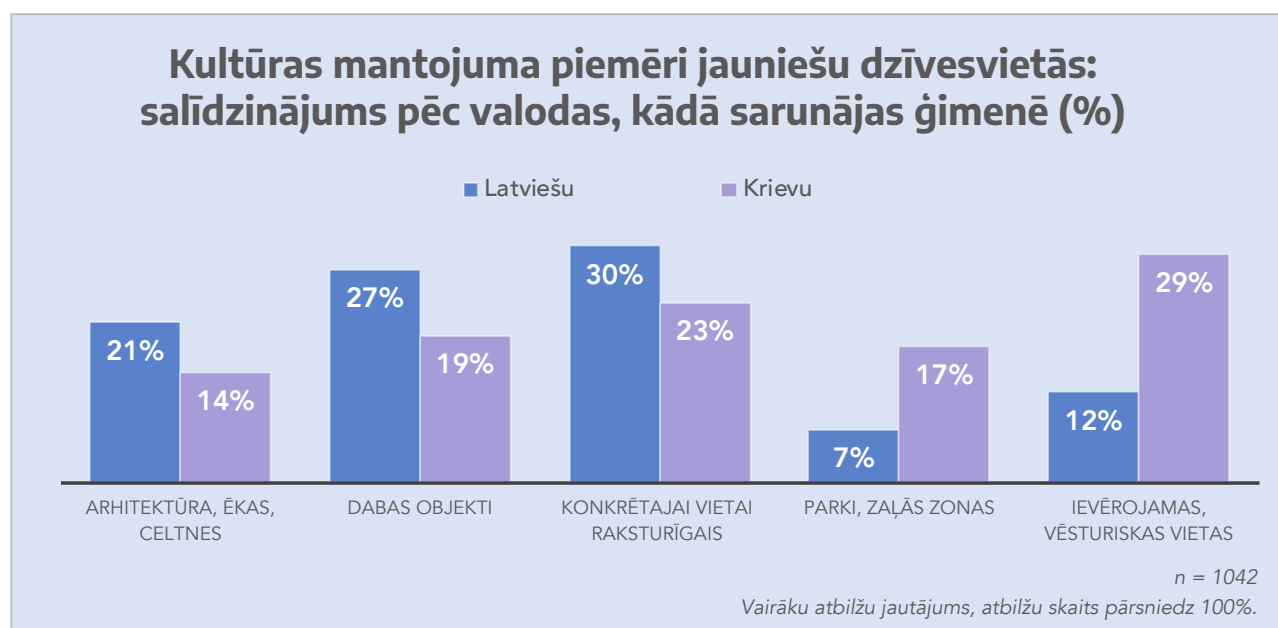
kurā savu atbildi snieguši 21% Rīgas un 20% citu pilsētu jaunieši, kamēr ciemu, pagastu jaunieši tikai 5% gadījumu (skatīt 45. attēlu).

45. attēls. Kultūras mantojuma piemēri jauniešu dzīvesvietās: salīdzinājums pēc dzīvesvietas

Dažas atšķirības manāmas arī salīdzinājumā ar **valodu, kādā jaunieši runā ģimenē** (skatīt 46. attēlu). 21% respondentu, kuri ģimenē sarunājas latviski, atzīmējuši piemērus, kas atbilst kategorijai *arhitektūra, ēkas, celtnes*, kamēr tie, kas ģimenē sarunājas krievu valodā, 14% gadījumu. Tāda pati tendence vērojama kategorijās *dabas objekti* un *konkrētajai vietai raksturīgais*, kurās ietilpināmas atbildes, kuras snieguši ģimenē latviski runājošie attiecīgi 27% un 30% un ģimenē krieviski runājošie attiecīgi 19% un 23%. Tomēr ģimenē krievu valodā runājošie jaunieši 17% gadījumu sniedza atbildi, kas atbilst kategorijai *parki, zaļās zonas* un 29% *ievērojamas, vēsturiskas vietas*, kamēr ģimenē latviski runājošie jaunieši attiecīgi 7% un 12%.

46. attēls. Kultūras mantojuma piemēri jauniešu dzīvesvietās: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē

Jauniešiem ar kultūras mantojuma piemēriem dzīvesvietā galvenokārt saistās kāds konkrētai viņu dzīvesvietai raksturīgs piemērs un gandrīz tikpat lielai daļai ar kultūras mantojumu saistās dabas objekti. Tāpat kā kultūras mantojuma piemēri bieži dzīvesvietas līmenī minēti pieminekļi, piemiņas vietas, kapi un muzeji un bibliotēkas.

Kultūras mantojuma piemēri dzīvesvietā atšķiras pēc jauniešu dzīvesvietas un valodas, kādā tie runā ģimenē. Jauniešiem Rīgā izteikti vairāk kultūras mantojuma piemēri saistās ar pieminekļiem, piemiņas vietām un kapiem, bet gandrīz nemaz ar baznīcām, reliģiskiem fenomeniem un pilīm, muižām un pilsdrupām. Jauniešiem no citām pilsētām izteikti piemēri ir pilis, muižas un pilsdrupas. Savukārt jauniešiem no ciemiem, pagastiem kultūras mantojuma piemēri dzīvesvietā saistās vairāk ar baznīcām, reliģiskiem fenomeniem.

Aptauja liecina, ka jauniešiem, kas ģimenē runā krievu valodā, ar kultūras mantojumiem savā dzīvesvietā vairāk saistās ievērojamas, vēsturiskas vietas, kā arī parki un zaļās zonas, bet mazāk nekā tiem, kas ģimenē runā latviešu valodā, dabas objekti un konkrētai vietai raksturīgais.

4.2. Kultūras mantojuma piemēri Latvijā

Aptaujā jauniešiem tika lūgts nosaukt vienu līdz trīs kultūras mantojuma piemērus Latvijā. Šajā sadaļā tika izvirzītas 19 dažādas kategorijas, kurās ietilpa kopumā 2695 atbildes, ko sniedza 1064 aptaujāto jauniešu (skatīt 47. attēlu).

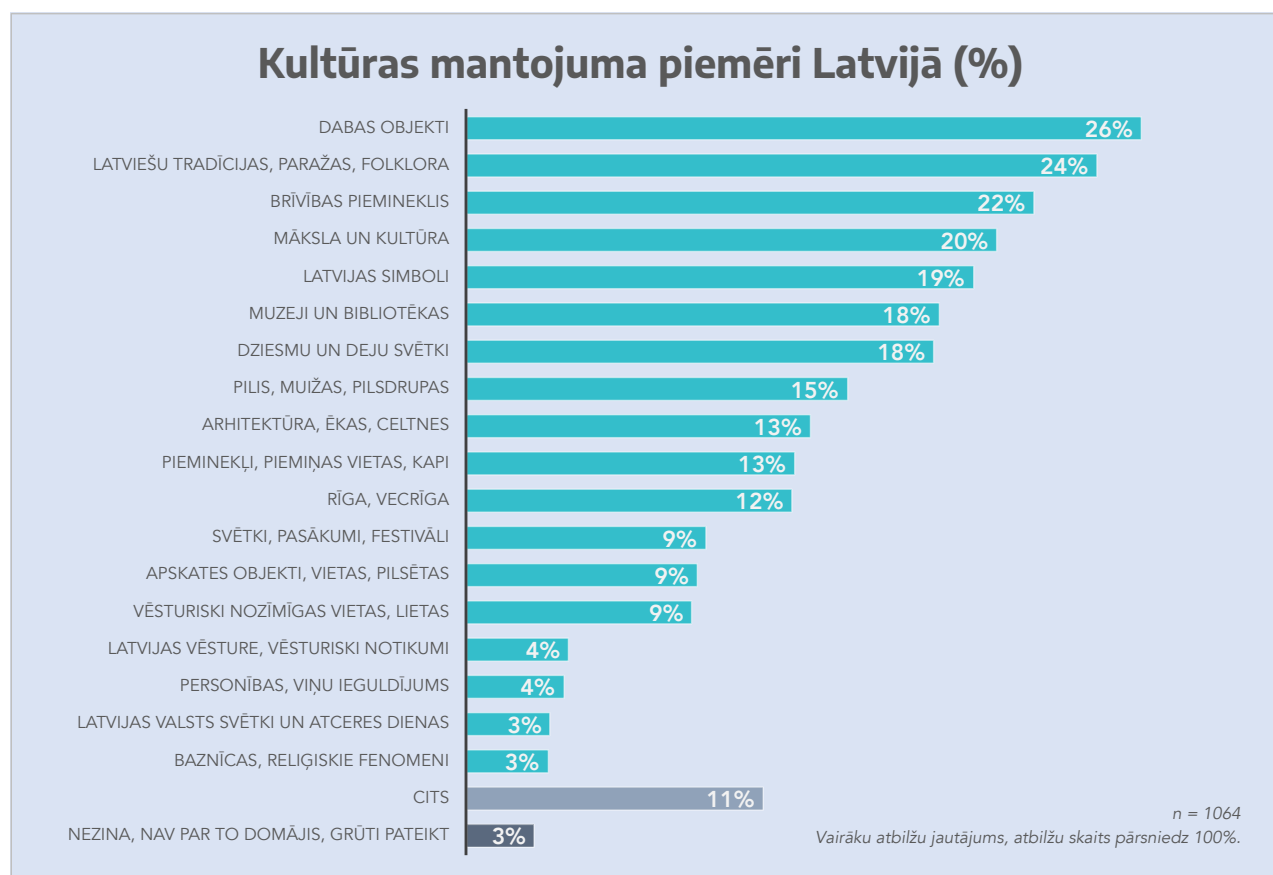
26% no uz jautājumu atbildējušajiem respondentiem norādīja kultūras mantojuma piemēru Latvijā, kas atbilst kategorijai *dabas objekti*. Līdzīgs skaits (24%) respondentu norādījuši piemērus, kas ietilpst *latviešu tradīcijas, paražas, folklorā* kategorijā. 22% respondentu nosauca konkrētu kultūras mantojuma piemēru - *Brīvības pieminekli*. Tikmēr *mākslas un kultūras* tematikā ietvertu kultūras mantojuma piemēru Latvijā nosauca 20% respondentu.

Nedaudz mazāk (19%) piemēru ietilpst kategorijā *Latvijas simboli*. Vienlīdzīgs procentuālais skaits ir kategorijām *muzeji un bibliotēkas*, kā arī *Dziesmu un deju svētki* – abas minējuši 18% respondentu. 15% jauniešu izteikuši piemēru, kas atbilst kategorijai *pilis, muižas, pilsdrupas*, kamēr 13% gan kategorijai *arhitektūra, ēkas, celtnes*, gan *pieminekļi, piemiņas vietas, kapi*.

12% respondentu nosaukuši piemēru, kas aptver *Rīgas un Vecrīgas* tematiku, bet 9% sasniegušas trīs kategorijas - *svētki, pasākumi, festivāli, apskates objekti, pilsētas, vietas un vēsturiski nozīmīgas vietas, lietas*. Vēl divās kategorijās 4% jauniešu atzīmējuši piemērus - *Latvijas vēsture, vēsturiski notikumi un personības, viņu ieguldījums*. 3% no uz jautājumu atbildējušajiem respondentiem snieguši atbildi, kas ietilpst kategorijā *Latvijas valsts svētki un atceres dienas un baznīcas, reliģiskie fenomeni*.

Kategorijā *cits* savu atbildi sniedza 11% respondentu, tajā ietilpa tādas atbildes, kā *zinātnes attīstība, labs internets, sports, saražotās preces, laba universitāte, Lietuva, Krievija*. Vēl 3% nezina, nebija par to domājuši vai bijis grūti atbildēt.

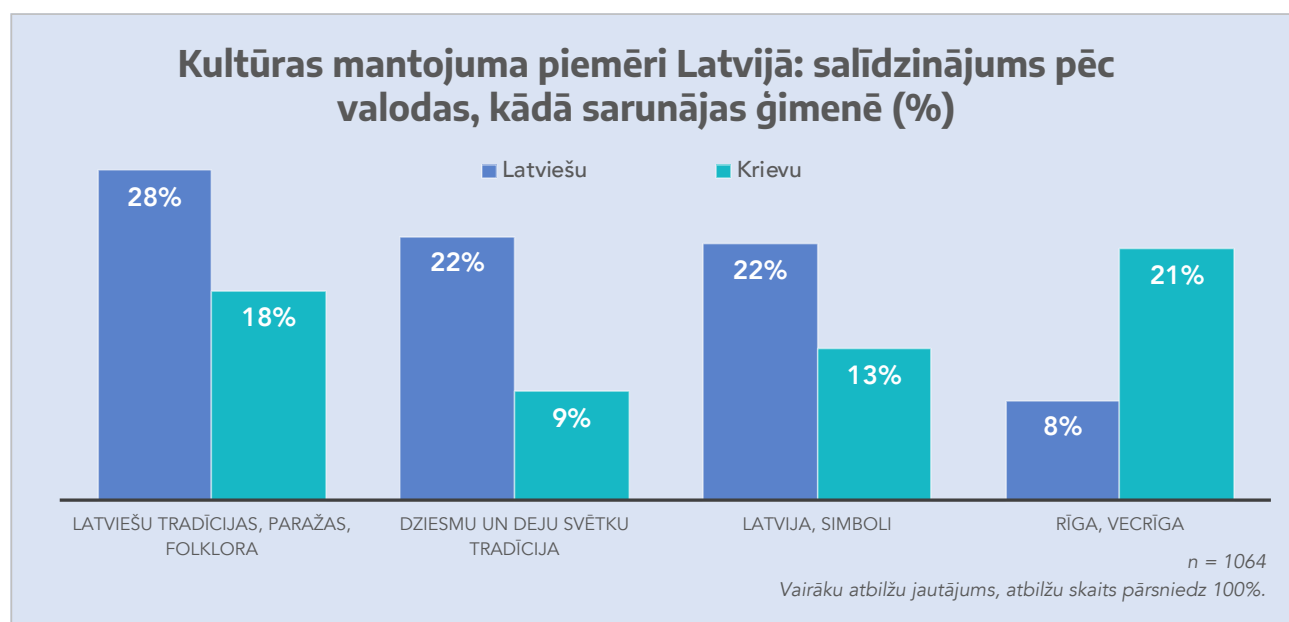
47. attēls. Kultūras mantojuma piemēri Latvijā

Šajā jautājuma sadaļā nav vērojamas būtiskas atšķirības, krustojot to ar respondenta dzimuma vai dzīvesvietas jautājumiem. Tomēr var novērot nelielas atšķirības šī jautājuma 4 kategorijās atkarībā no respondenta **valodas, kādā sarunājas ģimenē** (skatīt 48. attēlu). Piemēram, 28% respondentu, kas ģimenē sarunājas latviešu valodā, norādījuši kultūras mantojuma piemērus, kas atbilst kategorijai *latviešu tradīcijas, paražas, folklorā*, kamēr jaunieši, kas ģimenē sarunājas krievu valodā, 18% gadījumu. Tāda pati tendence vērojama kategorijās *Dziesmu un deju svētki* un *Latvijas simboli* - jaunieši, kuri ģimenēs runā latviski abās 22% gadījumu un jaunieši, kuri ģimenēs runā krieviski attiecīgi 9% un 13% gadījumu. Pretēja tendence vērojama kategorijā *Rīga, Vecrīga*, kuru norādījuši 21% jauniešu, kuri ģimenē runā krievu valodā, bet tikai 8% latviski ģimenē runājošo.

48. attēls. Kultūras mantojuma piemēri Latvijā: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē

Kopumā var secināt, ka jauniešiem izpratne par kultūras mantojumu Latvijā ir ļoti plaša un primāri asociējas nevis ar kādu no materiālā vai nemateriālā kultūras mantojuma piemēru, bet gan ar dabas objektiem. Ar kultūras mantojumu jauniešiem visbiežāk asociējas tādi nemateriālā kultūras mantojuma piemēri, kā latviešu tradīcijas, paražas un folklorā, māksla un kultūra, kā arī Latvijas simboli. Savukārt no materiālā kultūras mantojuma piemēriem jaunieši visbiežāk minējuši Brīvības pieminekli un kādu muzeju vai bibliotēku. Salīdzinoši bieži jaunieši minējuši arī Dziesmu un deju svētkus.

Jauniešu dzimums un dzīvesvieta maz ietekmē izpratni par kultūras mantojuma piemēriem Latvijā. Nelielas atšķirības parādās jauniešu vidū, kuri ģimenē sarunājas latviešu vai krievu valodās. Ģimenēs krievu valodā runājošie jaunieši mazāk min tādus piemērus, kā *latviešu tradīcijas, paražas, folklorā, Dziesmu un deju svētkus* un *Latvijas simbolus*. Viņiem aktuālāks kultūras mantojuma piemērs ir saistīts ar *Rīgu, Vecrīgu*.

4.3. Kultūras mantojuma piemēri Eiropā

Jauniešiem tika lūgts nosaukt arī kultūras mantojuma piemērus Eiropā. Kopā tika izdalītas 22 atbilžu kategorijas, kas nav salīdzināmas ar Latvijas kultūras mantojuma piemēriem, jo bija atšķirības. Uz jautājumu atbildēja 821 respondents, kopumā norādot 1800 atbildes (skatīt 49. attēlu).

31% no visiem jauniešiem, kas atbildējuši uz šo jautājumu, ir norādījuši kultūras mantojuma piemēru Eiropā, kas ietilpst kategorijā *populāri apskates objekti*. Kategorijā ietilpst tādi piemēri, kā *Pizas tornis, Eifeļa tornis, Romas Kolizejs, Big Bens* u.c. 18% jauniešu norādījuši atbildes, kas atbilst kategorijai *pilsētas, valstis*, kamēr 17% atbildes norādījuši kategorijās *vēsture, vēsturiski nozīmīgi priekšmeti un vietas* (piemēram, Baltijas ceļš, Berlīnes mūris, kopīgā vēsture utt.) un *arhitektūra, ēkas, celtnes*.

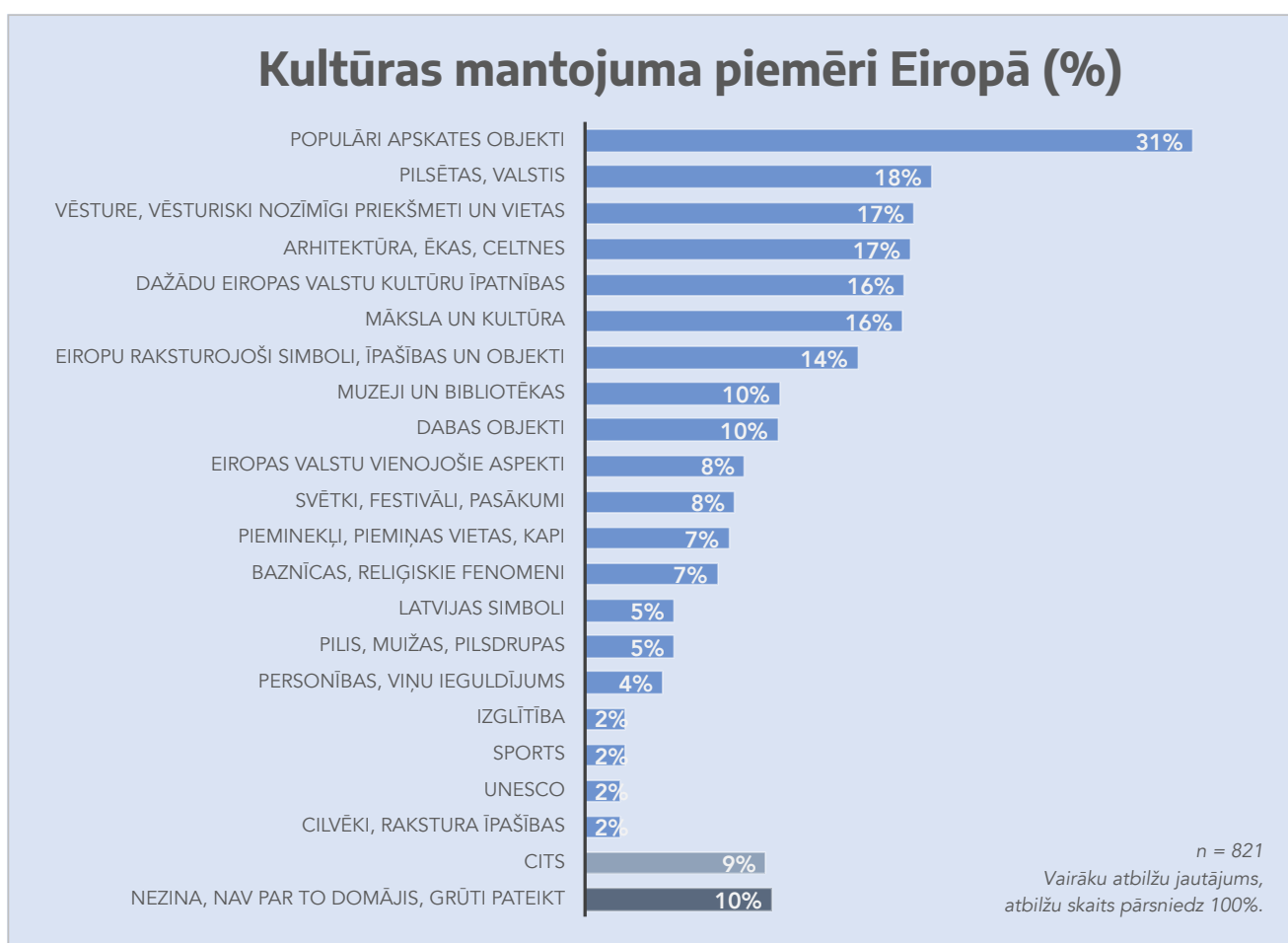
16% jauniešu ir atzīmējuši savas atbildes, kas ietilpst kategorijās *dažādu Eiropas valstu kultūras īpatnības* (Itālijas mode, Beļģu šokolāde, jodelēšana, dažādas valodas) un *māksla un kultūra*. 14% respondentu nosaukuši *Eiropu raksturojošus simbolus, īpašības un objektus*, kamēr 10% *muzejus un bibliotēkas*, kā arī dažādus *dabas objektus*. 8% atzīmi sasniegušas tādas kategorijas, kā *Eiropas valstu vienojošie aspekti (savstarpēja sadarbība, vienotība, Erasmus + u.c.)* un *svētki, pasākumi, festivāli*. Mazliet mazāku procentuālo skaitu (7%) sasniegušas atbildes, kas ietilpst kategorijās *pieminekļi, piemiņas vietas, kapi un baznīcas, reliģiskie fenomeni*.

Kā kultūras mantojuma piemērus Eiropā, kas atbilst kategorijai *Latvijas simboli* un *pilis, muižas, pilsdrupas*, nosaukuši 5% respondentu. 4% jauniešu kultūras mantojuma piemērs Eiropā ir *kāda personība un/vai viņa ieguldījums*, bet kategorijās *izglītība, sports, cilvēki un viņu rakstura īpašības* un *UNESCO atbildes* minējuši katrā 2% jauniešu.

9% respondentu atbildējuši ar atbildēm, kas ietilpst kategorijā *cits*, un daļa no tām nav kultūras mantojuma piemēri, kā *tūrisms, ANO, NATO, mašīnas, saražotās preces, Audi centrs, labas darba vietas, moderns dzīvesveids*. Vēl 10% nav zinājuši atbildi, nav par to domājuši vai ir bijis grūti atbildēt.

Izpratni par kultūras mantojumu jauniešu dzīvesvietās ietekmē jauniešu dzīvesvieta un valodas, kādā tie sarunājas ģimenē. Savukārt dzīvesvieta būtiski neietekmē izpratni par kultūras mantojumu Latvijā kopumā. To nedaudz ietekmē valodas, kādā jaunieši sarunājas ģimenē. Eiropas kultūras mantojumu izpratne nav atkarīga ne no jauniešu dzimuma, ne dzīvesvieta, ne valodas, kādā tie sarunājas ģimenē.

49. attēls. Kultūras mantojuma piemēri Eiropā

Kopumā var secināt, ka jaunieši savā dzīvesvietas līmenī spēj identificēt nozīmīgus un konkrētai vietai raksturīgus kultūras mantojuma piemērus, tomēr kā kopējie Latvijas kultūras mantojuma piemēri un arī dzīvesvietai raksturīgi biežāk minēti dabas objekti. No nemateriālā kultūras mantojuma Latvijas līmenī jaunieši bieži atpazīst dažādas latviešu tradīcijas, paražas un folkloru, kā arī mākslas un kultūras fenomenus un Latvijas simbolus, ko mazāk min dzīvesvietas un Eiropas līmenī. Salīdzinoši bieži dzīvesvietas un Latvijas līmenī minēti muzeji un bibliotēkas. Savukārt Eiropas līmenī tie ir dažādi populāri apskates objekti un konkrētas pilsētas.

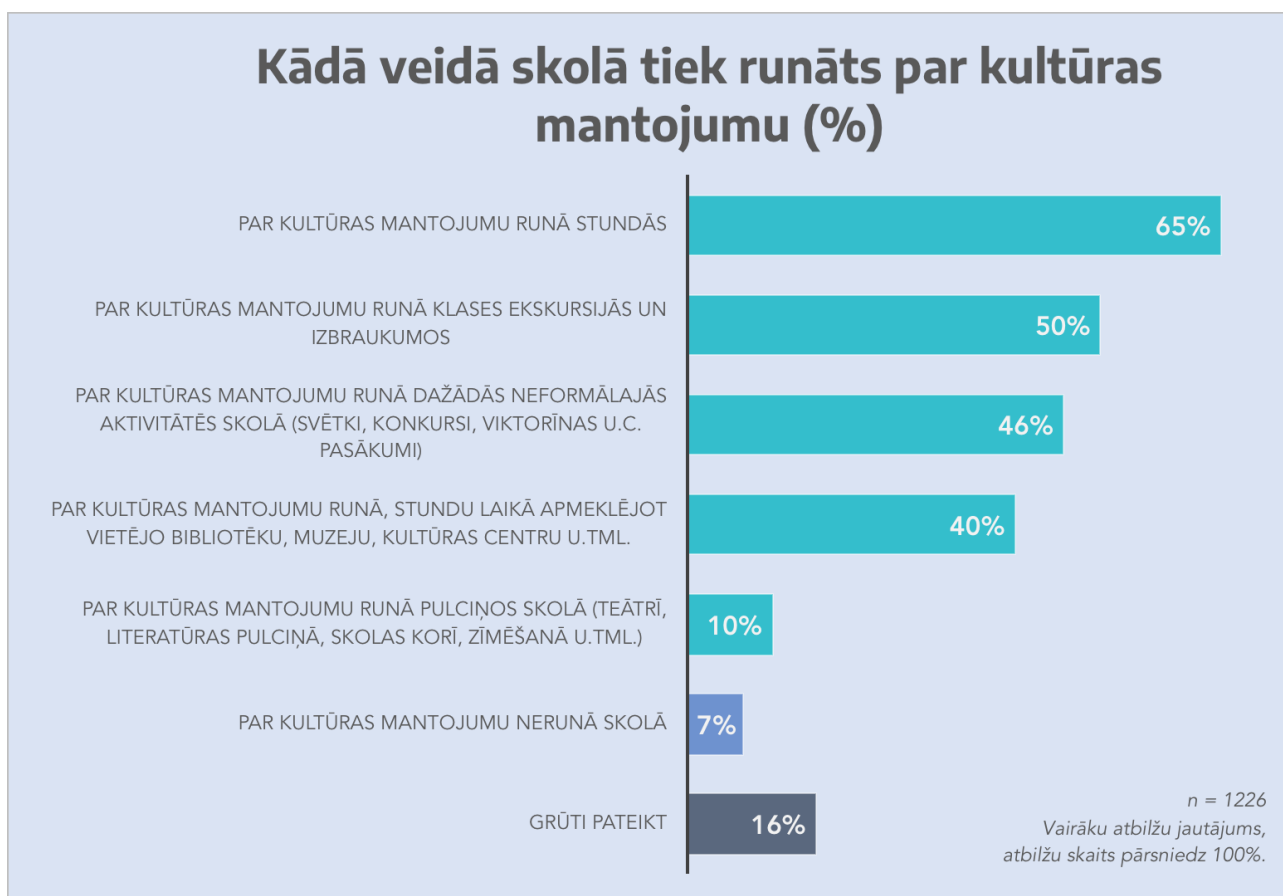
Izpratni par kultūras mantojumu jauniešu dzīvesvietās ietekmē jauniešu dzīvesvietas un valodas, kādā tie sarunājas ģimenē. Savukārt dzīvesvieta būtiski neietekmē izpratni par kultūras mantojumu Latvijā kopumā. To nedaudz ietekmē valodas, kādā jaunieši sarunājas ģimenē. Eiropas kultūras mantojumu izpratne nav atkarīga ne no jauniešu dzimuma, ne dzīvesvietas, ne valodas, kādā tie sarunājas ģimenē.

4.4. Kādā veidā skolā tiek runāts par kultūras mantojumu

Lai analizētu jauniešu izpratni par kultūras mantojumu, svarīgi noskaidrot, kādā veidā skolā formālās un neformālās izglītības ietvaros tiek runāts un vai vispār tiek runāts par kultūras mantojumu (skatīt 50. attēlu).

Aptaujas dati liecina, ka visvairāk par kultūras mantojumu tiek runāts *mācību stundās* (65%) un *klases ekskursijās, izbraukumos* (50%). Nedaudz mazāk par pusi jauniešu atzina, ka par kultūras mantojumu tiek runāts dažādās *neformālajās aktivitātēs skolā, piemēram, svētkos, konkursos, viktorīnās un citos pasākumos* (46%). Salīdzinoši bieži jaunieši par kultūras mantojumu runā, *stundu laikā apmeklējot vietējo bibliotēku, muzeju, kultūras centru u. tml.* (40%). Vismazāk par kultūras mantojumu tiek runāts *pulciņos skolā, piemēram, teātrī, literatūras pulciņā, skolas korī, zīmēšanā u.tml.* (10%). Maza daļa jauniešu atzina, ka par kultūras mantojumu skolā netiek runāts (7%)

50. attēls. Kādā veidā skolā tiek runāts par kultūras mantojumu

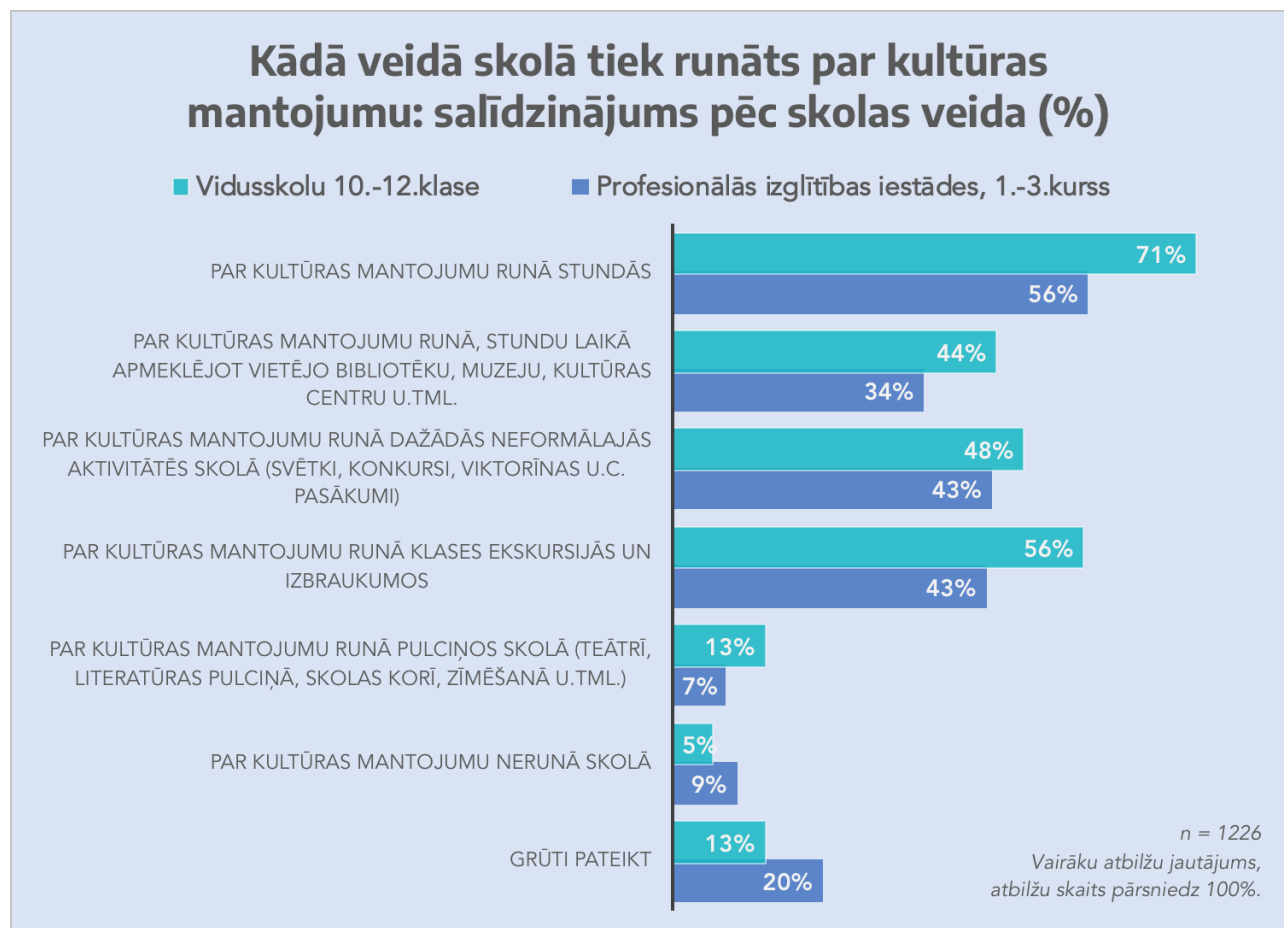

Dati liecina, ka pastāv atšķirības, kā par kultūras mantojumu tiek runāts vispārējās izglītības un profesionālās izglītības skolās (skatīt 51. attēlu). Visos iespējamajos veidos, kādos var runāt par kultūras mantojumu skolas formālās un neformālās izglītības ietvaros, vispārējās izglītības iestādēs par to tiek runāts vairāk nekā profesionālajās skolās. Piemēram, *stundu laikā par kultūras mantojumu* vidusskolās (70%) tiek runāts būtiski vairāk kā profesionālajās skolās (56%). Tāpat arī *stundu laikā apmeklējot vietējo bibliotēku, muzeju, u.tml.* vidusskolās (43%) par kultūras mantojumu tiek runāts vairāk, kamēr profesionālajās skolās mazāk (34%).

Dažādu neformālo aktivitāšu laikā vidusskolas (47%) apsteidz profesionālās skolas (43%). Arī *klases ekskursiju un izbraukumu laikā* vidusskolēni (55%) uzzina vairāk par kultūras mantojumu, nekā profesionālo skolu audzēkņi (42%). Salīdzinoši mazāk par kultūras mantojumu tiek runāts *pulciņos skolā, piemēram, teātrī, literatūras pulciņā, skolas korī, zīmēšanā u.tml.*, tomēr

vidusskolās biežāk (12%) nekā profesionālajās skolās (7%). 7% no profesionālo izglītības iestāžu audzēkņiem *par kultūras mantojumu nerunā* vispār, kamēr tie ir 5% vispārējo izglītības iestāžu audzēkņi.

51. attēls. Kādā veidā skolā tiek runāts par kultūras mantojumu: salīdzinājums pēc skolas veida

Var secināt, ka izglītības iestādēm ir būtiska loma jauniešu uzziņas veicināšanā par kultūras mantojumu, jo par to tiek visvairāk runāts mācību stundu ietvaros, ekskursijās un izbraukumos kā arī dažādo neformālo aktivitāšu laikā, kas norisinās skolā. Salīdzinot skolas pēc mācību valodas, parādās tendences, ka krievu skolās dažādākos veidos biežāk tiek runāts par kultūras mantojumu nekā skolās, kur mācību valoda ir latviešu valoda. Pētījuma dati rāda, ka visos iespējamajos veidos, kādos var runāt par kultūras mantojumu skolas formālās un neformālās izglītības ietvaros, vidusskolās par to tiek runāts vairāk nekā profesionālajās skolās.

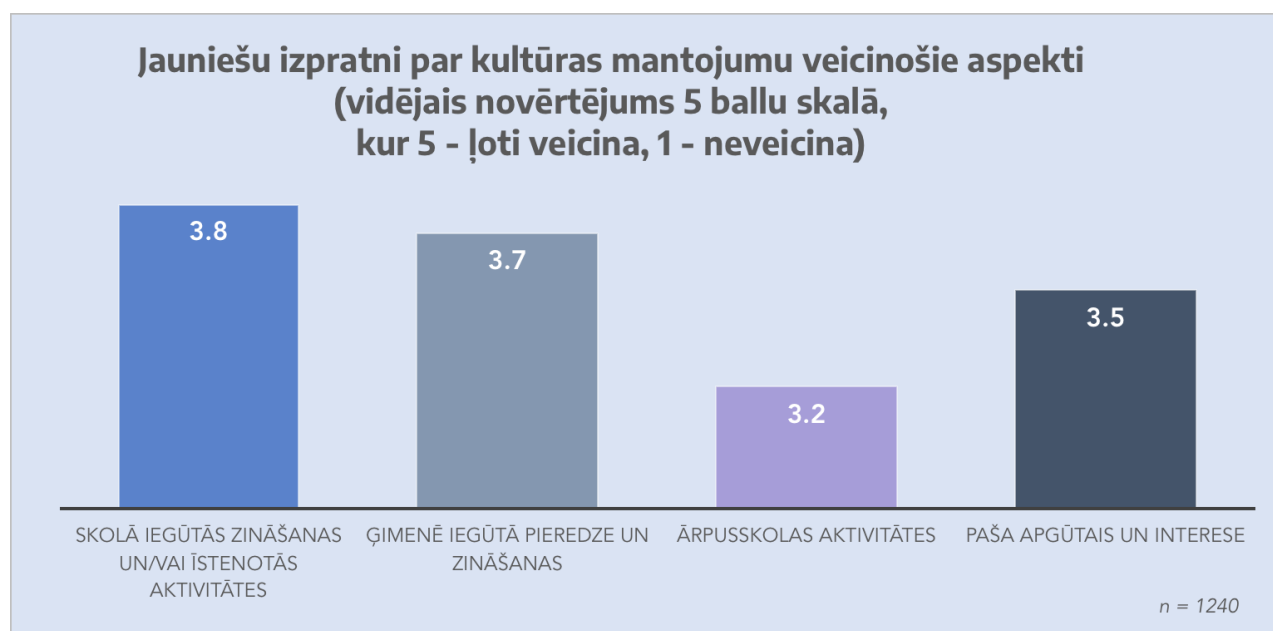
4.5. Aspekti, kas veicina izpratni par kultūras mantojumu

Anketā jauniešiem tika lūgts novērtēt 5 ballu skalā (kur 5 – ļoti veicina, 1 – nemaz neveicina), cik lielā mērā viņu izpratni par kultūras mantojumu veicina *skolā iegūtās zināšanas vai īstenotās aktivitātes, ārpuskolas aktivitātes, ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas vai pašu apgūtais un interese* (skatīt 52. attēlu).

Kopumā jauniešu izpratni par kultūras mantojumu visvairāk veicina *skolā iegūtās zināšanas un/vai īstenotās aktivitātes* (3.8 balles), kā arī *ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas* (3.7 balles). Nedaudz mazāk šo izpratni veicina *paša apgūtais un interese* (3.5 balles) un *ārpuskolas aktivitātes* (3.2 balles).

Būtiskas izmaiņas izpratnes veicināšanā neparādās, analizējot pēc jauniešu dzīvesvietas, valodas, kādā tie runā ģimenē, skolas veida un mācību valodas (skatīt 8. tabulu).

52. attēls. Jauniešu izpratni par kultūras mantojumu veicinošie aspekti

8. tabula. Jauniešu izpratni par kultūras mantojumu veicinošie aspekti: salīdzinājumi

Jauniešu izpratni par kultūras mantojumu veicinošie aspekti (vidējais novērtējums 5 ballu skalā, kur 5 - ļoti veicina, 1 - neveicina)				
Salīdzinājumi	Skolā iegūtās zināšanas un/vai īstenotās aktivitātes	Ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas	Ārpusskolas aktivitātes	Paša apgūtais un interese
Pēc dzīvesvietas				
Rīga	3.7	3.6	3.1	3.5
Cita pilsēta	3.8	3.7	3.3	3.6
Ciems, pagasts	3.7	3.7	3.3	3.5
Pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē				
Latviešu	3.7	3.7	3.2	3.5
Krievu	3.9	3.6	3.2	3.5
Vienlīdz bieži latviešu un krievu valodā	3.9	3.8	3.4	3.8
Pēc izglītības iestādes veida				
Vidusskolu 10.-12.klase	3.7	3.6	3.2	3.5
Profesionālās izglītības iestādes, 1.-3.kurss	3.8	3.8	3.4	3.6
Pēc mācību valodas				
latviešu	3.7	3.7	3.1	3.5
krievu	3.8	3.6	3.2	3.5

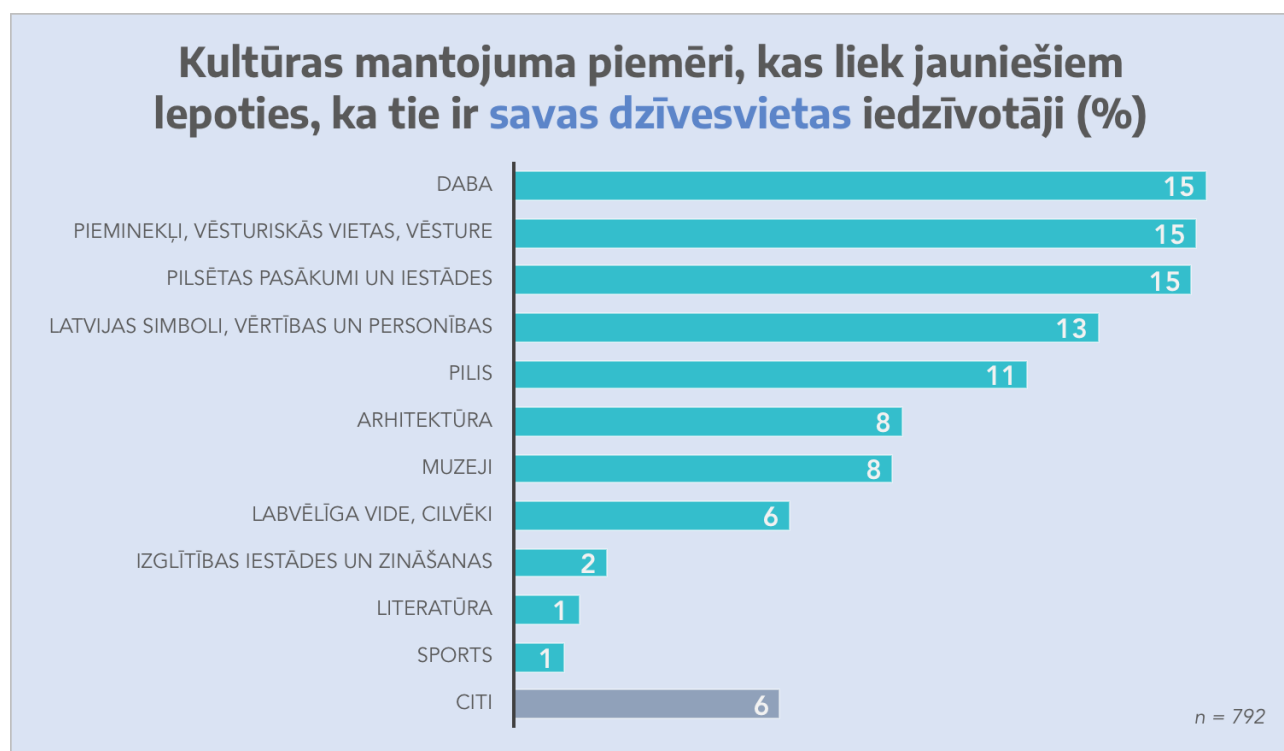

4.6. Kultūras mantojuma piemēri, kas liek lepoties

Aptaujā jauniešiem tika lūgts brīvā formā nosaukt to kultūras mantojumu, kas rada viņiem vislielāko lepnuma izjūtu savā dzīvesvietā, Latvijā un Eiropā. Ne visi jaunieši varēja sniegt atbildes uz šo jautājumu un daudzas atbildes nebija saistītas tieši ar kultūras mantojumu. Iegūtās atbildes tika apkopotas vairākās kategorijās.

Atbildot uz jautājumu, ar ko jaunieši lepojas **savā dzīvesvietā**, līdzvērtīgas atbildes tika sniegtas kategorijā *daba* (15%), *pieminekļi, vēsturiskas vietas un vēsture* (15%), kā arī *pilsētas pasākumi un iestādes* (15%). Tāpat jaunieši savā dzīvesvietā lepojas ar *Latvijas simboliem, vērtībām vai personībām* (13%) (skatīt 53. attēlu). 11% norāda, ka lepojas konkrēti ar kādu *pili*, 8% ar *arhitektūru* vispārīgi, tikpat ar *muzejiem* (8%), nedaudz mazāk nosaukta *labvēlīga vide, cilvēki* (6%). Tikai 2% nosauc *izglītības iestādes un zināšanas*, 1% *literatūru* un 1% *sportu*. 6% norāda kādu citu atbildi, kas neietilpst minētajās kategorijās.

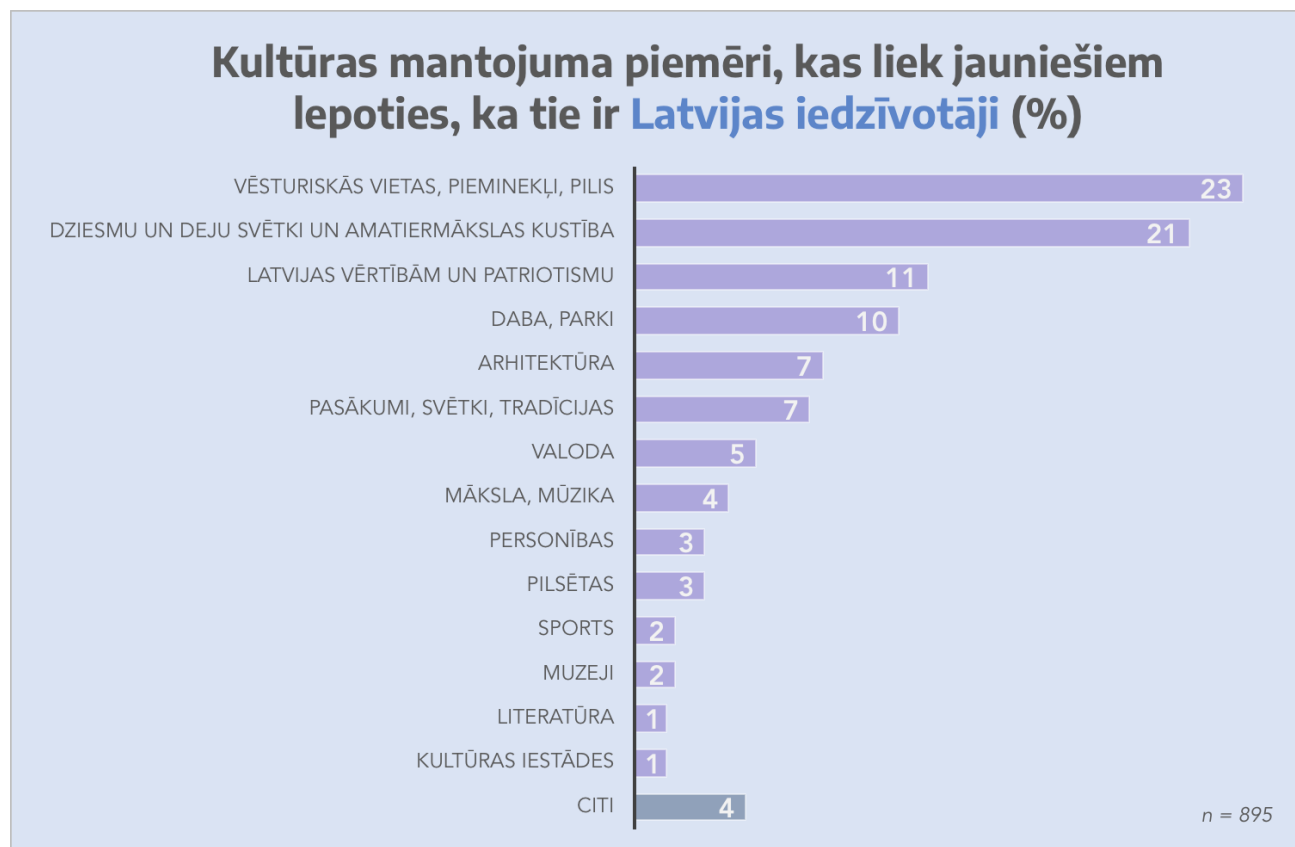
53. attēls. Kultūras mantojuma piemēri, kas liek jauniešiem lepoties, ka tie ir savas dzīvesvietas iedzīvotāji

Savukārt **Latvijā** jaunieši izteikti lepojas ar *vēsturiskām vietām, pieminekļiem un pilīm* (23%), kā arī ar *Dziesmu un deju svētkiem un amatiermākslas kustību* (21%) (skatīt 54. attēlu). 11% jauniešu lepojas ar *Latvijas vērtībām un patriotismu*.

Arī Latvijas līmenī daļa jauniešu min ar kultūras mantojumu nesaistīto - *dabu, parkus* (10%). 7% minējuši *arhitektūru*, tikpat – kādu *pasākumu, svētkus vai tradīcijās*, bet 5% - *valodu*. 4% norādījuši kaut ko no *mākslas, mūzikas*, 3% - *konkrētas personības*, 3% - *pilsētas*. 2% minējuši *sportu*, tikpat – *muzejus*. 1% lepojas ar *literatūru* un tikpat ar *kultūras iestādēm*.

54. attēls. Kultūras mantojuma piemēri, kas liek jauniešiem lepoties, ka tie ir Latvijas iedzīvotāji

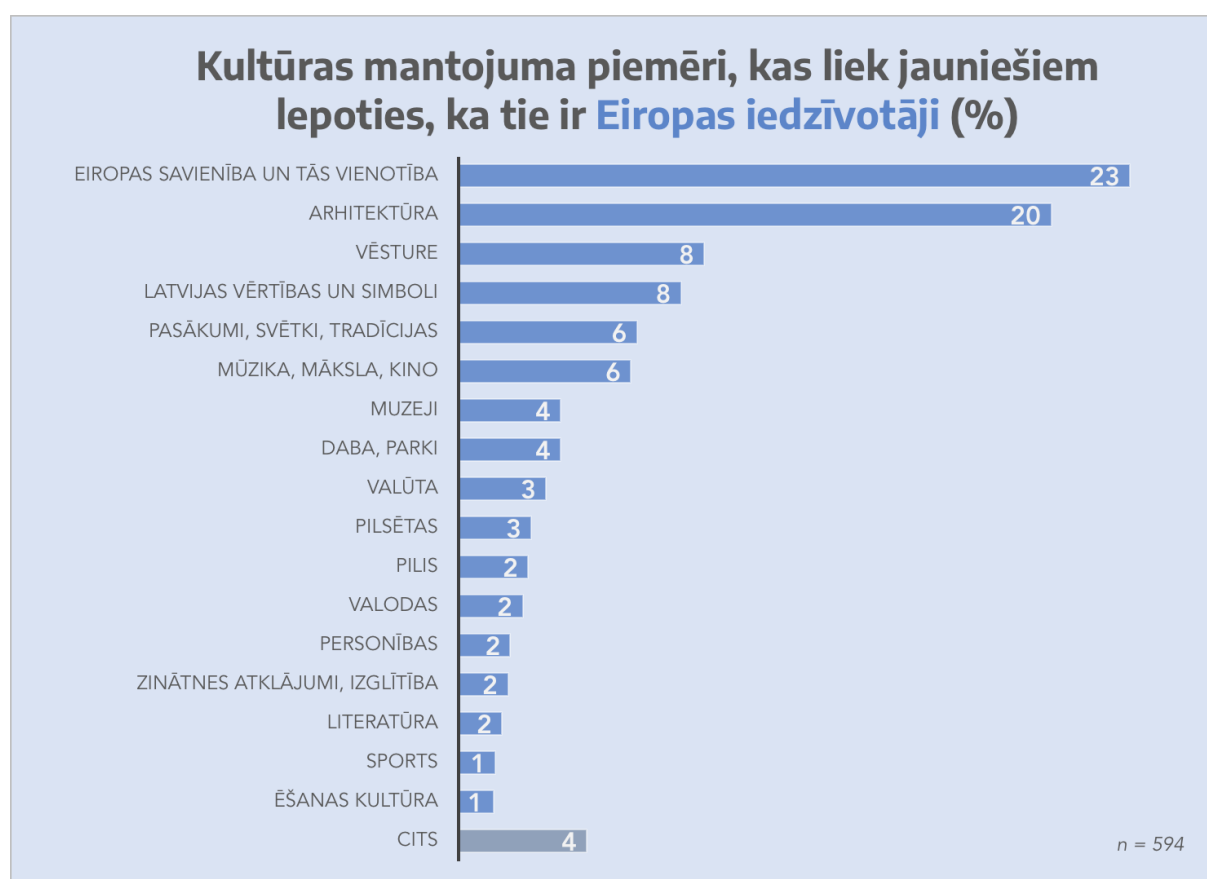

Eiropas līmenī jaunieši lepojas galvenokārt ar *Eiropas Savienību un tās vienotību* (23%), kā arī *arhitektūras piemēriem* (20%) (skatīt 55. attēlu). Daudzi jaunieši nespēj izlemt atbildi uz šo jautājumu un viņu atbildes ir sadrumstalotas.

8% lepojas ar *vēsturi*, tikpat – ar tādu kultūras mantojumu Eiropā, kas saistās

ar Latvijas vērtībām un simboliem. 6% lepojas ar pasākumiem, svētkiem, tradīcijām un tikpat ar mūziku, mākslu un kino. 4% lepojas ar muzejiem, tikpat ar dabu un parkiem. 3% lepojas ar valūtu, tikpat ar dažādām pilsētām. 2% lepojas ar pilīm, tikpat ar valodām, personībām, zinātnes atklājumiem un izglītību, kā arī literatūru, bet 1% ar sportu, kā arī ar ēšanas kultūru.

55. attēls. Kultūras mantojuma piemēri, kas liek jauniešiem lepoties, ka tie ir Eiropas iedzīvotāji

Jāsecina, ka no kultūras mantojuma jaunieši kā lepošanās iemeslu ar savu dzīvesvietu redz pieminekļus, vēsturiskas vietas, pilis un arhitektūru. Tomēr daļa jauniešu šajā jautājumā nemin atbildes, kas tieši saistītas ar kultūras mantojumu, jo viņiem savā dzīvesvietā nozīmīgs lepošanās iemesls ir arī daba, konkrētās vietas pasākumi un iestādes, kā arī kopējie Latvijas simboli, vērtības un personības. Arī Latvijas līmenī jaunieši lepojas ar konkrētām vēsturiskām vietām, pieminekļiem un arī pilīm, kā arī lepošanās vērti lielai daļai ir Dziesmu un deju svētki un ar to saistītā amatiermākslas kustība. Te mazāk jauniešu min kaut ko

nesaistītu ar kultūras mantojumu, piemēram, dabu un parkus. Savukārt Eiropā jaunieši izteikti lepojas ar Eiropas Savienību un tās vienotību, kā arī arhitektūru, bet kopumā Eiropas līmenī jauniešu atbildes ir ļoti sadrumstalotas, kā arī daudziem ir grūti atbildēt kultūras mantojumu, ar kuru viņi lepojas Eiropā.

4.7. No ģimenes aizgūtās tradīcijas

Ar aptaujas palīdzību tika noskaidrots, kādas tradīcijas jaunieši aizguvuši no savas ģimenes. Jauniešiem bija jāmin viena šāda tradīcija, kopumā 898 respondenti atbildēja uz šo jautājumu. Atbildes tika apkopotas 23 kategorijās (skatīt 56. attēlu).

Jauniešiem visraksturīgākās tradīcijas, ko tie aizguvuši ģimenē, ir saistītas ar dažādu svētku svinēšanu. 16% norāda, ka viņu ģimenē aizguvuši *Ziemassvētku svinēšanu un ar tiem saistīto tradīciju piekopšanu*, bet 14% - *Jāņu svinēšanu un ar tiem saistīto tradīciju piekopšanu*. 11% norādījuši *dažādu svētku svinēšanas paradumus un kopā būšanu* tajos vispārīgi, piemēram, vienkārši svinēt svētkus, svētkos būt kopā ar ģimeni, kā arī svinēt dažādus svētkus.

7% norāda *Jaunā gada sagaidīšanas tradīcijas*, 6% - *valsts svētku un piemiņas dienu atzīmēšana*, bet 5% - *Lieldienu svinēšanu un ar tām saistīto tradīciju piekopšanu*. 4% jauniešiem ģimenē ir tradīcija *ceļot kopā ar ģimeni*, 3% norādījuši kādas *kopīga ēdiena gatavošanas vai ēšanas kultūras prakses*. Jaunieši kā tradīcijas, ko pārņēmuši no ģimenes, minējuši arī *dažādas vērtības un attieksmes*, piemēram, cilvēku cienīšana, cieņa pret vecākiem, būt draudzīgam, patstāvība, nekaitēt dabai u.c.

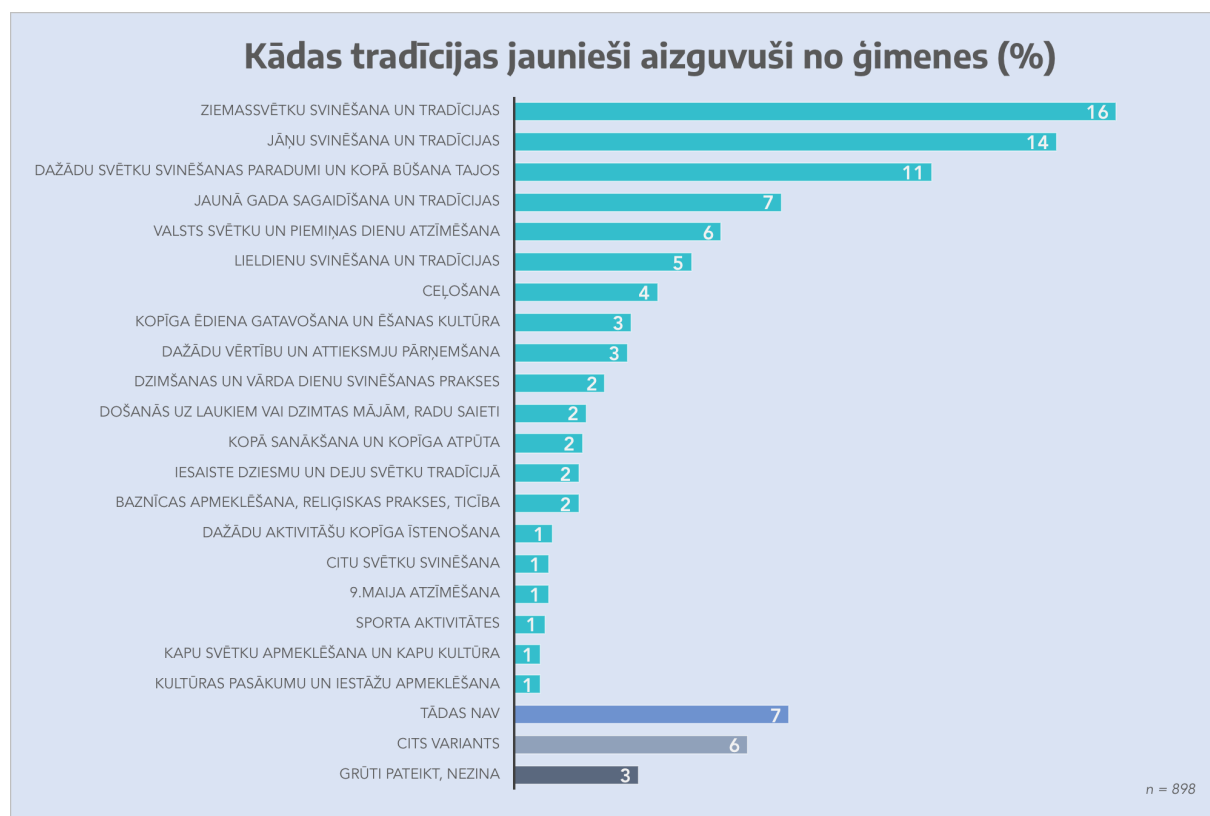
2% jauniešu minējuši *dzimšanas un vārda dienu svinēšanas prakses*, tikpat – *došanos uz laukiem vai dzimtas mājām, radu saietus; kopā sanākšanu un kopīgu atpūtu dažādos veidos; iesaisti Dziesmu un deju svētku tradīcijā* (t.sk. amatiermākslā); *baznīcas apmeklēšanu, reliģiskas prakses, ticību*. 1% jauniešu norādījuši *dažādu kopīgu aktivitāšu īstenošanu*, piemēram, makšķerēšanu, ziemas peldes u.c., tikpat – *dažādu citu svētku svinēšanu*, piemēram, 8.martu, krievu tautas svētkus. 1% norādījis, ka *atzīmē 9.maiju* un noliek ziedus pie Uzvaras pieminekļa, tikpat norādījuši dažādas *sporta aktivitātes, kapu svētku*

apmeklēšanu un ar kapu kultūru saistītas prakses, kā arī kultūras pasākumu un iestāžu apmeklējumus.

6% jauniešu norādījuši kādu citu variantu, kurš neietilpst nevienā no dotajām kategorijām, piemēram, *visas kāzas tiek svinētas baznīcā, taisīt fotogrāfijas piemiņai, svētdienās brauc iepirkties, šķiest naudu kā nemetas, skatīties Eirovīziju, pirmā dēla vārds ir Jānis, pelnīt naudu, runāt latgaļu valodā, maksāt par internetu, lietot ūdeni, kliegt uz saviem bērniem, būt brīvam un neatkarīgam no tradīcijām, gulēt, elpot, egle stāv visu gadu* u.c. 7% jauniešu norāda, ka viņiem nav ģimenes tradīciju, bet 3% bija grūti atbildēt vai nezināja atbildi uz šo jautājumu.

Var secināt, ka jaunieši pārsvarā no ģimenes aizguvuši tās tradīcijas, kas saistītas ar dažādu svētku svinēšanu – Ziemassvētkiem, Jāņiem, Jauno gadu, valsts svētku un piemiņas dienu, Lieldienu un citu svētku. Jauniešiem būtiski no ģimenes aizgūtās tradīcijas svētkos būt kopā un dažādu ar tiem saistītu tradīciju piekopšana.

56. attēls: Kādas tradīcijas jaunieši aizguvuši no ģimenes

RESPONDENTU RAKSTUROJUMS

Kopumā tika aptaujāti 1240 jaunieši mērķa grupā Latvijas jaunieši vecumā no 16 līdz 19 gadiem no vispārīzglītojošo dienas skolu 10.–12. klasēm un profesionālo izglītības skolu 1. – 3.kursiem.

Respondentus raksturojošie elementi ir – dzimums, dzīvesvietas tips, skolas veids, pārstāvētā klase/ kurss, valoda, kurā ikdienā sarunājas ar ģimenes locekļiem, valoda, kurā ikdienā sarunājas ar draugiem (skat. 9. tabulu).

9. tabula. Respondentu raksturojums

DZIMUMS	%
Vīrieši	45%
Sievietes	55%
DZĪVESVIETAS TIPS	%
Rīga	32%
Cita pilsēta	43%
Ciems, pagasts	25%
SKOLAS VEIDS	%
Vidusskola	59%
Profesionālās izglītības iestādes (1.-3. kurss)	41%
PĀRSTĀVĒTĀ KLASE/ KURSS	%
10. klase	20%
11. klase	22%
12. klase	17%
1. kurss	16%
2. kurss	16%
3. kurss	9%
VALODA, KURĀ IKDIENĀ SARUNĀJAS AR ĢIMENES LOCEKĻIEM	%
Latviešu	60%
Krievu	31%

Vienlīdz bieži latviešu un krievu valodā	8%
Angļu	0%
Citā	1%
VALODA, KURĀ IKDIENĀ SARUNĀJAS AR DRAUGIEM	%
Latviešu	60%
Krievu	24%
Vienlīdz bieži latviešu un krievu valodā	14%
Angļu	1%
Citā	1%
n= 1240	

SECNĀJUMI

1. Aptaujas dati liecina, ka jauniešiem Latvijā ir daudz un dažādas brīvā laika pavadīšanas formas. Maz ir tādu jauniešu, kuriem nav brīvajā laikā nekā, ko darīt un kā sevi nodarbināt. Vispopulārākās brīvā laika pavadīšanas formas ir nesaistītas ar kultūras patēriņu – laika pavadīšana internetā, ciemošanās pie draugiem, radiem un ciemiņu uzņemšana, tikšanās ar draugiem.
2. Jauniešu brīvā laika aktivitātēs, kas saistītas ar kultūru, visbiežāk ir pasīva tās patērēšana – mūzikas ierakstu klausīšanās, kino apmeklēšana, grāmatu lasīšana, muzeju, izstāžu apmeklēšana un koncertu apmeklēšana.
3. Sieviešu dzimuma jaunietes ir aktīvākas dažādos brīvā laika pavadīšanas veidos nekā vīriešu dzimuma, un tas attiecas kā uz aktīvo, tā pasīvo kultūras līdzdalību. Jaunietes lasa vairāk grāmatas, apmeklē muzejus, izstādes, koncertus, teātrus, operas un pašas radoši izpaužas, bet daudz vairāk vīriešu dzimuma jaunieši nodarbojas ar datorspēļu spēlēšanu.
4. Rīgā dzīvojošajiem jauniešiem ir vairāk iespēju pasīvi patērēt kultūru, kā iet uz kino, muzejiem, izstādēm, teātriem un operu, koncertiem, bet viņi daudz aktīvāk izmanto arī tās iespējas, kuras teorētiski būtu pieejamas citu pilsētu un ciemu, pagastu jauniešiem, kā grāmatu lasīšana, aizraušanās ar kulināriju un daiļdarbu rakstīšana.
5. Vispopulārākās ārpuskolas aktivitātes jebkad jauniešu dzīvēs bijušas nodarbošanās ar kādu komandas sporta veidu, dziedāšana korī un iešana sporta skolā. Jāņem vērā, ka aptaujātie jaunieši mērķgrupā 16-19 gadi šobrīd nav pārāk aktīvi, jo minētajās aktivitātēs šobrīd, salīdzinot ar iepriekšējām vecuma grupām, iesaistījušies maz jauniešu.
6. Šobrīd aptaujātie jaunieši populārākajās ar Dziesmu un deju svētkiem saistītajās ārpuskolas aktivitātēs – dziedāšanu korī un nodarbošanos ar tautas dejām – iesaistījušies salīdzinoši mazāk nekā citos dzīves posmos.
7. Jaunieši motivācija iesaistīties ārpuskolas aktivitātēs ir tas, ka tos saista konkrētā aktivitāte, ir vēlme attīstīt personību, kā arī pilnveidot un attīstīt talantus un prasmes.

8. Ciemos un pagastos dzīvojošie jaunieši vairāk tiek motivēti ārēji un iesaistās ārpusskolas aktivitātēs pedagogu vai pulciņu vadītāju iedvesmoti un aicināti, kamēr Rīgā dzīvojošos jauniešus vairāk motivē sevis pilnveidošana.
9. Visbiežāk jauniešus iesaistīties ārpusskolas aktivitātēs kavē nepiemērots norises laiks, pārāk liela noslodze skolā un ar to saistītajiem pienākumiem, kā arī nodarbību norises vieta.
10. Ciemos un pagastos dzīvojošajiem jauniešiem nodarbību norises vieta ir vairāk traucējošs aspekts, kas kavē iesaisti ārpusskolas aktivitātēs, savukārt rīdziniekiem – pārāk liela noslodze skolā un ar to saistītajos pienākumos. Citās pilsētās un ciemos, pagastos dzīvojošajiem salīdzinoši daudz aktuālāk ir tas, ka netiek piedāvātas tādas aktivitātes, kas interesē, bet tas netika novērots starp Rīgas jauniešiem.
11. Kopumā jaunieši ārpusstundu aktivitātēm nedēļā velta ļoti atšķirīgu laika ieguldījumu. Gandrīz puse no jauniešiem tam velta līdz 9 stundām nedēļā.
12. Citās pilsētās, ciemos un pagastos dzīvojošajiem jauniešiem ir novērojama tendence pavadīt ārpusskolas aktivitātēs salīdzinoši mazāku stundu skaitu nedēļā kā rīdziniekiem – līdz 4 stundām nedēļā, savukārt Rīgas jauniešiem izteikti novērojams salīdzinoši liels pavadītais laiks, kas ir 20 stundas vai vairāk.
13. Redzama tendence, ka vispārizglītojošo izglītības iestāžu audzēkņiem ir raksturīgs pavadīt vairāk laika ārpusskolas aktivitātēs nekā profesionālo izglītības iestāžu studentiem.
14. Vispopulārākā līdzdalības forma iesaistei Dziesmu un deju svētkos ir pasīva - to skatīšanās televīzijā, savukārt aktīvā iesaiste, piedaloties svētkos kā dalībniekam, ir tikai otrā populārākā iesaistes forma. Bet pozitīvi vērtējams, ka jaunieši lielākoties nākotnē vēlētos piedalīties svētkos klātienē (kā dalībnieki, skatītāji, brīvprātīgie), nevis tos vērot televīzijā.
15. Kopumā ciemu un pagastu jaunieši aktīvāk kā Rīgas un citu pilsētu iedzīvotāji iesaistās svētkos visās tās formās – gan kā dalībnieki un brīvprātīgie, gan kā skatītāji klātienē un televīzijā.

16. Svētku dalībnieku un televīzijas skatītāju vidū vairāk bijušas sievietes nekā vīrieši, toties vienāds skaits abu dzimumu pārstāvju bijuši svētku skatītāji klātienē vai tajos iesaistījušies kā brīvprātīgie.
17. Tie jaunieši, kas ģimenē runā latviski vai vienlīdz bieži krievu un latviešu valodā, līdz šim vairāk līdzdarbojušies svētkos nekā tie jaunieši, kas ģimenē runā krieviski. Tomēr secināts, ka jauniešiem, kas ģimenē runā krievu valodā, ir liela interese par svētkiem, jo liels skaits šo jauniešu norāda, ka nākotnē labprāt svētkus vērotu vai tajos piedalītos.
18. Vislielākais skaits jauniešu bijuši svētkos kora vai tautas deju kolektīvu sastāvā – pārējie kolektīvi pārstāvēti pavisam nelielā skaitā. Dziedāt kori ir daudz aktuālāk sievietēm dzimumam, kamēr tautas dejās šāda atšķirība nav manāma.
19. Svētkos piedalījušies vairāk tie jaunieši, kas ģimenē runā latviešu valodā, nekā tie, kas ģimenē runā krievu valodā vai vienlīdz bieži latviešu un krievu valodā. Krievu valodā vai abās valodās ģimenē runājošajiem jauniešiem bijusi aptuveni vienlīdzīga pieredze piedalīties gan koros, gan tautas deju kolektīvos.
20. Ģimenei ir nozīme jauniešu iesaistei svētku tradīcijā, ko liecina aptaujas dati par to, ka daudziem, kas aktīvi un pasīvi iesaistījušies, visbiežāk kāds no radniekiem, arī vecāki, retāk brāļi un/vai māšas bijuši iesaistīti svētkos kā dalībnieki.
21. Jauniešiem visbūtiskākie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem ir spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits, nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms un līdzdalība latviešu Dziesmu un deju svētku tradīcijas uzturēšanā. Lai gan ieguvumus no svētkiem līdzīgus redz gan tie jaunieši, kas ir piedalījušies svētkos, gan tie, kas nav, tika secināts, ka dalībniekiem izteiktāks ieguvums ir spilgtās emocijas.
22. Brīvprātīgajiem, atšķirībā no svētku dalībniekiem, uzreiz pēc spilgtām emocijām, ko nesniedz nekas cits, un nostiprinātas nacionālās piederības sajūtas, patriotisma ir iespēja iepazīties ar cilvēkiem un pavadīt laiku kopā ar tiem, kamēr dalībniekiem tā ir līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā.

23. Ciemu un pagastu jauniešiem svarīgāks ieguvums no svētkiem ir komunicēšana ar citiem dalībniekiem un saliedētība, bet pilsētās nozīmīgāks ieguvums ir latviešu tradīcijas uzturēšana.
24. Ģimenē krievu valodā runājošajiem jauniešiem kā viens no galvenajiem ieguvumiem no Dziesmu un deju svētkiem ir iespēja gūt jaunas zināšanas par latviešu tradīcijām un kultūru. Tāpat svētki viņiem ir nozīmīgs pasākums, kurā socializēties, jo viņu ieguvumi vairāk saistīti ar izklaidi un jaunu cilvēku iepazīšanu.
25. Jaunieši visvairāk lepojas būt Latvijas iedzīvotāji dažādu sasniegumu, sasniegumu sportā dēļ, tāpat arī Latvijas valsts svētku un citu pasākumu laikā. Lepnumu lielai daļai jauniešu izraisa arī dažādi ar Latvijas valsti saistīti aspekti – tās vēsture, valoda, simboli un notikumi.
26. Latviešu valodā runājošajiem jauniešiem ir lielāks lepnums par Latviju tad, kad tiek gūti kādi nopelni vai sasniegumi, viņi vairāk lepojas ar Latvijas vēsturi, simboliem, notikumiem un valodu, kā arī Dziesmu un deju svētkiem, savukārt krievu valodā runājošie jaunieši vairāk lepojas ar ievērojamām vietām.
27. Jaunieši visvairāk nelepojas būt Latvijas iedzīvotāji dažādu politiska rakstura problēmu, dažādu iekšējo problēmsituāciju, zemā atalgojuma, sociālo garantiju un augsto nodokļu dēļ.
28. Ģimenē krievu valodā runājošie jaunieši, salīdzinot ar latviešu valodā runājošajiem jauniešiem, daudz biežāk norāda, ka nelepojas ar Latviju.
29. Jaunieši lepojas būt Eiropas iedzīvotāji, jo tiem ir priekšrocības ceļojot bez vīzām, kā arī lepnumu raisa sasniegumi, panākumi un attīstība dažādās jomās. Savukārt mazāk svarīga jauniešiem ir politika, ekonomika, būšana NATO, kā arī izglītības un nākotnes perspektīvas, kas saistītas ar Eiropu.
30. Jaunieši Eiropā nelepojas ar to, ka nav drošības sajūta un ir dažādi starptautiskie konflikti, kas rodas valstu starpā. Tāpat jauniešiem lepoties būt par Eiropas iedzīvotāju liedz tādi iemesli, kā politiska rakstura problēmas un imigranti, bēgļi.
31. Jauniešu atbildes gan par lepošanās, gan nelepošanās iemesliem neatšķirās, vērtējot tos pēc dažādiem demogrāfiskajiem parametriem, kas

- liecina, ka jauniešiem Latvijā kopumā ir sarežģīti atbildēt uz jautājumiem, kas saistīti ar viņu eiropisko identitāti.
32. Jaunieši vislielāko piederību izjūt lokālajai vietai jeb pilsētai/ciēmam, kurā dzīvo un Latvijas valstij. Jauniešiem ir salīdzinoši augsta piederības izjūta Eiropai, tikai pēc tam Baltijas valstīm. Vismazākā piederība tiek izjusta pret kultūrvēsturisko novadu un novadu.
  33. Ģimenē latviešu valodā runājošajiem jauniešiem ir izteikti augsts piederības izjūtas novērtējums Latvijas valstij. Ģimenē krievu valodā runājošajiem jauniešiem ir ļoti zems piederības līmenis Latvijas teritorijai visos līmeņos, savukārt augstāks piederības līmenis tiem ir Eiropai.
  34. Rīgas jaunieši vairāk izjūt piederību Eiropai nekā citu pilsētu un ciēmu, pagastu jaunieši.
  35. Jauniešiem dažādās demogrāfiskajās grupās Latvijas piederības izjūtu veicinoši faktori visbiežāk ir ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas, kam seko paša apgūtais un interese, savukārt skolā iegūtās zināšanas un vai/īstenotās aktivitātes, kā arī ārpuskolas aktivitātes nav tik būtiski faktori.
  36. Latviešu valodā ģimenē runājošajiem jauniešiem ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas ir īpaši būtisks faktors piederības izjūtas veicināšanai, kas tik svarīgs nav krievu valodā runājošajiem jauniešiem.
  37. Jauniešiem ar kultūras mantojuma piemēriem dzīvesvietā galvenokārt saistās kāds konkrētai viņu dzīvesvietai raksturīgs piemērs. Tāpat tie ar kultūras mantojumu saistās dažādi dabas objekti, kā arī pieminekļi, piemiņas vietas, kapi un muzeji un bibliotēkas.
  38. Jauniešiem Rīgā izteikti vairāk kultūras mantojuma piemēri savā dzīvesvietā saistās ar pieminekļiem, piemiņas vietām un kapiem, bet gandrīz nemaz ar baznīcām, reliģiskiem fenomeniem un pilīm, muižām un pilsdrupām. Jauniešiem no citām pilsētām izteikti piemēri ir pilis, muižas un pilsdrupas. Bet jauniešiem no ciēmiem, pagastiem kultūras mantojuma piemēri dzīvesvietā saistās vairāk ar baznīcām, reliģiskiem fenomeniem.
  39. Jauniešiem izpratne par kultūras mantojumu Latvijā ir ļoti plaša un primāri asociējas nevis ar kādu no materiālā vai nemateriālā kultūras mantojuma piemēru, bet gan ar dabas objektiem. Ar kultūras mantojumu jauniešiem

visbiežāk asociējas tādi nemateriālā kultūras mantojuma piemēri, kā latviešu tradīcijas, paražas un folkloru, māksla un kultūra, kā arī Latvijas simboli. No materiālā kultūras mantojuma piemēriem jaunieši visbiežāk minējuši Brīvības pieminekli un kādu muzeju vai bibliotēku, bieži jaunieši minējuši arī Dziesmu un deju svētkus.

40. Kultūras mantojuma piemēri Eiropā jauniešiem saistās ar populāriem apskates objektiem, pilsētām un valstīm, kā arī vēsturi, vēsturiski nozīmīgiem priekšmetiem un vietām. Eiropas līmenī neatšķiras jauniešu viedoklis dažādās demogrāfiskās grupās.
41. Jaunieši savā dzīvesvietas līmenī spēj identificēt nozīmīgus un konkrētai vietai raksturīgus kultūras mantojuma piemērus, tomēr kā kopējie Latvijas kultūras mantojuma piemēri un arī dzīvesvietai raksturīgi biežāk minēti dabas objekti. No nemateriālā kultūras mantojuma Latvijas līmenī jaunieši bieži atpazīst dažādas latviešu tradīcijas, paražas un folkloru, kā arī mākslas un kultūras fenomenus un Latvijas simbolus, ko mazāk min dzīvesvietas un Eiropas līmenī. Salīdzinoši bieži dzīvesvietas un Latvijas līmenī minēti muzeji un bibliotēkas. Savukārt Eiropas līmenī tie ir dažādi populāri apskates objekti un konkrētas pilsētas.
42. Izglītības iestādēm ir būtiska loma jauniešu uzziņas veicināšanā par kultūras mantojumu, jo par to tiek visvairāk runāts mācību stundu ietvaros, ekskursijās un izbraukumos kā arī dažādo neformālo aktivitāšu laikā, kas norisinās skolā.
43. Dati liecina, ka mazākumtautību skolās dažādākos veidos biežāk tiek runāts par kultūras mantojumu nekā skolās, kur mācību valoda ir latviešu valoda.
44. No kultūras mantojuma jaunieši kā lepošanās iemeslu ar savu dzīvesvietu redz pieminekļus, vēsturiskas vietas, pilis un arhitektūru.
45. Latvijas līmenī jaunieši lepojas ar konkrētām vēsturiskā vietām, pieminekļiem un arī pilīm, kā arī lepošanās vērti lielai daļai ir Dziesmu un deju svētki un ar to saistītā amatiermākslas kustība.
46. Kā kultūras mantojuma piemērus, kas liek lepoties, ka jaunieši ir Eiropas iedzīvotāji, pārsvarā jaunieši minējuši Eiropas Savienību un tās vienotību, kā arī arhitektūru, bet kopumā Eiropas līmenī jauniešu atbildes ir ļoti

sadrumstalotas, kā arī daudziem ir grūti atbildēt par kultūras mantojumu, ar kuru viņi lepojas Eiropā.

47. Jaunieši no ģimenes pārsvarā aizguvuši tās tradīcijas, kas saistītas ar dažādu svētku svinēšanu – Ziemassvētkiem, Jāņiem, Jauno gadu, valsts svētku un piemiņas dienu, Lieldienu un citu svētku. Jauniešiem būtiski no ģimenes aizgūtās tradīcijas svētkos būt kopā un dažādu ar tiem saistītu tradīciju piekopšana.

1.pielikums. Aptaujas anketas jautājumi

APTAUJA "JAUNIEŠU BRĪVAIS LAIKS, ĀRPUSSTUNDU AKTIVITĀTES UN KULTŪRAS MANTOJUMS"

IEVADJAUTĀJUMI

J1. Nosauc, kad Tu visvairāk lepojies, ka esi...

a) Latvijas iedzīvotājs(-a): _____

b) Eiropas iedzīvotājs(-a) : _____

J2. Nosauc, kad Tu vismazāk lepojies, ka esi...

a) Latvijas iedzīvotājs(-a): _____

b) Eiropas iedzīvotājs(-a): _____

J3. Kuras no minētajām aktivitātēm Tu esi darījis(-usi) savā brīvajā laikā 2017.gadā? Lūdzu, apvelc visus atbilstošos atbilžu variantus!

1	Skatos televīziju
2	Klausos radio
3	Klausos mūzikas ierakstus (CD, interneta)
4	Lasu avīzes, žurnālus
5	Lasu grāmatas
6	Eju uz kino
7	Pavadu laiku internetā
8	Apmeklēju koncertus
9	Apmeklēju teātra izrādes, operu, baletu
10	Apmeklēju festivālus
11	Apmeklēju diskotēkas, balles
12	Apmeklēju baznīcu
13	Apmeklēju muzejus, izstādes
14	Nodarbojos ar rokdarbiem (adu, šuju, tamborēju u.c.)
15	Fotografēju, veidoju filmas
16	Zīmēju, gleznoju
17	Rakstu kādu daiļdarbu (dzejoli, eseju, romānu u.c.)
18	Spēlēju galda spēles
19	Spēlēju spēles internetā vai datorspēles
20	Ciemojos pie radiem, draugiem, vai uzņemu ciemiņus savā mājā
21	Ceļoju, dodos tūrisma braucienos pa Latviju vai uz citām valstīm
22	Nodarbojos ar sportu, sportiskām aktivitātēm (individuāli, bez trenera)
23	Pavadu laiku ar draugiem ārpus mājas (ejam uz kafejnīcām, dodamies pastaigās, apmeklējam pasākumus utt.)
24	Aizraujos ar kulināriju
25	Iesaistos kādas nevalstiskās organizācijas (biedrība u.tml.) darbā
26	Iesaistos brīvprātīgajā darbā
27	Citu (<i>Lūdzu, ieraksti!</i>) _____
28	MAN NAV BRĪVA LAIKA/NEESMU DARIJIS NEKO
29	Grūti pateikt

BRĪVĀ LAIKA PAVADĪŠANA

J4. Lūdzu, atzīmē visas ārpuskolas aktivitātes, kurās esi iesaistījies(-usies) un/vai iesaisties šobrīd! Pretī katrai aktivitātei apvelc tikai vienu no dotajiem atbilžu variantiem! Ja Tava ārpuskolas aktivitāte nav nosaukta, tad, lūdzu, ieraksti to pie varianta "cits"!

	Aktivitāte	Šobrīd piedalos un daru to jau ilgu laiku	Šobrīd piedalos, bet sāku tikai nesen	Šobrīd nepiedalos, bet piedalījos kādā citā dzīves posmā	Nekad neesmu piedalījies	Grūti pateikt
Profesionālās ievirzes izglītība						
1	Mākslas skola	1	2	3	4	9
2	Mūzikas skola	1	2	3	4	9
3	Deju skola / studija	1	2	3	4	9
4	Sporta skola	1	2	3	4	9
Interesū izglītības kolektīvi/pulciņi						
5	Dejošana (mūsdienu dejas, sporta dejas u.c.)	1	2	3	4	9
6	Dejošana (tautas dejas)	1	2	3	4	9
7	Dziedāšana (popgrupa, ansamblis, vokālā studija u.c.)	1	2	3	4	9
8	Dziedāšana (koris)	1	2	3	4	9
9	Dalība folkloras grupā, etnogrāfiskajā ansamblī, tautas mūzikas grupā	1	2	3	4	9
10	Mūzikas instrumentu spēlēšana (pūtēju orķestris)	1	2	3	4	9
11	Mūzikas instrumentu spēlēšana (koklētāju ansamblis)	1	2	3	4	9
12	Mūzika instrumentu spēlēšana (cits)	1	2	3	4	9
13	Dalība amatierteātrī	1	2	3	4	9
14	Amatniecība, rokdarbi (ādas plastika, stikla apstrāde, keramika, floristika, modes studijas u.tml.)	1	2	3	4	9
15	Vizuālās mākslas pulciņi (zīmēšana, gleznošanas utt.)	1	2	3	4	9
16	Audiovizuālā māksla (fotogrāfija, video, apstrāde utt.)	1	2	3	4	9
17	Sports (komandu sporta veidi, sporta aktivitātes, kas tiek veiktas trenera/instruktorā pavadībā)	1	2	3	4	9

	kopā ar citiem sportistiem)					
18	Tehniskās nodarbības (automodelisms, IT, konstruēšana, robotika utt.)	1	2	3	4	9
19	Izglītojoši pulciņi (svešvalodas, matemātika, pirmā medicīniskā palīdzība utt.)	1	2	3	4	9
Jauniešu iniciatīvu programmas						
20	Skauti un gaidas	1	2	3	4	9
21	Mazpulki, jaunsargi	1	2	3	4	9
22	Jauniešu dome, jauniešu klubs/biedrība	1	2	3	4	9
Cits variants						
23	Cits (lūdzu, ieraksti!) _____	1	2	3	4	9
24	Cits (lūdzu, ieraksti!) _____	1	2	3	4	9

J5. Vidēji cik stundas nedēļā šajā mācību gadā Tu pavadi ārpuskolas aktivitātēs? (Dažādi pulciņi, interešu klubi, mākslas/mūzikas/sporta skola, skolēnu pašpārvaldes, sporta komanda, amatiermākslas kolektīvs, nevalstiskās organizācijas utt.) *Lūdzu, apvelc vienu no dotajiem atbilžu variantiem!*

1	Līdz 4 stundām
2	5 - 9 stundas
3	10 - 14 stundas
4	15 - 19 stundas
5	20 stundas un vairāk
6	NEPIEDALOS ĀRPUSSKOLAS AKTIVITĀTĒS
7	Grūti pateikt

J6. Kāpēc Tu piedalies ārpuskolas aktivitātēs (domājot par visām aktivitātēm, kur jebkad esi piedalījies)? (Dažādi pulciņi, interešu klubi, mākslas/mūzikas/sporta skola, skolēnu pašpārvaldes, sporta komanda, amatiermākslas kolektīvs, nevalstiskās organizācijas utt.) *Lūdzu, apvelc ne vairāk kā 5 galvenos iemeslus!*

1	Man patīk mākslinieciski izpausties (dziedāt, zīmēt, spēlēt instrumentu, dejot u.tml.)
2	Man patīk šī aktivitāte, nodarbošanās
3	Saņēmu uzaicinājumu no kolektīva/pulciņa vadītāja
4	Mani pamudina/-āja kāds pedagogs, skolotājs
5	Mani pamudina/-āja ģimene
6	Vēlos attīstīt savu personību
7	Vēlos aizpildīt savu brīvo laiku
8	Mani radinieki (vecāki, brāļi, māsa u.c.) piedalījušies līdzīgās aktivitātēs

9	Kolektīvā/pulciņā darbojas mani draugi, cilvēki ar līdzīgām interesēm
10	Vēlos iepazīties, iegūt jaunus draugus
11	Patīk aktivitātes vadītāja/ skolotāja personība, attieksme
12	Vēlos attīstīt savu fizisko sagatavotību
13	Vēlos attīstīt savu talantu, prasmes
14	Vēlos pilnveidot savas prasmes nākotnes izglītībai/profesijai
15	Lai iegūtu noteiktu statusu un atpazīstamību
16	Vēlos uzturēt skolas/novada/pilsētas u.c. tradīcijas
17	Vēlos apliecināt patriotismu, piederību Latvijai/reģionam
18	Cits (<i>Lūdzu, ieraksti!</i>)
19	NEPIEDALOS ĀRPUSSKOLAS AKTIVITĀTĒS
20	Grūti pateikt

J7. Atzīmē, ja kāds no minētajiem aspektiem Tevi ir kādreiz kavējis piedalīties ārpuskolas aktivitātēs, kurās esi vēlējies(-usies) piedalīties!
Lūdzu, izvēlies visas Tev atbilstošās atbildes!

1	Dalības maksa
2	Netiek piedāvātas tādas aktivitātes, kas mani interesē
3	Nodarbību norises vieta (atrašanās vietas attālums u.tml.)
4	Nepiemērots norises laiks
5	Pārāk liela noslodze skolā un ar to saistītajiem pienākumiem
6	Nepatīkams pedagogs
7	Ģimene/ vecāku atbalsta trūkums dalībai šajā aktivitātē
8	Pulciņš nav domāts mana vecuma skolēnam
9	Vajadzīgo prasmju trūkums
10	Piedāvātās iespējas ir neapmierinošas kvalitātes
11	Kompānijas/ domubiedru, ar ko kopā apmeklēt šo aktivitāti, trūkums
12	Informācijas par šīm aktivitātēm trūkums
13	Cits variants (<i>Lūdzu, ieraksti!</i>)
14	Grūti pateikt
15	Mani neviens no šiem nekad nav kavējis

Kultūras mantojums un identitāte

J8. Lūdzu, novērtē, cik lielā mērā Tu jūties piederīgs(-a) katrai no minētajām vietām, izmantojot 5 ballu sistēmu, kur "1" nozīmē "nejūtos piederīgs(-a)" un "5" nozīmē "jūtos piederīgs(-a)"!
Lūdzu, apvelc vienu atbildi katrā rindiņā!

		5 - jūtos piederīgs (-a)	4	3	2	1 - nejūtos piederīgs (-a)	Grūti pateikt
1	Pilsētai/ciēmam, kurā dzīvo	5	4	3	2	1	9
2	Novadam (piem., Cēsu novads)	5	4	3	2	1	9

3	Kultūrvēsturiskajam novadam (Vidzeme, Kurzeme, Latgale, Zemgale)	5	4	3	2	1	9
4	Latvijas valstij	5	4	3	2	1	9
5	Baltijas valstīm	5	4	3	2	1	9
6	Eiropai	5	4	3	2	1	9

J9. Novērtē, lūdzu, 5 ballu skalā (kur 5 – ļoti veicina, 1 – nemaz neveicina), cik lielā mērā Tavu piederības izjūtu Latvijai veicina:

Atzīmē vienu atbilstošo atbildi katrā rindiņā!

		5 – ļoti veicina	4	3	2	1 – nemaz neveicina	Grūti pateikt
1	Skolā iegūtās zināšanas un/vai īstenotās aktivitātes	5	4	3	2	1	9
2	Ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas	5	4	3	2	1	9
3	Ārpusskolas aktivitātes	5	4	3	2	1	9
4	Paša apgūtais un interese	5	4	3	2	1	9

J10. Lūdzu, nosauc pēc Tavām domām 1 - 3 kultūras mantojuma piemērus:

Neuztraucies, ja šaubies, kas domāts ar "kultūras mantojumu", jo mums ir svarīgas tieši Tavas domas par to, kas tas ir!

Tavā dzīvesvietā (un tās tuvākajā apkaimē)

1. _____
2. _____
3. _____

Latvijā

1. _____
2. _____
3. _____

Eiropā

1. _____
2. _____
3. _____

J11. Kādā veidā Tavā skolā tiek runāts par kultūras mantojumu?

Lūdzu, izvēlies un atzīmē visas Tev atbilstošās atbildes!

1	Par kultūras mantojumu runājam stundās
2	Par kultūras mantojumu runājam, stundu laikā apmeklējot vietējo bibliotēku, muzeju, kultūras centru u.tml.
3	Par kultūras mantojumu runājam dažādās neformālajās aktivitātēs skolā (svētki, konkursi, viktorīnas u.c. pasākumi)
4	Par kultūras mantojumu runājam klases ekskursijās un izbraukumos
5	Par kultūras mantojumu runājam pulciņos skolā (teātrī, literatūras pulciņā, skolas korī, zīmēšanā u.tml.)
6	Par kultūras mantojumu nerunājam skolā
7	Grūti pateikt

J12. Novērtē, lūdzu, 5 ballu skalā (kur 5 – ļoti veicina, 1 – neveicina), cik lielā mērā Tavu izpratni par kultūras mantojumu veicina:

Atzīmē vienu atbilstošo atbildi katrā rindiņā!

		5 – ļoti veicina	4	3	2	1 – nemaz neveicina	Grūti pateikt
1	Skolā iegūtās zināšanas un/vai īstenotās aktivitātes	5	4	3	2	1	9
2	Ģimenē iegūtā pieredze un zināšanas	5	4	3	2	1	9
3	Ārpusskolas aktivitātes	5	4	3	2	1	9
4	Paša apgūtais un interese	5	4	3	2	1	9

J13. Nosauc, lūdzu, vienu kultūras mantojuma piemēru, kurš liek Tev lepoties, ka esi:

1. Savas dzīvesvietas iedzīvotājs(-a) _____

2. Latvijas iedzīvotājs(-a) _____

3. Eiropas iedzīvotājs(-a) _____

J14. Nosauc vienu tradīciju, kuru Tu esi aizguvis no savas ģimenes!

_____

Dziesmu un deju svētki**J16. Atzīmē, kādā veidā esi bijis saistīts(-a) ar Latvijas Skolu jaunatnes Dziesmu un deju svētkiem un/vai Vispārējiem latviešu Dziesmu un deju svētkiem!**

Lūdzu, atzīmē vienu atbilstošo atbildi katrā rindiņā!

		Esmu bijis (-usi)	Neesmu bijis (-usi), bet gribētu kādreiz dzīvē būt	Neesmu bijis (-usi)	Grūti pateikt
1	Dalībnieks(-ce)	1	2	3	9
2	Skatītājs(-a) klātienē	1	2	3	9
3	Skatītājs(-a) televīzijas translācijā	1	2	3	9
4	Brīvprātīgais(-ā)	1	2	3	9

J17. Ja esi bijis Svētku dalībnieks(-ce), atzīmē, kādā statusā esi piedalījies(-usies)!

Lūdzu, atzīmē visus atbilstošos variantus!

1	Kora dalībnieks
2	Tautas deju kolektīva dalībnieks
3	Laikmetīgās dejas/ hiphopa deju kolektīva dalībnieks
4	Pūtēja orķestra dalībnieks
5	Folkloras kopas, etnogrāfiskā ansambļa dalībnieks
6	Amatierteātra/ teātra studijas dalībnieks
7	Tautas lietišķās mākslas studijas dalībnieks
8	Vokālā ansambļa dalībnieks
9	Koklētāju ansambļa dalībnieks
10	Cits (<u>lūdzu, ieraksti!</u>) _____
11	Grūti pateikt
12	NEESMU PIEDALĪJIES (-USIES)

J18. Kas ir galvenie ieguvumi, ko, Tavuprāt, sniedz dalība Skolu jaunatnes un/vai Vispārējos Dziesmu un deju svētkos?

Lūdzu, apvelc trīs galvenos ieguvumus!

1	Spilgtas emocijas, ko nesniedz nekas cits
2	Nostiprināta nacionālās piederības sajūta, patriotisms
3	Nostiprināta kopības sajūta ar Dziesmu svētku kustības dalībniekiem/skatītājiem
4	Iespēja piedalīties lielas tautas daļas kopīgā rituālā
5	Iegūtas jaunas zināšanas
6	Saliedētība ar sava kolektīva dalībniekiem
7	Iespēja iepazīties ar cilvēkiem un pavadīt laiku kopā ar tiem
8	Nostiprināta piederība Latvijas valstij
9	Līdzdalība latviešu tradīcijas (Dziesmu un deju svētki) uzturēšanā
10	Iespēja būt kopā ar ģimeni un/vai turpināt tās tradīcijas
11	Iespēja izrauties no ikdienas
12	Saskarsme ar citu kolektīvu dalībniekiem
13	Iegūta tāda informācija, ko nevar iegūt nekur citur
14	Atzinība un atbalsts no citiem cilvēkiem
15	Iegūta enerģija un stimulē turpmākajam darbam/ mācībām
16	Iespēja izklaidēties, jautri pavadīt laiku
17	Cits (<u>Lūdzu, ieraksti!</u>) _____

18	Grūti pateikt
----	---------------

J19. Vai kāds no Tavas ģimenes, arī iepriekšējās paaudzēs, ir piedalījies kā dalībnieks kādos Dziesmu un deju svētkos, piemēram, kā kolektīva dalībnieks, kolektīva vadītājs, virsdiriģents, goda virsdiriģents, virsvadītājs, goda virsvadītājs?

Atzīmēt visas atbilstošās atbildes!

1	Jā, mani vecāki (vai viens no viņiem)
2	Jā, mani brāļi/ māšas
3	Jā, citi radnieki
4	Nē, nav
5	Grūti pateikt

Demogrāfiskie jautājumi

D1. Tavs dzimums:

1	Vīrietis
2	Sieviete

D2. Tavs vecums:

(Lūdzu, ieraksti veselos skaitļos!)

D3. Tava dzīvesvieta:

(Lūdzu, norādi savu dzīves vietu!)

1	Rīga
2	Cita pilsēta
3	Ciems, pagasts

D4. Valoda, kurā Tu ikdienā sarunāties ar ģimenes locekļiem:

Lūdzu, apvelc vienu (visatbilstošāko) no dotajiem atbilžu variantiem!

1	Latviešu
2	Krievu
3	Vienlīdz bieži latviešu un krievu valodā
4	Angļu
5	Citā

D5. Valoda, kurā Tu ikdienā sazinies ar saviem draugiem:

Lūdzu, apvelc vienu no dotajiem atbilžu variantiem!

1	Latviešu
2	Krievu
3	Vienlīdz bieži latviešu un krievu valodā
4	Angļu
5	Citā

2.pielikums. Izmantoto attēlu un tabulu saraksts

Attēli

1. attēls. Kādas aktivitātes jaunieši darījuši brīvajā laikā
2. attēls. Kādas aktivitātes jaunieši darījuši brīvajā laikā: salīdzinājums pēc dzimuma
3. attēls. Kādas aktivitātes jaunieši darījuši brīvajā laikā: salīdzinājums pēc dzīvesvietas
4. attēls. Jauniešu iesaiste ārpuskolas aktivitātēs jebkad dzīvē
5. attēls. Jauniešu iesaiste ārpuskolas aktivitātēs jebkad dzīvē un šobrīd
6. attēls. Iemesli dalībai ārpuskolas aktivitātēs
7. attēls. Kas kavē iesaistīties ārpuskolas aktivitātēs
8. attēls. Kas kavē iesaistīties ārpuskolas aktivitātēs: salīdzinājums pēc dzīvesvietas
9. attēls. Kas kavē iesaistīties ārpuskolas aktivitātēs: salīdzinājums pēc skolas veida
10. attēls. Pavadītais laiks ārpuskolas aktivitātēs
11. attēls. Pavadītais laiks ārpuskolas aktivitātēs: salīdzinājums pēc dzīvesvietas
12. attēls. Pavadītais laiks ārpuskolas aktivitātēs: salīdzinājums pēc dzimuma
13. attēls. Pavadītais laiks ārpuskolas aktivitātēs: salīdzinājums pēc skolas veida
14. attēls. Jauniešu līdzdalības formas Dziesmu un deju svētkos
15. attēls. Iesaiste svētkos kā dalībniekiem: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē
16. attēls. Iesaiste svētkos kā skatītājiem klātienē: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē
17. attēls. Iesaiste svētkos kā skatītājam televīzijas translācijā: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē
18. attēls. Iesaiste svētkos kā brīvprātīgajam: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē
19. attēls. Dalībnieka statuss Dziesmu un deju svētkos
20. attēls. Dalībnieka statuss Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc dzimuma
21. attēls. Dalībnieka statuss Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē
22. attēls. Ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos
23. attēls. Ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc dalībnieka statusa
24. attēls. Ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc klātienes skatītāja statusa
25. attēls. Ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc televīzijas skatītāja statusa
26. attēls. Ģimenes locekļu dalība Dziesmu un deju svētkos: salīdzinājums pēc brīvprātīgā statusa
27. attēls. Galvenie ieguvumi no dalības Dziesmu un deju svētkos
28. attēls. Galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums starp dalībniekiem un svētkos neiesaistītajiem

29. attēls. Galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums starp dalībniekiem un brīvprātīgajiem
30. attēls. Galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums pēc dzīvesvietas
31. attēls. Galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē
32. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem lepoties būt par Latvijas iedzīvotājiem
33. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem lepoties būt par Latvijas iedzīvotājiem: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē
34. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem nelepoties būt par Latvijas iedzīvotājiem
35. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem nelepoties būt par Latvijas iedzīvotājiem: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē
36. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem lepoties būt par Eiropas iedzīvotājiem
37. attēls. Iemesli, kas liek jauniešiem nelepoties būt par Eiropas iedzīvotājiem
38. attēls. Jauniešu piederības izjūta dažādām vietām
39. attēls. Jauniešu piederības izjūta dažādām vietām: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē
40. attēls. Jauniešu piederības izjūta dažādām vietām: salīdzinājums pēc dzīvesvietas
41. attēls. Cik lielā mērā piederības izjūtu Latvijai veicina dažādi aspekti
42. attēls. Cik lielā mērā piederības izjūtu Latvijai veicina dažādi aspekti: salīdzinājums pēc dzīvesvietas
43. attēls. Cik lielā mērā piederības izjūtu Latvijai veicina dažādi aspekti: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē
44. attēls. Kultūras mantojuma piemēri jauniešu dzīvesvietās
45. attēls. Kultūras mantojuma piemēri jauniešu dzīvesvietās: salīdzinājums pēc dzīvesvietas
46. attēls. Kultūras mantojuma piemēri jauniešu dzīvesvietās: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē
47. attēls. Kultūras mantojuma piemēri Latvijā
48. attēls. Kultūras mantojuma piemēri Latvijā: salīdzinājums pēc valodas, kādā sarunājas ģimenē
49. attēls. Kultūras mantojuma piemēri Eiropā
50. attēls. Kādā veidā skolā tiek runāts par kultūras mantojumu
51. attēls. Kādā veidā skolā tiek runāts par kultūras mantojumu: salīdzinājums pēc skolas veida
52. attēls. Jauniešu izpratni par kultūras mantojumu veicinošie aspekti
53. attēls. Kultūras mantojuma piemēri, kas liek jauniešiem lepoties, ka tie ir savas dzīvesvietas iedzīvotāji
54. attēls. Kultūras mantojuma piemēri, kas liek jauniešiem lepoties, ka tie ir Latvijas iedzīvotāji
55. attēls. Kultūras mantojuma piemēri, kas liek jauniešiem lepoties, ka tie ir Eiropas iedzīvotāji
56. attēls: Kādas tradīcijas jaunieši aizguvuši no ģimenes

Tabulas

1. tabula. Plānotā pētījuma izlase.
2. tabula. Iesaiste ārpuskolas aktivitātēs
3. tabula. Līdzdalības formas svētkos: salīdzinājums pēc dzīvesvietas
4. tabula. Līdzdalības formas svētkos: salīdzinājums pēc dzimuma
5. tabula. Pieci galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums starp dalībniekiem un brīvprātīgajiem
6. tabula. Pieci galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums pēc dzīvesvietas
7. tabula. Pieci galvenie ieguvumi no Dziesmu un deju svētkiem: salīdzinājums pēc valodas, kādā runā ģimenē
8. tabula. Jauniešu izpratni par kultūras mantojumu veicinošie aspekti: salīdzinājumi
9. tabula. Respondentu raksturojums